

ARBEIDSNOTAT ARBEIDSNOTAT

Lov om behandling av personopplysninger (Personopplysningsloven) av 14.04.2000 Nr. 31

Knut Bratlie

Arbeidsnotater fra Høgskolen i Buskerud

Nr. 56

**LOV OM BEHANDLING AV PERSONOPPLYSNINGER
(PERSONOPPLYSNINGSLOVEN)
AV 14.04.2000 NR. 31**

Av

Høgskolelektor Knut Bratlie

Hønefoss 11.12.2003

INNHOOLD

KAPITTEL I LOVENS FORMÅL OG VIRKEOMRÅDE.....	6
LOVENS FORMÅL § 1	6
LOVENS DEFINISJONER § 2	6
a) "PERSONOPPLYSNINGER"	7
b) BEHANDLING AV PERSONOPPLYSNINGER.....	8
c) "PERSONREGISTRE"	8
d) "BEHANDLINGSANSVARLIG".....	9
f) "DATABASEHANDLER"	10
g) "DEN REGISTRERTE"	10
h) "SAMTYKKE"	10
i) SENSITIVE PERSONOPPLYSNINGER	11
j) ANDRE BEGREPER	12
LOVENS SAKLIGE VIRKEOMRÅDE § 3	12
LOVENS GEOGRAFISK VIRKEOMRÅDE § 4	14
FORHOLDET TIL ANDRE LOVER § 5	15
FORHOLDET TIL LOVBESTEMT INNSYNSRETT ETTER ANDRE LOVER § 6.....	15
FORHOLDET TIL YTRINGSFRIHETEN § 7	16
ALMINNELIGE REGLER FOR BEHANDLING AV PERSONOPPLYSNINGER KAPITTEL II.....	17
VILKÅR FOR Å BEHANDLE PERSONOPPLYSNINGER § 8	17
BEHANDLING AV SENSITIVE PERSONOPPLYSNINGER § 9	19
REGISTER OVER STRAFFEDOMMER § 10.....	22
GRUNNKRAV TIL BEHANDLING AV PERSONOPPLYSNINGER § 11	23
BRUK AV FØDELSNUMMER M.V. § 12	24
INFORMASJONSSIKKERHET § 13	25
INTERNKONTROLL § 14.....	27
DATABASEHANDLERENS RÅDIGHET OVER PERSONOPPLYSNINGER § 15.....	27
FRIST FOR Å SVARE PÅ HENVENDELSER OM INFORMASJON M. V. § 16.....	27
BETALING § 17.....	28
KAPITTEL III INFORMASJON OM BEHANDLING AV PERSONOPPLYSNINGER.....	28
RETT TIL INNSYN § 18	29
INFORMASJONSPLIKT NÅR DET SAMLES INN OPPLYSNINGER FRA DEN REGISTRERTE § 19	30
INFORMASJONSPLIKT NÅR DET SAMLES INN OPPLYSNINGER FRA ANDRE ENN DEN	
REGISTRERTE § 20	31
INFORMASJONSPLIKT VED BRUK AV PERSONPROFILER § 21	32
RETT TIL INFORMASJON OM AUTOMATISERTE AVGJØRELSER § 22	33
UNNTAK FRA RETTEN TIL INFORMASJON § 23.....	33
HVORDAN INFORMASJONEN SKAL GIS § 24.....	35
KAPITTEL IV ANDRE RETTIGHETER FOR DEN REGISTRERTE	35
RETT TIL Å KREVE MANUELL BEHANDLING § 25.....	35
RETT TIL Å RESERVERE SEG MOT DIREKTE MARKEDSFØRING § 26	36
RETNING AV MANGELFULLE PERSONOPPLYSNINGER § 27	37
FORBUD MOT Å LAGRE UNØDVENDIGE PERSONOPPLYSNINGER § 28	38
KAPITTEL V OVERFØRING AV PERSONOPPLYSNINGER TIL UTLANDET	39
GRUNNLEGGENDE VILKÅR § 29	39
UNNTAK § 30.....	40
KAPITTEL VI MELDE- OG KONSESJONSPLIKT.....	41
MELDEPLIKT § 31.....	41
MELDINGENS INNHOLD § 32.....	42
KONSESJONSPLIKT § 33	43
AVGJØRELSEN AV OM KONSESJON SKAL GIS § 34.....	44
VILKÅR I KONSESJON § 35	44

KAPITTEL VII FJERNSYNSOVERVÅKING.....	45
DEFINISJON § 36.....	45
VIRKEOMRÅDE § 37.....	45
GRUNNKRAV TIL OVERVÅKING § 38.....	46
UTLEVERING AV BILLEDOPPTAK GJORT VED FJERNSYNSOVERVÅKING § 39.....	46
VARSEL OM AT OVERVÅKING FINNER STED § 40.....	46
FORSKRIFTER § 41.....	46
KAPITTEL VIII TILSYN OG SANKSJONER.....	47
TILSYNSMYNDIGHETENS TILGANG TIL OPPLYSNINGER § 44.....	49
TAUSHETSPLIKT FOR TILSYNSMYNDIGHETENE § 45.....	49
PÅLEGG OM ENDRING ELLER OPPHØR AV ULOVLIGE BEHANDLINGER § 46.....	50
TVANGSMULKT § 47.....	50
STRAFF § 48.....	51
KAPITTEL IX IKRAFTSETTING. OVERGANGSREGLER. ENDRINGER I ANDRE LOVER.....	52
IKRAFTSETTING § 50.....	52
OVERGANGSREGLER § 51.....	52
<i>Kapittel I. Lovens formål og virkeområde.....</i>	<i>54</i>
<i>Kapittel II. Alminnelige regler for behandling av personopplysninger.....</i>	<i>56</i>
<i>Kapittel III. Informasjon om behandling av personopplysninger.....</i>	<i>59</i>
<i>Kapittel IV. Andre rettigheter for den registrerte.....</i>	<i>61</i>
<i>Kapittel V. Overføring av personopplysninger til utlandet.....</i>	<i>62</i>
<i>Kapittel VI. Melde- og konsesjonsplikt.....</i>	<i>63</i>
<i>Kapittel VII. Fjernsynsovervåking.....</i>	<i>65</i>
<i>Kapittel VIII. Tilsyn og sanksjoner.....</i>	<i>66</i>
<i>Kapittel IX. Ikraftsetting. Overgangsregler. Endringer i andre lover.....</i>	<i>69</i>

**LOV OM BEHANDLING AV PERSONOPPLYSNINGER
(PERSONOPPLYSNINGSLOVEN) AV 14.04.2000 NR. 31, I
KRAFT 01.01.2001**

Denne kommentarutgaven er i hovedsak på basert på Ot.prp. nr. 92 for 1998-99 om lov om behandling av personopplysninger (personopplysningsloven). Det er ikke skjedd endringer i loven siden den ble gitt.

Kapittel I Lovens formål og virkeområde

LOVENS FORMÅL § 1

Personregisterloven hadde ikke noen formålsparagraf. Stortinget ba 21.04.94 om å få en slik bestemmelse i den nye loven. I vedtaket av 21 april 1994 heter det:

“Stortinget ber Regjeringen legge fram forslag til endringer i lov om personregistre, slik at loven får en formålsparagraf som slår fast retten til vern mot utilbørlig inngripen i menneskers privatliv.”

Målet om å beskytte enkeltmenneskets rett til privatliv i forbindelse med behandling av personopplysninger er kommet også til uttrykk i art 1 nr 1 i EU-direktivet (95/46/EF av 24.10.95):

”Medlemsstaterne sikrer i overensstemmelse med dette direktiv beskyttelsen af fysiske personers grunnleggende rettigheter og frihedsrettigheter, især retten til privatlivets fred, i forbindelse med behandling af personopplysninger.”

Også Europarådets konvensjon108 artikkel 1 tar utgangspunkt i at personvern er en ideell rettighet og at retten til beskyttelse av privatlivets fred i en tid der automatisert databehandling spiller en viktig rolle må betraktes på linje med menneskerettighetene og de grunnleggende friheter.

Formålet med loven er å beskytte den enkelte mot at personvernet blir krenket gjennom behandling av personopplysninger. Dette var ikke med i utvalgets forslag og ble tilføyd av departementet. Departementet ønsket klarere å få frem at et hovedsiktemål med loven er å beskytte enkeltindivider mot at deres personvern blir krenket som ledd i behandling av personopplysninger. Dette er lovens overordnede mål. Som et ledd i dette skal loven gi regler som bidrar til at personopplysninger behandles på en måte som er i samsvar med grunnleggende personvern hensyn.

En slik formålsbestemmelse vil etter vanlige tolkningsregler være et moment ved tolkingen av lovens øvrige regler. Det vil for eksempel være naturlig å legge vekt på hovedsiktemålet om å verne mot krenkelse av den personlige integritet ved mer skjønnsmessige avveininger. I denne sammenheng skal det legges vekt på fastnede rettsoppfatninger om personvern, slik disse blir nedfelt i praksis fra domstoler, rettsteori og administrative avgjørelser. Dette er i loven kalt ”grunnleggende personvern hensyn”. Formålsbestemmelsen vil på denne måten også kunne gi rom for og en retning for rettsutviklingen. I forarbeidene er det også pekt på at bestemmelsen gir politiske signaler og vil ha informasjonsverdi.

LOVENS DEFINISJONER § 2

§ 1 i den gamle personregisterloven definerte begrepene personopplysninger og personregistre. EU-direktivet artikkel 2 har i tillegg til disse definisjoner av begrepene: ”behandling av personopplysninger”, ”registreringsansvarlig”, ”registerfører”, ”tredjemann”, ”mottaker” og ”registrertes samtykke”. Proposisjonen og utvalgets forslag er innholdsmessig stort sett like.

a) "PERSONOPPLYSNINGER"

“Personopplysning” defineres i § 2 nr.1 som opplysninger og vurderinger som knytter seg til en enkeltperson (den registrerte, jfr. § 2 nr.6). Med uttrykket “enkeltperson” menes en person som direkte eller indirekte kan identifiseres, for eksempel ved hjelp av navn, identifikasjonsnummer eller et annet kjennetegn som er spesielt for personens fysiske, fysiologiske, psykiske, økonomiske, kulturelle eller sosiale identitet, jfr. definisjonen i artikkel 2 a i EU-direktivet. Eksempler på personopplysninger kan være opplysninger som foreligger i form av bilde, personens stemme, fingeravtrykk eller genetiske kjennetegn. Det er uten betydning hvilket lagringsmedium som benyttes, så lenge identifikasjon er mulig. I proposisjonen (side 101) sies det om dette:

”I vurderingen av om personen lar seg identifisere, skal det tas i betraktning alle hjelpemidler som det er rimelig å tro at noen kan komme til å anvende for identifiseringsformål, jf direktivets forale punkt 26. Det vil dreie seg om en personopplysning selv om det må benyttes en nøkkel - for eksempel i form av en tallkode - for å knytte forbindelsen mellom opplysningen og den bestemte personen. Krypterte opplysninger kan være personopplysninger slik loven nytter ordet, dersom noen kan gjøre opplysningene lesbare og dermed identifisere personene som opplysningene vedrører. Og det vil dreie seg om en personopplysning selv om tilknytningen mellom personen og opplysningen bare er kjent av noen få personer. Den som registrerer besøk på sin hjemmeside på nettet, får tilgang til en anonym elektronisk identitet som bare kan knyttes til en identifiserbar enkeltperson dersom man har tilgang til opplysninger som vedkommendes internettleverandør sitter inne med. Men selv denne begrensede identifikasjonsmuligheten er tilstrekkelig til at de elektroniske sporene er “personopplysninger”. Opplysninger som er anonymisert på en slik måte at den registrerte ikke lenger kan identifiseres, er derimot ikke personopplysninger. I denne sammenheng kan det være grunn til å peke på at personopplysninger teknisk sett kan være anonymisert, men likevel knytte seg til en så liten gruppe at tilhørigheten røpes på en mer indirekte måte som er belastende for den opplysningen gjelder. I tvilstilfeller kan formålsbestemmelsen få betydning for hvor langt uttrykket “personopplysning” rekker - det kan tenkes tilfeller der ordlyden i nr. 1 isolert sett trekker i retning av at en opplysning er “personopplysning”, men hvor personvern hensyn ikke kan begrunne at opplysningen vernes.”

Opplysninger om juridiske personer regnes ikke som “personopplysning” i lovens forstand, jfr. uttrykket “enkeltperson”. Dette i motsetning til den gamle personregisterloven. s 53-54 i utredningen:

“Utvalget er enig i at også opplysninger om juridiske personer (f eks opplysninger om produksjonsplaner, regnskap etc) ofte vil ha et legitimt behov for vern. Behovet for å verne denne typen av opplysninger er imidlertid i stor grad begrunnet i andre hensyn enn personvern hensyn. Som oftest er det økonomiske interesser som gjør seg gjeldende - i motsetning til tradisjonelle personverninteresser (ikke-økonomiske interesser). Foran i kapittel 3 er det “integritetsfokuserte” personvernet beskrevet som et ønske om å ha kontroll med opplysninger som oppleves som strengt personlige; en juridisk person har ingen slik opplevelse. Ut i fra det “maktfokuserte” personvernet gjør heller ikke de samme hensyn seg gjeldende. Styrkeforholdet mellom store markedsaktører eller myndigheter og juridiske personer er som regel (avhengig av størrelsen på den juridiske personen) ikke så skjevt som mellom førstnevnte gruppe og en enkelt fysisk person. Opplysninger om juridiske personer er dessuten ofte regulert av annen lovgivning....”

De fleste andre land har også valgt å utelate opplysninger om juridiske personer fra sin personvernlovgivning. Europarådskonvensjonen og EU-direktivet omfatter heller ikke juridiske personer.

Opplysninger om fysiske personer som knytter seg til juridiske personer, for eksempel opplysninger om at en person er registrert som innehaver av en virksomhet, omfattes av loven. På den annen side vil alle sammenslutninger være juridiske personer i lovens forstand uansett om de er registreringspliktige etter foretaksregisterloven eller ikke. I den grad en opplysninger om et enkeltmannsforetak bare kan knyttes til foretaket og ikke til den fysiske personen som driver foretaket, vil den falle utenfor loven. Hvis den også kan knyttes til innehaveren, vil opplysningen omfattes av loven. Opplysninger om avdøde personer er bare "personopplysning" i lovens forstand dersom opplysningen også kan knyttes til en levende person. Uttrykket "personopplysning" omfatter mer enn opplysninger om noens "personlige forhold", jfr. forvaltningsloven § 13.1.ledd nr. 1 om taushetsplikt. Eksempler på personopplysninger som faller utenfor forvaltningslovens begrep er opplysninger om fødested, fødselsdato og personnummer, statsborgerforhold, sivilstand, yrke, bopel og arbeidssted, jfr. forvaltningsloven § 13.2.ledd.

Kredittopplysninger om juridiske personer kan oppfattes som sensitive og kan få betydelige konsekvenser for den registrerte. § 3.siste ledd i loven åpner derfor for ved forskrift å kunne bestemme at enkelte av lovens regler også skal gjelde for kredittopplysninger om andre enn fysiske personer.

b) BEHANDLING AV PERSONOPPLYSNINGER.

I § 2 nr. 2 defineres "behandling av personopplysninger" som "enhver formålsbestemt bruk av personopplysninger, som for eksempel innsamling, registrering, sammenstilling, lagring og utlevering eller en kombinasjon av slike bruksmåter". Innholdet i definisjonen samsvarer med EU-direktivet artikkel 2 b, men har en noe enklere utforming.

Uttrykket "behandling av personopplysninger" favner videre enn begrepet "personregister" i den gamle personregisterloven. Den omfatter enhver innsamling, registrering, systematisering, oppbevaring, tilpasning eller endring, utvelgning, søking, overføring eller annen videreføring, sammenstilling eller samkjøring, blokkering, sperring eller sletting av personopplysninger. Men den må være formålsbestemt, det vil si utføres for å oppnå et bestemt resultat. Ofte vil behandlingen bestå av flere former for bruk, som for eksempel innsamling, bearbeiding og lagring. Da er det formålet med behandlingen som binder de ulike bruksmåtene sammen til en behandling.

Det vanlige vil være at opplysninger samles inn, registreres, lagres, og deretter bearbeides til et resultat, for eksempel i form av en kredittvurdering av en person. Så gjentas denne operasjonen tilsvarende for opplysninger om B, C, D osv. Det vil i lovens forstand dreie seg om én og samme behandling. Det er denne behandlingen, fremgangsmåten eller systemet e som skal meldes til Datatilsynet, jfr. § 31.

Loven gjelder for både for manuell og elektronisk behandling av personopplysninger når disse skal tas med i et personregister, jfr. § 3. De fleste reglene gjelder for alle former for behandling, men enkelte regler gjelder bare for visse former behandling. Det gjelder for eksempel varslingsplikten etter §§ 19 og 20, som bare gjelder for innsamling av personopplysninger.

c) "PERSONREGISTRE"

I § 2 nr. 3 defineres "personregistre" som "registre, fortegnelser m v der personopplysninger er lagret systematisk slik at opplysninger om den enkelte kan finnes igjen". Den tilsvarer

definisjonen i den gamle personregisterloven § 1.2. ledd og har det samme innhold som I EU-direktivet artikkel 2 bokstav c. Begrepet personregister omfatter også manuelle registre som kartotek, journalkortsystemer og andre samlinger av manuelt materiale når de oppbevares slik at identifiserbare enkeltpersoner kan brukes som søkenøkkel for å finne fram til opplysninger om vedkommende. Utenfor registerbegrepet, og derved utenfor loven etter § 3, faller personopplysninger som ligger i for eksempel vanlige saksmapper som er systematisert kronologisk eller etter fagområde.

Registerbegrepet vil fortsatt være et avgrensningskriterium ved manuell behandling av personopplysninger, jfr. § 3.

d) "BEHANDLINGSANSVARLIG"

I § 2 nr. 4 defineres hva som menes med "behandlingsansvarlig". Personregisterloven hadde ikke en tilsvarende definisjon, men pliktene i personregisterforskriften § 3-2 første ledd bygger på det samme. Definisjonen tilsvarer EU-direktivet artikkel 2 d. Den behandlingsansvarlige er den som alene eller sammen med andre har bestemmelsesrett over personopplysningene og den elektroniske behandlingen av disse. Loven pålegger den behandlingsansvarlige en rekke plikter i forbindelse med behandling av personopplysninger.

I de tilfeller den behandlingsansvarlige er en juridisk person, vil det være den i ledelsen som representerer denne som vil være den behandlingsansvarlige. Ledelsen må sørge for at loven etterleves, og som ledd i dette foreta en intern arbeidsfordeling slik at det er klart hvilken stilling det ligger til å sørge for at loven etterleves i praksis, jfr. § 18.1. ledd b. Funksjonen bør i følge proposisjonen knyttes til en lederstilling slik at stillingsinnehaveren har reell daglig innflytelse på behandlingene som foretas, for eksempel daglig leder eller daglig leder i administrasjonsavdelingen. Ansvarer bør knyttes til en bestemt stilling slik at ansvarsforholdet er klart selv om enkeltpersoner skifter jobb eller slutter. Dersom den behandlingsansvarlige går konkurs, vil det være konkursboet som er behandlingsansvarlig. Selv om en setter bort behandlingsoppdrag til andre ("outsourcing"), vil den behandlingsansvarlige fortsatt være behandlingsansvarlig. Den som utfører arbeid for den behandlingsansvarlige, vil være databehandler, jfr. § 2 nr. 5.

Den som kan være behandlingsansvarlig må ha sivilprosessuell partsevne¹. Det betyr at vedkommende må kunne opptre som saksøkt i en tvist for domstolene. Kravet til partsevne er særlig begrunnet i at det kan bli nødvendig å bruke rettsapparatet for å gjennomføre krav mot den behandlingsansvarlige. I organisasjoner som har en for løs struktur til å ha partsevne, vil den behandlingsansvarlige være en eller flere fysiske personer som er med i ledelsen av organisasjonen. Dette gjelder for eksempel i et idrettslag eller annen forening. Dersom organisasjonen ikke selv har pekt ut den eller de som er behandlingsansvarlig, kan Datatilsynet som tilsynsorgan gjøre dette i forbindelse med en kontroll med at loven etterleves.

I særlov vil det kunne være fastsatt hva som er formålet med behandlingen og hvilke operasjoner som skal eller kan utføres på personopplysningene. Men lovene vil sjelden fullt ut regulere formålene med behandlingen i detalj, og nesten aldri angi hva slags hjelpemidler som skal nyttes i behandlingen. Lovene må derfor utfylles gjennom praksis, og de organene som står for denne utfyllingen vil være behandlingsansvarlig. I en del tilfeller kan det være hensiktsmessig i særloven uttrykkelig å bestemme hvem som skal være behandlingsansvarlig. Dette åpner EU-direktivet for.

En og samme behandling kan i enkelte tilfeller ha flere behandlingsansvarlige, jfr. direktivets formulering "alene eller sammen med andre". Proposisjonen nevner for eksempel det

¹ Hov, Jo Rettergang i sivile saker 1994 side 210 flg.

departement og direktorater. Departementet vil da som overordnet organ fastsette de overordnede formålene for personopplysningsbehandlingen, mens direktoratene som underordnede organer, vil detaljere formålene med behandlingen og velge praktiske hjelpemidler. I slike tilfeller vil begge organene kunne være “behandlingsansvarlig” etter loven her, og ha en selvstendig plikt til å oppfylle lovens krav. Man den beste løsningen er å plassere behandlingsansvaret i ett og samme organ. Det vil da være naturlig å plassere behandlingsansvaret der den daglige og mest omfattende befatningen med personopplysningene skjer.

F) “DATABEHANDLER”

I § 2 nr. 5 defineres “databehandler” som den som behandler personopplysninger på vegne av den behandlingsansvarlige, jfr. EU-direktivet artikkel 2 e. Den som er databehandler kan etter § 15 ikke behandle personopplysninger på annen måte enn det som er skriftlig avtalt med behandlingsansvarlig. Det betyr for det første et krav om at behandlingsoppdraget skal være avtaleregulert og for det andre at databehandlerens rådighet over opplysningene er begrenset. I § 13 pålegges databehandleren dessuten et selvstendig ansvar for at informasjonssikkerheten er tilfredsstillende.

Begrepet “databehandler” er videre begrepet enn “databehandlingsforetak” slik dette ble brukt i personregisterloven kapittel 6, jfr. særlig § 22. Databehandlingsforetak omfattet bearbeidelse av personopplysninger for andre, mens databehandlerbegrepet også omfatter passive former for behandling etter ønske fra den behandlingsansvarlige. Det kan for eksempel være å oppbevare opplysningene når dette er nødvendig for å utføre service på datasystemer etc.

G) “DEN REGISTRERTE”

Etter § 2 nr. 6 defineres “den registrerte” som den som en personopplysning gjelder. EU-direktivet har ikke noen tilsvarende uttrykkelig definisjon av begrepet. Departementet viste til at begrepet var et gjennomgående uttrykk i loven og at det derfor burde defineres uttrykkelig. Loven bruker ”den registrerte” også i de tilfeller det ikke foreligger noe personregister i tradisjonell forstand. Opplysninger om den enkelte vil like fullt være “registrert” i betydningen innsamlet og oppbevart.

H) “SAMTYKKE”

Begrepet “samtykke” i § 2 nr.7 defineres som en frivillig, uttrykkelig og informert erklæring fra den registrerte om at han eller hun godtar behandling av opplysninger om seg selv, jfr. EU-direktivet artikkel 2 h. Etter personopplysningsloven kreves det samtykke etter bestemmelsene i § 8, § 9, § 30 og § 39.

For det første et krav til frivillighet. I utgangspunktet må samtykket gis av den registrerte selv. Det er imidlertid ingenting i veien for at samtykket gis av en som har fullmakt av den registrerte til å gjøre dette. For mindreårige og umyndiggjorte som ikke kan samtykke selv, må spørsmålet om samtykke skal gis vurderes av vergen. Et kollektivt samtykke, f eks et samtykke av en organisasjon på vegne av alle medlemmene, vil bare unntaksvis være tilstrekkelig

Det er ikke noe formkrav til samtykket. Samtykket kan gis skriftlig eller muntlig. Det kan også innhentes elektronisk. Det må imidlertid klart og utvetydig og det skal fremgå at det er et samtykke. Videre hvilke behandlinger samtykket gjelder og hvilke behandlingsansvarlige det er rettet til, jfr. kravet til at samtykket skal være "uttrykkelig". Det er den behandlingsansvarlige som må sannsynliggjøre at det foreligger et samtykke. Dette er lettes dersom samtykket gjøres skriftlig skriftegn eller elektronisk dersom dette er mulig. Særlig er slik dokumentasjon viktig og hensiktsmessig i de tilfeller samtykket gjelder behandling av sensitive personopplysninger, jfr. § 9.

I kravet til frivillighet ligger at det ikke må være avgitt under noen form for tvang fra den behandlingsansvarlige eller andre. Kravet om at samtykket skal være informert betinger at den registrerte får tilstrekkelig informasjon slik at vedkommende vet hva han samtykkes i. Samtykket kan når som helst trekkes tilbake. I så fall kan behandlingen som bygger på samtykket ikke lenger foretas.

1) SENSITIVE PERSONOPPLYSNINGER

I § 2 nr. 8 defineres hvilke personopplysninger som er sensitive, jfr. EU-direktivet artikkel 8 nr 1. Det er strengere vilkår for når behandling av sensitive personopplysninger kan foretas. For slik behandling gjelder § 9. I utgangspunktet er det konsesjonsplikt for å behandle slike opplysninger, jfr. § 33 første ledd.

Omfanget av hva som skal regnes som sensitive personopplysninger er utvidet til også å gjelde opplysninger om fagforeningsforhold. Dette er nytt i forhold til den tidligere personregisterloven (§ 6.2ledd). Etter norske forhold har det ikke vært naturlig å betrakte slike opplysninger som sensitive. Loven åpner derfor i § 9 a og b for behandling av slike opplysninger. Men i loven har en på den annen side tatt ut opplysninger om interne private forhold som ikke lenger skal regnes som sensitive. Det gjelder for eksempel opplysninger om familiestridigheter, separasjons- og skilsmisessøknader og adopsjon. Slike opplysninger vil imidlertid være vernet gjennom en rekke andre lovregler, og dessuten fremdeles være taushetsbelagt når de behandles av forvaltningsorganer, jfr. forvaltningsloven § 13 første ledd nr 1.

Opplysninger om straffbare forhold skal fortsatt regnes som sensitive, jfr. personregisterloven § 6 annet ledd nr. 2. I EU-direktivet er straffbare forhold ikke tatt med i oppregningen i av sensitive personopplysninger, som det i utgangspunktet er forbud mot å behandle, jfr. artikkel 8 nr. 1. Men etter artikkel 8 nr. 5 skal opplysninger om straffbare forhold regnes som opplysninger av særlig følsom karakter og derfor skal undergis en spesielt betryggende behandling. § 2 nr. 8 b omfatter person har vært mistenkt, siktet, tiltalt eller dømt for en straffbar handling. Ved lovendring i 1987 ble dette utvidet slik at det ikke var nødvendig at det var innledet noen straffesak. Dette førte til at for eksempel et vaktelskaps register over personer som var blitt pågrepet med ubetalte varer ble omfattet av oppregningen². I § 10 i loven er det gitt en egen bestemmelse om registrering av straffedommer.

Når det gjelder nr. 8 a er språklig endret fra "rase" i personregisterloven til "rasemessig eller etnisk bakgrunn" uten at det er ment å være noen realitetsendring. Rase og etnisk bakgrunn anses å være mer dekkende for dagens praksis.

Opplysninger om helseforhold i pkt 8 c omfatter opplysninger om arveegenskaper (genetiske) og misbruk av rusmidler. I tillegg til opplysninger om forskjellige tidligere, nåværende og fremtidige fysiske mangler eller lidelser omfattes også tilsvarende opplysninger om psykiske lidelser, sosial tilpasningsevne, omsorgsevne m.v. Også opplysninger om sosiale forhold kan

² Ot.prp.nr.34 1986-87 side 24 høyre spalte.

falle inn under “helseforhold” dersom de sosiale forholdene påvirker helsen. Om tilknytningen til helseforhold er sterk nok må vurderes konkret.³

Uttrykket “politisk” omfatter oppfatninger og synspunkter utover ren partipolitisk tilhørighet. EU-direktivet nevner både politisk og filosofisk overbevisning. Dette faller inn under beskrivelsen ”politisk eller religiøs oppfatning”. Hvorvidt medlemskap i en interesseorganisasjon gir uttrykk for politisk oppfatning må avgjøres konkret.

Også andre typer opplysninger enn dem som nevnes i nr. 8 kan etter omstendighetene oppfattes som følsomme. Dette kan blant annet gjelde opplysninger om private økonomiske forhold og opplysninger som gir et så detaljert bilde av den registrerte at det av den grunn oppleves som ubehagelig. Betydningen av at en opplysning er klassifisert som “sensitiv” må ikke overvurderes. De aller fleste reglene i loven gjelder også for behandling av ikke-sensitive personopplysninger, blant annet kan slik behandling bare skje dersom behandlingen er nødvendig for nærmere bestemte formål, jfr. § 11. Datatilsynet kan dessuten i spesielle tilfeller pålegge konsesjonsplikt også for behandling av slike opplysninger, jfr. § 33.2. ledd.

J) ANDRE BEGREPER

Loven har ikke slik som EU-direktivet (artikkel 2 bokstav f og g) en generell definisjon av “tredjemann” eller “mottaker”. Begrepet “fjernsynsovervåking” er plassert i lovens kapittel VII sammen med de andre reglene om fjernsynsovervåking.

LOVENS SAKLIGE VIRKEOMRÅDE § 3

Bestemmelsen angir det saklige virkeområdet for loven, jf utvalgets § 3 og direktivet artikkel 3. I forhold til utvalgets forslag er det gjort mindre språklige endringer. Sammenholdt med personregisterloven utvides det saklige virkeområdet, jfr. personregisterlovens § 1 og punkt 4.1 i proposisjonen.

Loven gjelder for det første for behandling av personopplysninger som skjer - helt eller delvis - med elektroniske hjelpemidler, jfr. første ledd pkt.a. Loven gjelder for slik behandling enten denne utføres av forvaltningen, private sammenslutninger eller enkeltpersoner, Stortinget eller domstolene. For det annet gjelder loven for annen behandling av personopplysninger når disse inngår eller skal inngå i et personregister, jf første ledd bokstav b. Særlig praktisk er manuelle personregistre, dvs tradisjonelle registre som finnes i papirform med personnavn eller -aliaser som søkenøkkel. Utenfor lovens saklige virkeområde faller manuell behandling av personopplysninger som ikke skal inngå i noe personregister. Saksbehandling som ikke gjør bruk av elektroniske hjelpemidler, typisk hvor saksdokumentene er papir, omfattes ikke av loven.

Ofte vil saksbehandling bestå både av manuelt arbeid, i form av studier av papirdokumenter m v, og bruk av elektroniske hjelpemidler, som f eks elektronisk tekstbehandling, elektronisk journal og elektroniske saksflytsystemer. I slike tilfeller vil loven gjelde for de delene av behandlingen som utføres med de elektroniske hjelpemidlene, men ikke for den manuelle behandlingen av sakspapirene. En konsekvens av dette er f eks at det ikke kan kreves innsyn i papirdokumentene i medhold av innsynsreglene i loven, og at det heller ikke kan kreves retting eller sletting i slike dokumenter.

³ NOU 1997:19 Et bedre personvern side 134 venstre spalte og Ot.prp. nr. 92 side 104 nederst.

I annet ledd gjøres det unntak fra lovens virkeområde slik at loven ikke gjelder for behandling av personopplysninger for rent personlige eller andre private formål, jf utvalgets § 3 annet ledd og direktivet artikkel 3 nr 2 annet strekpunkt. Dette er i samsvar med personregisterloven, jf forutsetningsvis pregl § 1 tredje ledd.

I forhold til utvalgets forslag er «rent personlige formål supplert med «andre private formål», men realiteten er den samme.

Bakgrunnen for unntaket er at også privatpersoner i stor grad gjør bruk av elektroniske hjelpemidler som f eks PC'er til ulike personlige eller familiemessige gjøremål og fritidsaktiviteter, som f eks å skrive brev eller dagbok, sende og motta korrespondanse, føre adresselister eller laste ned informasjon fra nettverk. De fleste slike aktiviteter vil være elektronisk behandling av personopplysninger, og dermed i utgangspunktet falle innenfor lovens saklige virkeområde. Det vil imidlertid kunne fremstå som et uønsket inngrep i den enkeltes privatliv om man skulle gi behandlingsregler som åpner for kontroll med slik behandling av personopplysninger som vedkommende foretar som privatperson. Samtidig er det klart at personvernkonsekvensene av denne formen for behandling gjennomgående vil være beskjedne, slik at lovregulering er unødvendig og ville virke unødig ressurskrevende. Annet ledd unntar derfor slik behandling fra lovens virkeområde. Også private hjemmesider på internett med informasjon av privat og personlig karakter vil omfattes av dette unntaket, jf punkt 10.5.

Unntaket gjelder ikke for økonomisk aktivitet som overstiger det som er vanlig for fritidsaktiviteter. Eksempelvis omfattes ikke personopplysningsbehandling hos enkeltmannsforetak av unntaket. Heller ikke slik aktivitet som enkeltpersoner måtte foreta som ledd i engasjement for politiske eller ideelle organisasjoner omfattes av dette unntaket. For denne type virksomhet vil imidlertid unntaket i § 7 i lovforslaget knyttet til behandling av personopplysninger for journalistiske, herunder opinionsdannende, formål kunne ha betydning.

Tredje ledd gir Kongen kompetanse til å bestemme i forskrift at loven eller deler av den ikke skal gjelde for bestemte institusjoner og sakområder. Særlig kan det være aktuelt å vurdere unntak fra hele eller deler av loven for deler av domstolenes behandling av personopplysninger - f eks for domstolenes behandling av personopplysninger som ledd i avgjørelsen av straffesaker. Det samme gjelder for behandling av personopplysninger som er nødvendig ut fra beredskapshensyn eller hensynet til rikets sikkerhet og politiets og etterretningstjenestenes behandling av personopplysninger, jf punkt 4.6 i proposisjonen.

Fjerde ledd gir hjemmel for å gi forskrifter med nærmere regler for visse typer virksomheter eller bransjer. Forskriftsregulering vil først og fremst være aktuelt for behandling av personopplysninger som ledd i kredittopplysningsvirksomhet, jfr nærmere i kapittel 7 i proposisjonen. Departementet har valgt å gi forskriftshjemmelen en mer presis utforming enn utvalget la opp til. I annet punktum er det derfor angitt en del forhold som det vil være behov for å regulere særskilt i en forskrift om behandling av kredittopplysningsvirksomhet. I den grad kredittopplysningsbyråenes behandling av personopplysninger ikke blir regulert i forskrift, gjelder lovens alminnelige regler.

Fjerde ledd siste punktum åpner for at loven med supplerende forskrifter også kan gjøres gjeldende for kredittopplysninger om juridiske personer.

LOVENS GEOGRAFISK VIRKEOMRÅDE § 4

Personregisterloven hadde ikke noen tilsvarende bestemmelse om virkeområdet for loven. Bestemmelsen bygger på artikkel 4 i EU-direktivet.

Loven gjelder i utgangspunktet bare for behandlingsansvarlige, jfr. definisjonen i § 2 nr. 4, som er ”etablert” i Norge. Etter punkt 19 i fortalet i EU-direktivet betyr dette at det faktisk må utøves aktiviteter innenfor en forholdsvis fast struktur i Norge. Den rettslige status for denne strukturen er ikke avgjørende. Det avgjørende vil være om den behandlingsansvarlige har tilstrekkelig tilknytning til Norge etter en alminnelig språklig forståelse av uttrykket. Kravet til etablering vil være oppfylt hvis for eksempel et utenlandsk selskap har et datterselskap som driver virksomhet i Norge. Datterselskapet vil da være etablert her. Det samme gjelder for utenlandske selskapers filialer i Norge. En utenlandsk handelsreisende som er på forretningsreise i Norge og som i den forbindelse behandler personopplysninger vil ifølge proposisjonen derimot ikke være etablert i Norge⁴. Den nærmere grensedragningen vil måtte skje gjennom praksis.

Hvis en og samme behandlingsansvarlig er etablert i flere land, for eksempel slik at et multinasjonalt selskap har avdelinger i Norge, Sverige og Frankrike, vil behandlingen av personopplysningene i de ulike landene reguleres av henholdsvis den norske, svenske og franske loven. Etter EU-direktivet artikkel 4 nr. 1 pkt. a har den behandlingsansvarlige plikt til respektere den nasjonale lovgivningen i de respektive etableringslandene. Siden EU-direktivet har relativt detaljerte behandlingsregler, vil lovgivningen innenfor EU- og senere også EØS-området i stor utstrekning være likeartet. Dette vil sikre felles normer og minstekrav for behandling av personopplysninger i hele dette området.

Hvis den behandlingsansvarlige ikke er etablert i Norge vil loven ikke gjelde for disse, selv om han behandler personopplysninger i Norge. Men Datatilsynet kan likevel i kraft av sin tilsynskompetanse med oppbevaringen av opplysningen føre kontroll med virksomheten, men må da basere denne på lovgivningen i det landet hvor den behandlingsansvarlige er etablert. Hvis den behandlingsansvarlige benytter hjelpemidler i Norge gjelder likevel loven, jfr. nedenfor om § 4.2.ledd.

Lovene gjelder ikke for Svalbard og Jan Mayen med mindre det blir fast satt ved forskrift at den helt eller delvis også skal gjelde for disse områdene. I slik forskrift kan det også fastsettes særlige regler om behandling av personopplysninger. Dette er gjort for å kunne tilpasse lovgivningen til de særlige forhold som gjør seg gjeldende for disse områdene.

Behandlingsansvarlige fra stater utenfor EØS-området.

Etter § 4.2.ledd utvides området for loven til også å gjelde for behandlingsansvarlige som er etablert i stater utenfor EØS-området dersom den behandlingsansvarlige benytter hjelpemidler i Norge, for eksempel en hvis en behandlingsansvarlig fra USA bruker hjelpemidler i Norge til å behandle personopplysninger. Dette gjelder selv om den behandlingsansvarlige ikke er etablert i Norge. Loven gjelder da for den behandlingen som finner sted her. Med «hjelpemidler» menes alt slags utstyr som kan brukes til å behandle personopplysninger. Både elektroniske og ikke-elektroniske hjelpemidler omfattes, som for eksempel datamaskiner og -terminaler, telenett og intervju-skjemaer. Utvidelsen av lovens virkeområde gjelder likevel ikke dersom hjelpemidlene bare brukes til å overføre personopplysninger via Norge. Ren transitt gjennom et norsk nett vil derfor ikke omfattes av loven.

Krav om representant i Norge.

Etter § 4.3.ledd skal behandlingsansvarlige som faller inn under 2.ledd ha en representant som er etablert i Norge. De bestemmelsene som gjelder for den behandlingsansvarlige gjelder da også for representanten. Dette innebærer blant annet at representanten må melde fra om

⁴ Ot.prp.nr.34 1986-87 side 106 venstre spalte øverst.

behandlingen til Datatilsynet. Representanten må også imøtekomme krav fra registrerte på lovens individuelle rettigheter, for eksempel innsynsrett. Det fritar ikke den behandlingsansvarlige for ansvar om han har utpekt en representant. Både tilsynsmyndighetene og den registrerte kan forholde seg til den behandlingsansvarlige i tillegg til representanten. Det følger av § 32.1.ledd a at navnet og adressen til den behandlingsansvarlige og representanten skal meldes til Datatilsynet.

FORHOLDET TIL ANDRE LOVER § 5

Personregisterloven gjelder i utgangspunktet for all behandling av personopplysninger. Men loven må vike dersom en annen lov har andre regler for behandlingen av personopplysninger. Dette ville også følge av det alminnelige tolkningprinsippet om at særlov går foran generell lov. En særlov kan ha andre eller mer presise løsninger enn personopplysningsloven. I slike tilfeller vil bestemmelsene i personopplysningsloven komme til anvendelse i den utstrekning særloven ikke har egne bestemmelser som regulerer behandlingsmåten.

FORHOLDET TIL LOVBESTEMT INNSYNSRETT ETTER ANDRE LOVER § 6

Bestemmelsen er ny i forhold til tidligere rett. Den fastslår at personopplysningsloven ikke innskrenker andre lovbestemte innsynsrettigheter. Bakgrunnen for bestemmelsen var bekymring fra enkelte høringsinstanser for at personopplysningsloven skulle føre til mindre åpenhet⁵. Departementet ønsket derfor å presisere at bestemmelsene i loven som styrker allmennhetens og den registrertes innsynsrett i forhold til gjeldende rett, jfr. §§ 18 følgende, skulle være et supplement til og ikke noen erstatning for andre lovbestemmelser om innsynsrett. Dessuten at de begrensninger som loven har for behandling av personopplysninger, ikke skulle avskjære innsynsrett etter annen lovgivning.

Bestemmelsen gjelder alle lovregler som gir rett til innsyn i personopplysninger, ikke bare de som er tilgjengelige hos organer for stat eller kommune, slik som offentlighetsloven og forvaltningsloven gjør. Men den gjelder også retten til innsyn i personopplysninger i privat virksomhet, jfr. for eksempel bestemmelsene om innsyn i aksjeeierboken/-registret etter aksjeloven 13 juni 1997 nr 44 § 4-6 og allmennaksjeloven 13 juni 1997 nr 45 § 4-5.

Når det gjelder personopplysninger som den enkelte ikke har lovbestemt rett til innsyn i, og som heller ikke er taushetsbelagt, vil den som besitter opplysningene ha rett til, men ikke plikt til å gi utenforstående innsynsrett i. Eksempel på dette er personopplysninger som et offentlig organ gi innsyn i etter prinsippet om meroffentlighet, jfr. offentlighetsloven § 2.3. ledd. Å gi innsyn i personopplysninger anses som en form for "behandling" etter personopplysningsloven § 2 nr. 2. Adgangen til å gi slikt innsyn avgjøres ut fra de alminnelige vilkårene for behandling av personopplysninger, jfr. §§ 8 og 9, samt de grunnleggende krav til behandlingen av personopplysninger etter § 11. Men slik disse bestemmelsene vil neppe være noe hinder for å kunne praktisere meroffentlighet etter offentlighetsloven. Etter personopplysningsloven § 8.1.ledd 2. alternativ og § 9.1.ledd pkt. b at personopplysninger behandles og herunder utleveres, når det er fastsatt i lov at det er adgang til slik behandling. Utlevering av opplysninger etter offentlighetsloven tilfredsstiller kravene i personopplysningsloven § 11.

⁵ Ot.prp. nr. 92 for 1998-99 side 83-85

Personopplysninger som etter loven anses er sensitive omfattes av taushetsplikt, jfr. blant annet forvaltningsloven § 13. Slike opplysninger vil det ikke være adgang til å utlevere, jfr. også offentlighetsloven § 5 a. Dokumenter som kan, men ikke skal unntas offentlighet etter offentlighetsloven §§ 5 og 6, vil sjelden inneholder personopplysninger. I den grad slike dokumenter inneholder personopplysninger, vil personvern hensyn være et relevant moment ved vurderingen av om det skal utvises meroffentlighet.

Personopplysningsloven gir rett til innsyn i personopplysninger og supplerer derfor andre lovbestemmelser som også gir slik innsynsrett. Den som ønsker innsyn vil derfor ofte ha flere hjemler for å kunne kreve innsyn og det vil kunne være tilfeldig hvilken lov vedkommende kjenner til og derfor ber om innsyn etter. For å sikre at den som ber om innsyn blir kjent med rettigheter til innsyn, plikter behandlingsansvarlige etter § 6.2.ledd å informere og veilede den som ber om innsyn om andre lovbestemmelser om innsynsrett som rekker lenger enn personopplysningsloven. For offentlige behandlingsansvarlige følger en slik plikt fra før av veiledningsplikten etter forvaltningsloven § 11.

FORHOLDET TIL YTRINGSFRIHETEN § 7

Hensynet til personvern og hensynet til fritt å kunne motta og formidle informasjon og meninger er grunnleggende verdier i et demokratisk samfunn. I visse tilfeller vil det være en konflikt mellom disse verdiene. Skal for eksempel media kunne ivareta sin informasjons- og meningsbrytningsoppgave, må de kunne samle inn og ha tilgang til personopplysninger. Mot dette står behovet for å styrke rettssikkerheten og personvernet for enkeltpersoner i forhold til media.

En lov om behandling av personopplysninger som begrenser mulighetene til å behandle personopplysninger vil også begrense ytrings- og informasjonsfriheten. For å unngå å komme i konflikt med ytrings- og informasjonsfriheten, har lovgiver avveid hensynet til personvernet mot behovet for fritt å kunne samle, bearbeide og presentere personopplysninger. Journalister må for eksempel kunne samle opplysninger om personer i arbeidet sitt og kunstnere kunne ha gi personopplysningene et kunstnerisk uttrykk.

I EU-direktivet artikkel 9 har en løst dette ved en skjønnsmessig bestemmelse om avveining av ytringsfrihet mot personvern. I personregisterloven har en lagt opp til en annen løsning. I utgangspunktet gjelder personopplysningsloven for alle som behandler personopplysninger, men i loven § 7 har en uttrykkelig sagt hvilke bestemmelser som skal gjelde for journalistisk, kunstnerisk og litterær virksomhet. Dette gir bedre forutberegnelighet enn det en skjønnsmessig bestemmelse ville gitt.

Personregisterloven hadde ikke en tilsvarende bestemmelse, men i hovedforskriften til personregisterloven var det gjort unntak fra konsesjonsplikt for personregistre til bruk i henholdsvis utgivelse av leksika og journalistisk virksomhet.

For behandling av personopplysninger som utelukkende har kunstneriske, litterære eller journalistiske, herunder opinionsdannende formål gjelder bare noen få av lovens bestemmelser. Det er bestemmelsene i §§ 13-15, 26, 36-41, jfr. kapittel VIII.

Begrunnelsen for at departementet har kommet til at bare bør gjelde for slik virksomhet, er det Tilsyn med medienes bruk av personopplysninger vil etter disse reglene i hovedsak begrense seg til et etterfølgende ansvar for det ferdige og publiserte produktet.

Behandling av personopplysninger for opinionsdannende formål vil etter tradisjonell språkbruk ikke være naturlig å karakterisere som journalistisk virksomhet. Det er derfor presisert i loven at dette også skal omfattes av unntaket.

Unntaket for litterære, kunstneriske eller journalistiske formål gjelder uavhengig av hva slags medium den behandlingsansvarlige benytter. Slike media kan være en avis, magasin, bok eller

ulike former for elektronisk publisering, for eksempel via internett. Unntaket knytter seg til virksomhetens art, ikke til hvilken formell eller yrkesmessig status den behandlingsansvarlige har. I dette ligger at unntaket ikke gjelder bare for eksempel for journalister, men for enhver person som behandler personopplysninger for journalistiske formål. Men hvis et medieselskap driver persondatabehandling som ikke har et journalistisk formål, vil denne behandlingen omfattes av loven på vanlig måte. Det vil for eksempel gjelde en avis som behandler abonnentopplysninger for faktureringsformål eller til direkte markedsføring.

Hva som faller inn under begrepene «kunstneriske», «litterære» eller «journalistiske» formål vil måtte i noen grad måtte fastlegges gjennom praktiseringen av loven.

Under «journalistiske formål» omfattes blant annet behandling av personopplysninger som ledd i dags- og ukepressens og etermedias redaksjonelle arbeid. Dette enten dette arbeidet utføres av ansatte eller frittstående journalister (freelancere).

Behandlingen av personopplysningene vil ofte være ment å skulle resultere i et arbeid som skal publiseres. Dette vil da være en indikasjon på at det dreier seg om en form for persondatabehandling som omfattes av unntaket. Men slik publisering vil imidlertid i seg selv ikke alltid være nok for at det skal anses som journalistiske eller opinionsdannende formål. En rekke publikasjoner vil reelt sett være reklame for produkter og tjenester. Da vil det være lovens vanlige regler som gjelder for behandlingen.

Uttrykkene «kunstneriske formål» og «litterære formål» overlapper delvis hverandre. De omfatter blant annet innhenting og registrering av personopplysninger for å kunne lage en dokumentarfilm eller som ledd i arbeidet med å forfatte et skuespill eller en revy. En trenger heller ikke varsle på forhånd en kjent person som en vil parodierte selv om teksten behandles elektronisk.

Forfattere benytter ofte opplysninger om fiktive personer som for eksempel romanskikkelser. Dette er personer som utelukkende eksisterer i bokform og omfattes ikke av loven, fordi de er «personer» i lovens forstand.

ALMINNELIGE REGLER FOR BEHANDLING AV PERSONOPPLYSNINGER KAPITTEL II

VILKÅR FOR Å BEHANDLE PERSONOPPLYSNINGER § 8

Datatilsynet kan bestemme at sensitive personopplysninger kan behandles også i andre tilfeller dersom viktige samfunnsinteresser tilsier det og det settes i verk tiltak for å sikre den registrertes interesser.

Personregisterloven hadde ingen generell bestemmelse om vilkår for behandling av personopplysninger. Personopplysningsloven stiller derimot, i likhet med EU-direktivet artikkel 7, generelle og uttømmende vilkår for når behandling av personopplysninger kan finne sted. Disse vilkårene gjelder for all behandling av personopplysninger som omfattes av loven og er grunnbetingelser for i det hele tatt å kunne behandle personopplysninger. For å behandle sensitive personopplysninger stilles det tilleggsvilkår, jfr. § 9 i loven og for behandling som innebærer særlig risiko for personvernet er det krav om konsesjon fra Datatilsynet, jfr. § 33.

Paragraf 8 slår fast at behandling bare kan finne sted dersom den registrerte har samtykket i behandlingen, hvis behandlingen har lovhjemmel, eller dersom ett eller flere av vilkårene i bokstav a til f er oppfylt. Felles for a til f er at behandling av personopplysninger bare er tillatt

i den utstrekning behandlingen er nødvendig for å vareta disse nærmere definerte interessene. Vilklårene som dels inneholder skjønsmessige begreper, krever en konkret skjønsmessig vurdering i hvert enkelt tilfelle av den enkelte behandlingsansvarlige. Skjønnets som den behandlingsansvarlige utøver kan overprøves av Datatilsynet, jfr. § 46. Datatilsynet kan, dersom det ikke finner at den aktuelle behandlingen oppfyller vilklårene, gi pålegg om at behandlingen skal opphøre, og veilede om hva som skal til for at vilklåret blir oppfylt slik at behandlingen blir lovlig og kan finne sted. Tilsynets praksis vil etter hvert utfylle de skjønsmessige bestemmelsene og lette anvendelsen av dem. Også praksisen til tilsynsmyndighetene i andre EØS-land vil være relevant.

Uttrykket «behandling» brukes som et overbegrep i § 8 og omfatter en rekke forskjellige former for håndtering av personopplysninger, jfr. § 2 nr. 2. Om nødvendighetskravet er oppfylt kan derfor bli forskjellig alt ettersom hva slags form for behandling det er tale om. Etter forholdene i det enkelte tilfelle kan for eksempel innsamling av opplysningene være nødvendig, mens utlevering ikke vil være det.

Kravet til samtykke fra registrerte fremgår av § 2 nr. 7, jfr. det som er skrevet foran om denne bestemmelsen. Det må blant annet kreves at samtykket er uttrykkelig. Slikt samtykke bør innhentes i størst mulig grad. Dette gjelder selv om behandlingen kan hjemles i et av grunnlagene under bokstavene a-f. Den registrertes vil da styrke sine muligheter til å råde over opplysninger om seg selv og i tillegg vil en unngå mulig tvil om de skjønsmessige vilklårene under bokstavene a til f er oppfylt. Dersom et gitt samtykke trekkes tilbake vil den fortsatte behandlingen ikke være lovlig. Behandlingen som har funnet sted inntil samtykket ble trukket tilbake vil derimot være lovlig.

Det er adgang til behandling av personopplysninger når dette er fastsatt ved lov. Når Stortinget allerede har bestemt at behandlingen er nødvendig for å vareta viktige samfunnsinteresser, er det ingen grunn til å stille ytterligere vilkår for å behandle personopplysningene. I de fleste tilfeller ville alternativene under bokstav a-f vært tilstrekkelig hjemmelsgrunnlag, men direkte lovhjemmel er likevel tatt med. Om behandlingen kan sies å være fastsatt ved lov, må avgjøres ut fra en fortolkning av vedkommende loven. Hjemmelskravet er relativt, slik at det kreves klarere hjemmel jo større personvernmessige konsekvenser behandlingen kan få. Men også for slik behandling av personopplysninger som er regulert i annen lov må oppfylle de kravene som stilles for lovlig behandling i EU-direktivet artikkel 7 så fremt behandlingen faller inn under dette direktivets anvendelsesområde.

Behandling av personopplysninger kan videre finne sted dersom behandlingen er nødvendig for å oppfylle en avtale der den registrerte er part, jfr. § 8 a. 1. alternativ. Dette gjennomfører artikkel 7 b i EU-direktivet. Nedtegning av avtalepartens navn og adresse, utfylling av fakturaer o.l. vil være eksempler på dette. Såkalte tredjemannsavtaler omfattes ikke, selv om de er til den registrertes fordel.

Etter § 8 a.2. alternativ er det også adgang til å behandle personopplysninger når dette er nødvendig for å utføre gjøremål som den registrerte har bedt om før han eller hun inngår en avtale med den behandlingsansvarlige. Et eksempel på dette er behandling av personopplysninger som er nødvendig for å kunne gi et tilbud til den registrerte, som kredittvurderinger som ledd i finansieringsvirksomhet.

§ 8 b gir adgang til å behandle personopplysninger når dette er nødvendig for at den behandlingsansvarlige skal kunne oppfylle en rettslig forpliktelse som hviler på ham eller henne. Dette oppfyller artikkel 7 c i EU-direktivet. Med «rettslig forpliktelse» menes i første rekke plikt som er hjemlet i lov eller forskrift, eller som følger av dom eller forvaltningsvedtak. Uttrykket omfatter også forpliktelser som følger av internasjonale regler, som for eksempel konvensjoner.

§ 8 c gir den behandlingsansvarlige adgang til å behandle personopplysninger når dette er nødvendig for å vareta den registrertes vitale interesser, jfr. artikkel 7 d i EU-direktivet. Uttrykket vitale interesser krever at behandlingen skal knytte seg til interesser som er av fundamental betydning for den registrerte. I pkt. 31 i fortalen til EU-direktivet vises det til interesser som er av vesentlig betydning for den registrertes liv. En person som plutselig er blitt alvorlig syk og mistet bevisstheten, må behandles for å kontrollere blodtype og sykdomshistorie eller for å varsle de pårørende. I en slik situasjon er det adgang til å registrere personopplysninger om vedkommende.

Etter § 8 d kan videre personopplysninger behandles dersom dette er nødvendig for å utføre en oppgave av allmenn interesse. Dette gjennomfører artikkel 7 e.1.alternativ i EU-direktivet. Eksempler på dette kan være behandling av personopplysninger som ledd i arkivering eller i forbindelse med statistisk, historisk eller vitenskapelig virksomhet. Det samme vil gjelde offentlige eller private informasjonssystemer som - eventuelt mot vederlag - er tilgjengelige for allmennheten. At virksomheten tjener penger på å behandle personopplysningene, er ikke til hinder for at behandlingen kan sies å være av allmenn interesse.

At behandling av personopplysninger er tillatt når dette er nødvendig for å utøve offentlig myndighet, fremgår av bokstav e som gjennomfører artikkel 7 bokstav e annet alternativ i EU-direktivet. Dette gjelder både når offentlig myndighet utøves av domstoler, av organ for stat eller kommune, og når slik myndighet unntaksvis utøves av andre. Bestemmelsen retter seg primært mot behandling av personopplysninger for offentlige organer som skjer som ledd i offentlig myndighetsutøving. I dette ligger ikke bare å treffe enkeltvedtak, jf forvaltningsloven § 2 første ledd bokstavene a og b, men også de fleste administrative funksjoner som er ledd i det offentliges virksomhet. Det offentliges adgang til å behandle personopplysninger vil ellers måtte bedømmes bl a etter reglene i bokstav d.

§ 8 f slår fast at behandling av personopplysninger kan finne sted når dette er nødvendig for at den behandlingsansvarlige skal kunne ivareta en berettiget interesse, og hensynet til den registrertes personvern ikke overstiger denne interessen. Dette innebærer at en må vurdere fordeler og ulemper hos begge parter, den behandlingsansvarliges interesser mot den registrertes personverninteresser. Generelt må hensynet til privatlivets fred tillegges betydelig vekt i avveiningen mot kommersielle interesser. Denne avveiningen er det den behandlingsansvarlige som må gjøre. Vurderingen blir her hvilken interesse som skal veie mest. En tredjeperson som får utlevert opplysningene til seg, vil her likestilles med den behandlingsansvarlige selv. Bestemmelsen har en generell form og vil derfor til dels overlape en del av de øvrige vilkårene i bokstav a-e. Hvis den registrerte gir den behandlingsansvarlige beskjed om at han eller hun ikke vil at behandlingen skal gjennomføres eller fortsette, bør dette tillegges vesentlig vekt. Hvis ikke behandlingen kan hjemles i noen av de andre vilkårene i § 8, må den behandlingsansvarlige avstå fra å behandle opplysningene, eller slette eller aidentifisere opplysninger som allerede er behandlet. Det sier seg selv at det vil kunne være vanskelig for den behandlingsansvarlige i det enkelte tilfelle selv å avgjøre om egeninteressen i å behandle opplysningene veier tyngre enn hensynet til den registrertes personvern. Datatilsynet vil kunne å gi råd og veiledning om den interesseavveiningen som må foretas, jfr. § 42.3ledd nr. 6. Bestemmelsen i § 8 f oppfyller artikkel 7 f i EU-direktivet.

BEHANDLING AV SENSITIVE PERSONOPPLYSNINGER § 9

Begrepet «sensitive personopplysninger» er definert i § 2 nr. 8. Det er en fellesbetegnelse for særlig følsomme personopplysninger som har et særskilt vern. Begrepet var ikke brukt i personregisterloven, men opplysninger om rase, politisk eller religiøs oppfatning, opplysninger om at en person har vært mistenkt, tiltalt eller dømt for straffbare forhold, opplysninger om helseforhold og misbruk av rusmidler, opplysninger om seksuelle forhold og visse opplysninger om familieforhold var gitt en særskilt regulering, jfr. personregisterloven §§ 6 og 9.

EU-direktivet artikkel 8 nr. 1 forbyr i utgangspunktet all behandling av personopplysninger om rasemessig eller etnisk bakgrunn, politisk, religiøs eller filosofisk overbevisning, medlemskap i fagforening og opplysninger om helse eller seksuelle forhold. § 9 gjennomfører direktivet og angir uttømmende når sensitive personopplysninger kan behandles elektronisk eller inntas i et manuelt personregister.

For å kunne behandle sensitive personopplysninger må ett av vilkårene i § 8 være oppfylt. I tillegg må behandlingen oppfyller ett av vilkårene i første ledd bokstav a - h. Kravet i § 8 vil normalt være oppfylt dersom behandlingen er tillatt etter et av alternativene i § 9. Hvis behandlingen krever konsesjon etter § 33, må også konsesjon være gitt før behandlingen kan ta til.

Sensitive opplysninger kan for det første behandles dersom den registrerte samtykker. Hva som menes med «samtykke», fremgår av § 2 nr 7, jfr. merknadene ovenfor til denne bestemmelsen. Når en person inngår avtaler som krever at sensitive personopplysninger behandles, vil dette være å anse som samtykke til behandlingen. Dette er blant annet aktuelt sved forsikringsavtale hvor forsikrede må gi opplysninger om sin helse.

§ 9 b gir adgang til å behandle sensitive personopplysninger dersom behandlingen er hjemlet i lov. Begrunnelsen for unntaket er det samme som for § 8, jfr. ovenfor. Arkivering etter arkivloven vil være et eksempel på behandling av sensitive personopplysninger som omfattes av dette unntaket..

§ 8c gir adgang til å behandle personopplysninger elektronisk eller å ta dem inn i manuelle personregistre når dette er nødvendig for å beskytte en persons vitale interesser, og den registrerte selv ikke er i stand til å samtykke. Grunnen kan være at vedkommende er alvorlig syk. Ved vurderingen om behandlingen kan skje, må en legge avgjørende vekt på arkivering i henhold til arkivloven. Hvis det er noen tilgjengelig som kan samtykke i behandlingen, kan ikke personopplysningene behandles etter denne bestemmelsen. At det er tungvint hente inn samtykke, er ikke tilstrekkelig for å igangsette behandlingen.

§ 8c kan også brukes i de tilfeller sensitive personopplysninger må behandles for nødvendig å beskytte andre personers de vitale interessene. I proposisjonen nevnes som eksempel at helseopplysninger om en bevisstløs og hardt skadet organdonor må behandles for om mulig å finne en passende mottaker for organene⁶.

§ 8d gir adgang til å behandle sensitive personopplysninger som den registrerte selv frivillig har gjort "alminnelig kjent", d.v.s. allmennheten. Hvis en legger ut opplysninger om sin helse på hjemmesiden på Internett, kan også andre bruke disse opplysningene. Det samme gjelder hvis det er andre enn den registrerte har gjort opplysningene alminnelig kjent, for eksempel gjennom en avis og vedkommende selv bekrefter opplysningene. Men det er ikke nok at den registrerte er kjent med oppslaget, men ikke reagerer. Loven krever at vedkommende "selv" har gjort opplysningene alminnelig kjent og det forutsetter et minimum av egen aktivitet. Det er kun da en kan si at den registrerte har gitt avkall på den beskyttelsen § 9 gir.

§ 9e tillater behandling av sensitive personopplysninger når behandlingen er nødvendig for at et rettskrav skal kunne fastsettes, gjøres gjeldende eller forsvares. Bestemmelsen omfatter

⁶ Ot.prp. nr. 92 for 1998-99 side 110 høyre spalte øverst

ethvert rettskrav, både rettskrav som tilhører den registrerte og rettskrav som tilhører den behandlingsansvarlige eller tredjepersoner. En arbeidsgiver har for eksempel behov for å behandle sensitive personopplysninger om en arbeidstaker for å kunne vurdere om hun har krav på erstatning for usaklig oppsigelse. Det samme gjelder et forsikringsselskap som skal ta stilling til om forsikringstakeren har krav på yrkesskadesforsikring. Forsikringsselskapet må da kunne behandle opplysninger om forsikringstakers helsetilstand. Bestemmelsen gir også adgang til å behandle sensitive personopplysninger når det er nødvendig å ta stilling til et rettskrav fra en tredjeperson. Det vil blant annet kunne være aktuelt når en domstol har behov for å behandle opplysninger om andre personer enn partene for å avgjøre en rettssak.

§ 8f gir adgang til å behandle sensitive personopplysninger når dette er nødvendig for at den behandlingsansvarlige skal kunne oppfylle sine ”arbeidsrettslige plikter eller rettigheter”. Uttrykket gjelder uansett hvilket grunnlag disse rettighetene eller pliktene hviler på. Det kan være for eksempel lovgivning, avtale mellom partene i arbeidslivet, eller individuelle arbeidsavtaler (ansettelseskontrakter). Hvis arbeidsgiveren for eksempel har påtatt seg å kreve inn medlemskontingenten for en arbeidstakerorganisasjon, kan arbeidsgiveren behandle opplysninger om fagforeningstilhørighet, men da bare så langt dette er nødvendig for å oppfylle innkrevingsplikten. Arbeidsgiveren kan også behandle helseopplysninger i forbindelse med rehabilitering av en arbeidstaker.

§ 9g retter seg spesielt mot bruk av sensitive personopplysninger i helsesektoren. Bestemmelsen gir adgang til å behandle personopplysninger når dette er nødvendig for forebyggende sykdomsbehandling, medisinsk diagnostisering, sykepleie eller pasientbehandling eller for forvaltning av helsetjenester, og opplysningene behandles av helsepersonell med taushetsplikt. Slike bestemmelser om taushetsplikt for ulike typer helsepersonell var tidligere spredt i ulike lover, for eksempel i legeloven, tannlegeloven sykepleieloven og helsepersonelloven. Ved lov om helsepersonell m.v. (helsepersonelloven) av 02.07.1999 nr. 64 (pr. 10.08.99 ikke i kraft) er det gitt felles regler om taushetsplikt for helsepersonell. Loven gjelder både for autorisert og annet helsepersonell.

§ 9g gir adgang til å behandle sensitive personopplysninger innenfor helsesektoren. Det skal for eksempel være mulig å kunne stille medisinske diagnoser, gjennomføre sykepleie eller pasientbehandling og administrere helsetjenester. Har behandlingen både helseformål og andre formål, må behandlingen for de andre formålene ha hjemmel i ett av de øvrige vilkårene i bestemmelsen eller må eventuelt samtykke fra Datatilsynets innhentes etter § 9.3. ledd.

Til sist åpner § 9h for bruk av sensitive personopplysninger når det er nødvendig for historiske, statistiske eller vitenskapelige formål og samfunnets interesse i at behandlingen gjennomføres klart overstiger ulempene den kan medføre for den enkelte. Virkningene for den enkelte må veies mot den interessen det kan ha samfunnsmessig å behandle de sensitive opplysningene. Det må også være en klar overvekt i favør av de samfunnsmessige fordelene for at behandlingen kan igangsettes.

Enkelte av formålene som er dekket under bokstav h vil også kunne dekkes av § 9b, som tillater behandling når dette er fastsatt i lov. Dette gjelder for eksempel arkivloven og statistikkloven. Hvis det ikke er tilstrekkelig interesseovervekt, vil Datatilsynet kunne gi samtykke til behandlingen etter 3. ledd. Denne løsningen gir gode rammer for å videreføre dagens samarbeid mellom Datatilsynet og ulike forskningsetiske komiteer.

Forvaltningsorganers vil som ledd i sine utrednings- og planleggingsoppgaver ha behov for bruk av sensitive personopplysninger. Det er gjort unntak fra den forvaltningsmessige taushetsplikten etter forvaltningsloven § 13 b nr. 4 for slik behandling. er det gjort unntak I en del tilfeller vil planleggings- eller utredningsoppgaver være av en slik karakter at de faller inn § 9h. I andre tilfeller vil oppgavene kunne være lovhjemlet og derfor falle inn under § 9b. En annen mulighet er å søke Datatilsynet om samtykke etter tredje ledd. Det er følgelig ikke noen generell adgang til å behandle sensitive personopplysninger når det er nødvendig for

generell utredning eller planlegging i det forvaltningsorganet som har mottatt opplysningene. Det er lagt opp til at en eventuelt vurdere behovet for dette på et senere tidspunkt i lys av erfaringene med loven. I de øvrige nordiske land har man ikke noen slik regel.

§ 9.2.ledd gir ideelle sammenslutninger og stiftelser en utvidet adgang til å behandle sensitive personopplysninger. Med «ideelle sammenslutninger» menes her politiske, religiøse, filosofiske eller faglige organisasjoner og foreninger m.v. som ikke har som formål å gi eierne økonomisk gevinst, og som ønsker å påvirke samfunnet på en eller annen måte.

Departementet har foretatt noen endringer i forhold til utvalgets forslag. Uttrykket «sammenslutning eller stiftelse», som favner videre enn ordet organisasjon og omfatter flere former for juridiske personer. Sammenslutningen eller stiftelsen kan bare behandle sensitive personopplysninger som samles inn gjennom kontakten med den registrerte. Bestemmelsen hjemler ikke behandling av sensitive personopplysninger som samles inn fra andre enn den registrerte. For å behandle sensitive personopplysninger fra slike kilder, må enten et av bestemmelsens øvrige vilkår være oppfylt, eller Datatilsynet gi samtykke i medhold av tredje ledd.

Etter § 9.2.ledd kan sammenslutningen eller stiftelsen behandle sensitive personopplysninger om dens medlemmer, jfr. 2. pkt. Så fremt sammenslutningen informerer godt om bruken av opplysningene før den registrerte blir medlem, kan også samtykkeregelen i § 9.1 ledd nyttes. Bestemmelsen gir dessuten adgang til å behandle opplysninger om ikke-medlemmer når de på grunn av sammenslutningens formål regelmessig er i kontakt med den. I forarbeidene nevnes som eksempel klientlignende forhold, som Frelsesarmeens innsats for hjemløse personer⁷ Kontakten må være frivillig. Sammenslutningen kan ikke drive jevnlig oppsøkende virksomhet mot den registrertes vilje, for på den måten få rett til å behandle sensitive personopplysninger om vedkommende.

Sammenslutningen trenger samtykke fra den registrerte hvis den skal utlevere opplysningene til andre, jfr. § 9.2.ledd 3. pkt. En sammenslutning kan derfor ikke levere ut sine medlemslister til bruk i markedsføring uten samtykke fra medlemmene. Opplysningene kan dessuten bare behandles innenfor rammen av virksomheten, jfr. 1. pkt., d.v.s. behandlingen må være i samsvar med sammenslutningens formål slik dette er nedfelt i vedtekter og praksis. Etter § 9.3.ledd kan Datatilsynet bestemme at sensitive personopplysninger også kan behandles i andre tilfeller enn de som er nevnt i 1. og 2. ledd dersom viktige samfunnsinteresser tilsier det og det settes i verk tiltak for å sikre den registrertes interesser. Kravet til viktige samfunnsinteresser betyr at bestemmelsen er ment å ha et snevert anvendelsesområde.

Hvis behandlingen av de sensitive personopplysningene ikke er hjemlet i 1. eller 2. ledd, kreves det både samtykke fra Datatilsynets etter 3. ledd og konsesjon etter § 33. Vilkårene i § 9.3. ledd blir i slike tilfeller tilleggsvilkår for at konsesjon skal kunne gis.

REGISTER OVER STRAFFEDOMMER § 10

Bestemmelsen er ny og tilfredsstillende EU-direktivet artikkel 8 nr. 5.

Bestemmelsen krever at fullstendige registre over straffedommer bare skal kunne føres under kontroll av en offentlig myndighet. Et eksempel på et slikt register er strafferegisteret, jfr. strafferegistreringsloven § 1. Private kan ikke bygge opp slike registre, verken manuelt eller elektronisk. Men det er ikke noe til hinder for at en privat databehandler fører registeret for myndighetene, jfr. § 2 nr. 5 og § 15. Annen form for behandling enn registrering av denne typen opplysninger vil i utgangspunktet kreve konsesjon, jfr. § 33.

⁷ NOU 1997:19 Et bedre personvern s. 140 høyre spalte øverst.

GRUNNKRAV TIL BEHANDLING AV PERSONOPPLYSNINGER § 11

Bestemmelsen inneholder de grunnleggende krav til behandling av personopplysninger og EU-direktivet artikkel 6. Lovteksten er utformet slik at den ligger nær opp til direktivteksten. Bestemmelsen stiller flere materielle krav til behandlingen enn det personregisterloven gjorde.

Etter § 11 a har den behandlingsansvarlige plikt til å sørge for at personopplysninger bare behandles når dette er tillatt etter §§ 8 og 9. I tillegg kan han bare bruke allerede innsamlede personopplysninger til formål som er forenlige med det opprinnelige innsamlingsformålet. Hvis den behandlingsansvarlige ønsker å bruke innsamlede personopplysninger til formål som ikke dekkes av den opprinnelige formålsangivelsen, må det nye formålet oppfylle kravene til lovlig behandling etter § 8, og eventuelt også § 9 dersom det dreier seg om sensitive personopplysninger. Det nye formålet må derfor ha en selvstendig hjemmel i et av behandlingsvilkårene i § 8, for eksempel samtykke eller oppfyllelse av en avtale med den registrerte. Det forhold at opplysningene allerede er samlet inn, er uten betydning for vurderingen av om vilkårene i § 8 er oppfylt og er ikke noe selvstendig argument for å tillate den nye behandlingen. I tillegg kreves det at nye formålet må være forenlig med det eller de formålene som opprinnelig lå til grunn for innsamlingen av personopplysningene, jfr. § 11 c. Vilkåret gir uttrykk for det såkalte finalitetsprinsippet, som vil bety en viktig begrensning blant annet for adgangen til å bruke elektroniske spor og til å samkjøre registre eller andre informasjonssamlinger. Det er derfor viktig at den registrerte blir informert om hvilke formål om han skal brukes til. Særlig spørsmål reiser seg m.h.t. bruk av personopplysninger som den enkelte legger igjen, for eksempel ved bruk av betalingskort. Slike opplysninger kan senere bli brukt i en generell kartlegging og kontroll med kortinnehaverens handlinger og disposisjoner.

Kravet om forenlighet med det opprinnelige formål betyr at selv om det nye formålet er hjemlet i § 8, kan det hende at de innsamlede opplysningene likevel ikke kan brukes for dette nye formålet. Den behandlingsansvarlige må i tilfelle samle inn opplysningene på nytt. Hvis den registrerte samtykker eller har samtykket til gjenbruken, er det ikke noe krav til forenlighet, jfr. § 8.ledd 1.alternativ eller § 9.1. ledd pkt. a. Det vil i slike tilfeller være u hensiktsmessig å kreve at den behandlingsansvarlige måtte innhente opplysningene på nytt. Hva som skal til for at det nye formålet skal vær forenlig med det opprinnelige formålet, må vurderes konkret og individuelt. Etter forarbeidene vil sentrale momenter ved denne vurderingen være om bruk av opplysningene innebærer ulemper for den registrerte, om bruken skiller seg sterkt fra den som lå til grunn for innsamlingen, eller om bruken stiller strengere krav til datakvalitet enn det opprinnelige innsamlingsformålet⁸. Det vil ofte være uforenlig med innsamlingsformålet å bruk av opplysningene til kontrollformål. Særlig gjelder dette når kontrollen ikke er en naturlig del av den virksomheten som den behandlingsansvarlige driver, eller når ubehaget for den registrerte ikke står i et rimelig forhold til fordelene kontrolløren oppnår. Det vil derimot normalt være forenlig bruk av opplysningene hvis den nye formålet står i en nær og naturlig sammenheng med den behandlingsansvarliges virksomhet, som for eksempel hvis en bank bruker opplysninger som den har innsamlet ved behandlingen av en lånesøknad til senere å informere om ulike finanstjenester banken kan tilby.

⁸ Ot.prp. nr. 92 for 1998-99 side 113 venstre spalte nederst

Dersom den nye bruken av opplysninger er bestemt i egen lov, vil denne bruken være forenlig med innsamlingsformålet. For eksempel vil utnytting av oppgaveplikter etter lov 6 juni 1997 nr. 35 om oppgaveregisteret være uforenlig med det opprinnelige innsamlingsformålet. Hvorvidt overføring av opplysninger fra for eksempel enkelte forsikringsselskap til et konsernsentralt kunderegister vil være forenlig med det formålet opplysningene er samlet inn for (det vil si for bruk i det enkelte selskapet som inngår i konsernet), vil blant annet være avhengig av hvordan formålet er definert i de opprinnelige konsesjonene. For å unngå problemet dette, kan det lønne seg å definere lagringen i det sentrale kunderegisteret som et formål allerede når opplysningene samles inn fra den registrerte og eventuelle tredjepersoner. Reglene om taushetsplikt kan også være et hinder for gjenbruk av innsamlete opplysninger. Dette gjelder selv om den nye bruken er forenlig med det opprinnelige formålet. Personopplysninger som er innhentet kan senere brukes for historiske, statistiske eller vitenskapelige formål dersom samfunnets interesse i at behandlingen finner sted klart overstiger ulempene den kan medføre for den enkelte, jfr. 2. ledd. Med «historiske formål» siktes det særlig til arkivering. Det omfatter ikke administrativ eller kommersiell bruk av opplysningene. Da gjelder forenlighetskravet på vanlig måte for denne bruken. Ved utvidelse eller endring av formålet i forhold til det som tidligere er meldt til Datatilsynet, kreves det melding om dette, jfr. §§ 31.3. ledd og 32.

§ 11b fastsetter at personopplysninger bare kan brukes til uttrykkelig angitte formål som er saklig begrunnet i virksomheten. Kravet til uttrykkelige og saklige formål gjelder både når for opplysningene som samles inn fra den registrerte og for opplysningene som innhentes fra andre kilder. I kravet til uttrykkelighet ligger at den behandlingsansvarlige før behandlingen må konkretisere og avgrense formålet for hva behandlingen skal tjene til. Generelle og vage beskrivelser som «administrative oppgaver» eller «kommersiell bruk» er ikke presise nok. De må i hvert fall være mer presise. Formålsbeskrivelsene må være mer presise enn de formuleringene som er brukt i §§ 8 og 9. Jo sterkere personvern hensynet er, dess viktigere er det at formålet er presist definert. Formålsangivelsen skal sikre at den registrerte kan gjøre sine rettigheter gjeldende.

Formålet med behandlingen må i tillegg være saklig begrunnet i den behandlingsansvarliges virksomhet.

§ 11c er omtalt ovenfor under § 11a.

Etter § 11d er behandlingsansvarlig pålagt å sørge for at personopplysningene som behandles er tilstrekkelige og relevante for formålet med behandlingen. I kravet om at opplysningene må være «relevante» ligger at de må være nødvendige og markerer en ytre grense for hvilke personopplysninger som kan trekkes inn. Kravet til "tilstrekkelige" innebærer at opplysningsgrunnlaget må være så fullstendig som behandlingsformålet krever.

Etter § 11e behandlingsansvarlige skal rette eller slette uriktige, ufullstendige eller overflødige personopplysninger. Denne plikten er uavhengig av om registrerte krever det. Den registrertes rettigheter er fastlagt i §§ 27 og 28.

BRUK AV FØDSELSNUMMER M.V. § 12

Personregisterloven hadde ikke noen tilsvarende bestemmelse. Den regulerer bruk av fødselsnummer og andre entydige identifikasjonsmidler generelt. Eksempler på slike identifikasjonsmidler er fingeravtrykk og andre biometriske data. For å kunne bruke slike identifikasjonsmidler kreves det både en saklig behov for sikker identifisering og at metoden er nødvendig for å oppnå slik identifisering. Det betyr at slike identifikasjonsmidler

ikke skal benyttes i utreningsmål og at andre og mindre sikre identifikasjonsmidler, som for eksempel navn, adresse og kundenummer, ikke gir tilstrekkelig identifikasjon av personen. Det vil også ha betydning hvor viktig sikker identifisering er for den registrerte, d.v.s. hvilke konsekvenser en forveksling kan føre til. Også samfunnets behov kan tillegges vekt.

Fødselsnummer er fødselsdato med personnummer.

Datatilsynet kan pålegge en behandlingsansvarlig å bruke identifikasjonsmidler som nevnt i første ledd for å sikre at personopplysningene har tilstrekkelig kvalitet.

Datatilsynet er i § 12.2 ledd gitt hjemmel til å kreve at en behandlingsansvarlig bruker fødselsnummer eller andre identifikasjonsmidler for å sikre at personopplysningene har tilstrekkelig kvalitet. Personvernet er i mange sammenhenger tjent med at det er sikkerhet m.h.t. hvilke personer de aktuelle opplysninger knytter seg til.

Etter § 12.3.ledd kan Kongen gi forskrift med nærmere regler om bruk av fødselsnummer og andre entydige identifikasjonsmidler.

INFORMASJONSSIKKERHET § 13

Bestemmelsen gjennomfører EU-direktivet artikkel 17 nr. 1 og 2. Første og annet ledd i bestemmelsen nedenfor gjelder både for den behandlingsansvarlige og for databehandleren .

§ 13 pålegger den behandlingsansvarlige (og databehandleren) å sørge for at personopplysningene til enhver tid er underlagt tilfredsstillende informasjonssikkerhet gjennom planlagte og systematiske tiltak. Dette forutsetter at det etableres både organisatoriske og tekniske sikkerhetstiltak i virksomheten, men det er umulig å fastlegge disse i detalj for de ulike typer behandlinger. Loven har løst dette ved å sette krav til sikkerhetsstandarder når det gjelder *konfidensialitet*, *integritet* og *tilgjengelighet*. Hva som konkret ligger i hvert av disse kravene, avhenger særlig av hvilke trusler personopplysningene er utsatt for. Betydelige trusler setter krav til strenge sikkerhetstiltak.

Kravet til *konfidensialitet* skal sikre at personopplysninger ikke blir gjort tilgjengelig for uvedkommende. Det betyr at opplysningene skal være beskyttet mot ikke-autorisert innsyn under behandlingen, for eksempel ved bruk, transport og lagring.

I kravet til *integritet* ligger at opplysningene ikke skal kunne endres utilsiktet eller av uvedkommende. Kravet til integritet må ikke forveksles med krav til kvalitet som er knyttet til riktigheten av personopplysningene. Eksempelvis kan integriteten være ivaretatt selv om opplysningene er foreldet og kvaliteten derfor er dårlig.

Kravet til *tilgjengelighet* skal sikre at personopplysningene er tilgjengelig for rettmessige brukere når de har behov for det for å kunne utføre sine oppgaver.

Behandlingsansvarlige (og databehandleren) plikter å etablere og holde vedlike planlagte og systematiske sikkerhetstiltak for å oppfylle de kravene som sikkerhetsstandarder setter. Han må klarlegge hvilke krav som stilles til sikkerheten og vil ofte måtte presisere kravene til konfidensialitet, integritet og tilgjengelighet. Med utgangspunkt i behandlingens formål, personopplysningenes omfang og art (herunder om de er sensitive eller ikke), og de risikoanalyser som er gjort må han utarbeide mål og strategi for etablering av en tilfredsstillende informasjonssikkerhet. Risikoanalysen skal ut fra personopplysningenes antall og art avdekke mulige trusler mot informasjonssikkerheten. Truslene er risiko for menneskelige feil, feil i programvare eller fysisk påvirkning. Ut fra risikoanalysen må en vurdere hvilke tiltak som skal til for å oppfylle lovens krav om tilfredsstillende informasjonssikkerhet. Tekniske sikringstiltak kan være å sikre informasjonssystemet i forhold til eksterne datanett, passordbeskyttelse og automatisk nedkobling av skjermbilder med personinformasjon. Etablering av klare ansvars- og myndighetsforhold i organisasjonen og å sørge for tilfredsstillende kompetanse hos den personalet er eksempler på organisatoriske

tiltak. Det samme er det å begrense antallet personer som skal ha tilgang til personopplysninger. Endelig bør det lages rutiner for hvordan tiltakene skal evalueres. I de tilfellene der den behandlingsansvarlige er en juridisk person, vil ansvaret for å etterkomme sikkerhetskravene påhvile ledelsen. Det vil være opp til ledelsen som må beskrive de stillinger eller peke ut de personer nedover i organisasjonen som skal sørge for at loven etterleves i praksis. Selv om det dette skjer nedover i organisasjonen, påhviler det overordnede ansvaret for sikkerheten påhviler ledelsen. Det er også ledelsen tilsynsmyndighetene skal forholde seg til.

Det er ikke mulig å sette noen eksakt målestokk for sikkerhetstiltakene. Den vil være avhengig av hvilke typer personopplysninger som blir behandlet og hvilke sikkerhetstiltak som til enhver tid er mulig. Datatilsynet har blant annet som oppgave å gi råd og rettleiding i spørsmål om sikring av personopplysninger, se § 42.3. ledd nr. 6. Veiledningen vil blant annet omfatte anvisning av relevante metoder og rådgivning ved valg av metode. Dessuten vil opprettelse av et nasjonalt sertifiseringsorgan kunne bidra til å klarlegge sikkerhetsnivået til ulike kravspesifikasjoner.

§ 13.2. ledd stiller krav om at sikkerhetstiltakene skal kunne dokumenteres og være tilgjengelige for eventuelle medarbeidere hos den behandlingsansvarlige. Formålet med dokumentasjonen er først og fremst er å bidra til at sikkerhetskravene etterleves i virksomhetens drift. For å oppnå dette, må dokumentasjonen rettes til medarbeiderne i virksomheten. Dokumentasjonen skal også gi grunnlag for kontroll, og skal derfor være tilgjengelig for Datatilsynet, Personvernemnda og eventuelle andre som utfører tjeneste for tilsynsmyndigheten. Tilsynsmyndighetene vil også kunne kontrollere om dokumentasjonen av sikkerhetstiltakene er god nok.

Datatilsynets kontroll med sikkerhetstiltak er sektorovergripende. Sikkerhetskravene i loven supplerer de ulovfestede sikkerhetskravene på de områder hvor sikkerhetskravene for personopplysninger ikke har hjemmel i lov, men eksempel i instruks. Datatilsynets kontroll vil da baseres på lovens krav. Hvis det i annen lovgivning er oppstilt særlige sikkerhetskrav som avviker fra kravene i personopplysningsloven her, vil Datatilsynet fremdeles ha kontrollkompetanse, men kontrollen vil da baseres på de særlovens regler.

Justisdepartementet påpekte i forarbeidene⁹ at det er viktig at sikkerhetskravene i loven ikke ble fraveket i annen lovgivning med mindre det er et reelt behov for dette, og at eventuelle avvikende sikkerhetskrav minst ga like god sikkerhet som det loven foreskriver. For å sikre at elektronisk samhandling ikke hindres unødige, bør derfor sikkerhetskravene så langt råd harmoniseres. Datatilsynet bør av den grunn trekkes inn som rådgiver på et tidlig tidspunkt når det vurderes å lovfeste sikkerhetskrav som avviker fra loven her.

Dokumentasjon av sikkerhetskravene skal være tilgjengelig. Dette følger også av internkontrollbestemmelsen i § 14.

Når behandlingsansvarlige overlater behandlingen av personopplysninger til en databehandler eller andre, skal sørge for at disse oppfyller kravene i første og annet ledd, jfr. § 13.3. ledd. At Plikten for databehandleren til å oppfylle kravene følger også direkte av § 13.1. og 2. ledd. Poenget med 3. ledd er å pålegge den behandlingsansvarlige ansvar for å sikre at databehandleren faktisk etterlever sikkerhetskravene som loven pålegger ham. Det følger Plikten til å gjennomføre nødvendige sikkerhetstiltak skal være nedfelt i en avtale mellom den behandlingsansvarlige og databehandleren, jfr. § 15.2. ledd.

Behandlingsansvarlig har ansvaret for at andre enn databehandleren får tilgang til opplysningene. Typisk eksempel er servicepersonell som utfører vedlikehold eller reparasjon på datamaskinutstyr, men som ikke har befatning med opplysningene slik at de er å anse som databehandlere etter definisjonen i § 2 nr.5. Sikkerhetskravene i loven gjelder ikke direkte for

⁹ Ot.prp. nr. 92 for 1998-99 side 115 høyre spalte nederst

disse. Behandlingsansvarlige har etter § 13.3. ledd ansvaret for at også disse gruppene sikrer personopplysningene på en minst like god måte som loven og forskriftene krever. Ansvaret kan oppfylles ved for eksempel å sette krav til sikkerhet i kontrakten mellom den behandlingsansvarlige og dennes partnere eller leverandører.

§ 13.4.ledd gir hjemmel for Kongen til å gi nærmere forskrifter om informasjonssikkerhet ved behandling av personopplysninger.

INTERNKONTROLL § 14

Bestemmelsen er ny i forhold til personregisterloven. § 14.1.ledd plikter alle behandlingsansvarlige å etablere rutiner for å sikre at de kravene som loven stiller til behandling av personopplysninger blir fulgt. Det samme gjelder vilkår eller pålegg som Datatilsynet måtte fastsette med hjemmel i §§ 35 eller 46.

Personopplysningenes skal sikres kvalitet. Med kvalitet menes korrekte, fullstendige og aktuelle opplysninger som er relevante for formålet med behandlingen.

Den behandlingsansvarlige har plikt til å tenke gjennom oppdateringsrutiner og ha sikre prosedyrer for å rette opp feilregistreringer. Internkontrolltiltakene skal dokumenteres og være tilgjengelige for medarbeiderne hos den behandlingsansvarlige og hos databehandleren, jfr. § 14. 2. ledd. Dokumentasjonen skal være tilgjengelig for medarbeiderne slik at den enkelte medarbeider skal kunne utføre sine pålagte oppgaver.

Tilsynsmyndigheten skal også tilgang til dokumentasjonen. Internkontrollsystemet og dokumentasjonen må ajourføres fortløpende etter som forholdene endrer seg.

Kongen har hjemmel for å gi i forskrifter om mer detaljerte regler om internkontroll, jfr. § 14.3. ledd.

DATABEHANDLERENS RÅDIGHET OVER PERSONOPPLYSNINGER § 15

Bestemmelsen gjennomfører EU-direktivet artikkel 17 nr. 3 og 4. Bestemmelsen rekker lengre enn § 23 i personregisterloven gjorde, fordi «databehandlere» omfatter langt flere enn «databehandlingsforetak» som ble benyttet i personregisterloven. Hvem som regnes som ”databehandler” er definert i § 2 nr 5.

Det er behandlingsansvarlige som har hovedansvaret for og rådigheten over opplysningene selv om behandlingen er overlatt til en databehandler. Databehandleren kan bare råde over opplysningene på den måten som er skriftlig avtalt med den behandlingsansvarlige, jfr. § 15.1.ledd 1. punktum. I 2. punktum presiseres det at personopplysningene heller ikke kan overlates til andre for lagring eller bearbeidelse uten at dette er avtalt med den behandlingsansvarlige. Det må framgå uttrykkelig av den skriftlige avtalen mellom den behandlingsansvarlige og databehandleren at databehandleren også er pliktig til å gjennomføre de sikringstiltak som følger av § 13. Dette kravet vil kunne bidra til å sikre at reglene om behandlingssikkerhet i § 13 blir fulgt..

FRIST FOR Å SVARE PÅ HENVENDELSER OM INFORMASJON M. V. § 16

Bestemmelsen gjennomfører EU-direktivet artikkel 12. Den pålegger den behandlingsansvarlige å gi den registrerte gis innsyn m.v. uten ugrunnet opphold og senest innen 30 dager etter at den registrerte henvendte seg til den behandlingsansvarlige. Hva som kan begrunnet opphold må vurderes konkret i hvert enkelt tilfelle. Det må blant annet kunne legges vekt på hvor vanskelige spørsmål gjennomføringen av rettigheten reiser, omfanget av begjæringen og den behandlingsansvarliges arbeidsmengde for øvrig. Dessuten vil en kunne legge vekt på i hvilken grad den som har bedt for eksempel innsyn har behov for en rask avgjørelse. Vurderingen vil kunne variere noe ettersom hva slags rettighet det er tale om. Det bør kunne avklares raskt om for eksempel en person er registrert, mens spørsmål om sletting av opplysninger som ikke er mangelfulle, kan ta lengre tid å avklare. Hvis en registrert har behov for opplysninger for å overholde klage- eller søksmålsfrister, tilsier dette en særlig rask avklaring.

I særlige tilfeller vil det ikke være mulig å ta stilling til den registrertes krav innen trettidagersfristen i første ledd. Forsinkelsen kan ha sin årsak i for eksempel i forhold som har en ekstraordinær karakter og som den behandlingsansvarlige ikke eller bare i begrenset grad har herredømme over. Da kan gjennomføringen utsettes, jfr. § 16. 2. 1. punktum. I proposisjonen nevnes uforutsigbar systemfeil eller diskkrasj som eksempel som gjør det umulig å gi innsyn. Det samme kan gjelde i de tilfellene der riksarkivaren må høres før opplysninger kan slettes, jfr. § 27.3. ledd og § 28.4. ledd. Forsinkelse på grunn av dårlige rutiner eller sommel vil derimot behandlingsansvarlige ikke kunne påberope for utsette gjennomføringen.

BETALING § 17

EU-direktivet har ikke noen generell regel om betaling, men bestemmer i artikkel 12 a at innsynsretten skal gis uten urimelige kostnader.

Personregisterloven hadde heller ikke noen generell regel som regulerte adgangen til å kreve vederlag for å oppfylle lovens regler. Unntak gjaldt skriftlig melding til registrerte om kredittopplysninger etter § 20 om.

§ 17.1.ledd slår fast hovedregelen om at den enkelte ikke skal betale eller yte annet vederlag for å gjøre bruk av retten til informasjon etter kapittel III eller rettighetene i kapittel IV.

Kostnadene ved å etterkomme innsyns- og rettingskravene er det behandlingsansvarlige som må dekke som driftsutgifter. Hvis det skulle vise seg i praksis at arbeidet ved oppfyllelse av disse rettighetene blir så omfattende og tidkrevende, kan det ved forskrift etter 2.ledd bestemmes at den registrerte må betale vederlag til den behandlingsansvarlige. Betingelsen er at det foreligger særlige grunner. Med særlige grunner siktes blant annet til at kostnadene for de behandlingsansvarlige mot formodning viser seg å bli meget høye, eller at det er behov for å bruke vederlag for å begrense gjentatte og formålsløse forespørsler om innsyn fra samme person i de samme opplysningene. Vederlaget skal likevel ikke overstige de faktiske kostnadene forbundet med å gjennomføre de registrertes rettigheter.

KAPITTEL III INFORMASJON OM BEHANDLING AV PERSONOPPLYSNINGER

Kapittel III inneholder regler om rett til innsyn i personopplysninger og om plikt for den behandlingsansvarlige til å varsle de registrerte når personopplysninger om dem samles inn. Retten til informasjon gjelder enhver, ikke bare den som er registrert. Men den som er

registrert har en utvidet rett, jfr. § 18. Den behandlingsansvarlige har etter disse reglene en plikt til på begjæring å gi informasjon. Kapitlet har deretter regler som pålegger behandlingsansvarlige plikt ved innsamling av opplysninger fra den registrerte og ved innsamling fra andre av eget tiltak til å informere, jfr. §§ 19 og 20. I tillegg inneholder kapitlet særlige regler om rett til informasjon om automatiserte avgjørelser og personprofiler, jfr. §§ 21 og 22. Kapitlet har til slutt fellesbestemmelser om unntak fra retten til informasjon og om hvordan informasjonen skal gis, jfr. §§ 23 og 24.

RETT TIL INNSYN § 18

Bestemmelsen gjennomfører EU-direktivet artikkel 21 nr. 3 og artikkel 12 a 1. og 2. punkt. Første ledd gir enhver rett til generell informasjon om behandling av personopplysninger. Dette betyr en styrking av allmennhetens rett til innsyn forhold til personregisterloven (jfr. personregisterloven § 7.3.ledd). I stat eller kommune vil denne generelle innsynsadgangen supplere innsynsretten som følger av offentlighetsloven, jfr. personopplysningsloven § 6 Den informasjonen som behandlingsansvarlige skal gi, vil i hovedsak være den samme som skal meldes til Datatilsynet. I de tilfeller behandlingen er meldepliktig, vil den som ønsker innsyn kunne velge mellom å kreve innsyn hos den behandlingsansvarlige eller å be om innsyn i den offentlige meldingsfortegnelsen hos Datatilsynet, jfr. § 42.3. ledd nr. 1.

Etter § 18.1.ledd 1.pkt. har enhver rett til å få vite hva slags behandling av personopplysninger en behandlingsansvarlig foretar (jfr. offentlighetsloven § 2). Formålet med dette er å gi den som ber om innsyn en oversikt over de ulike formene for behandling. Han eller hun vil da ha et grunnlag for å kunne ta standpunkt til hvilke behandlinger som det er interessant å få nærmere informasjon om. Denne oversikten vil langt på vei gi samme informasjon som en får via postjournal etter offentlighetsloven.

Bestemmelsen gir rett til nærmere informasjon om en ”bestemt” type behandling. Med det menes at han eller hun må individualisere den behandlingen som det ønskes nærmere informasjon om. Det er i likhet med etter offentlighetsloven ikke nødvendig å begrunne hvorfor en ønsker informasjonen. Den som ber om innsyn skal heller ikke måtte legitimere seg. Legitimasjon vil likevel kunne kreves når det gjelder innsyn i opplysninger som bare tilkommer registrerte, jfr. § 18.2. og 3. ledd og § 24.

Under bokstav a - f fremgår hva slags informasjon man har krav på i kraft av innsynsretten for enhver. Siden informasjonen skal ha samme omfang som meldingen som skal sendes til Datatilsynet, betyr det at denne informasjonen vil være generell, standardisert og kortfattet. Etter § 18.1.ledd pkt. f har en rett til innsyn i om personopplysningene vil bli utlevert m.v. Det

Er da nok å angi hvilke kategorier av mottakere dette er, for eksempel aktører i bestemte bransjer. Det er ikke nødvendig å navngi eller på annen måte identifisere hver mottaker. Men informasjonen må ikke bli så abstrakt at den blir nærmest intetsigende. Det er noe av formålet med denne innsynsretten at en skal ha mulighet til å få vite hva den aktuelle behandlingen vil bety for den enkelte før vedkommende blir registrert. Gjennom dette vil den enkelte ha et bedre grunnlag til for eksempel å ta stilling til om risikoen for personvernet ved å bli rabattkortkunde oppveies av fordelene som kortbruken kan gi.

Informasjonsplikten går ikke lenger enn til den informasjonen som er tilgjengelig for den behandlingsansvarlige. Hvis det gjelder informasjon som er hentet fra andre, er det nok å informere om hvor opplysningene er hentet fra. Det er ikke nødvendig at den behandlingsansvarlige informerer om hva som var den opprinnelige kilden for opplysningene.

I § 23 er det gjort begrensninger i innsynsretten.

Den som ber om innsyn og er registrert, har krav på mer utfyllende informasjon om de opplysningene behandles og som gjelder vedkommende selv, jfr. § 18. 2. ledd. Denne tilleggsinformasjonen skal også behandlingsansvarlige gi av eget tiltak. Det skal ikke være nødvendig og måtte be uttrykkelig om dette. Den som er registrert kan be om innsyn i slike opplysninger direkte uten først å gå veien om generell informasjon i første ledd. Men behandlingsansvarlige kan be om at den registrerte leverer en skriftlig og undertegnet begjæring for å sikre at opplysninger ikke utleveres til andre enn den som virkelig er registrert, samsvar med § 24.

Den som er registrert har rett til å få vite hvilke opplysninger som behandles om ham eller henne, jfr. § 18.2.ledd pkt. a. Den registrerte vil på denne måten ha mulighet for blant annet å avdekke uriktige eller ufullstendige opplysninger og kan etter § 27 kreve disse rettet.

Innsynsretten gjelder både opplysninger som er inntatt i manuelle og elektroniske personregistre og både for offentlige og private behandlingsansvarlige. Den registrerte skal dessuten informeres om sikkerhetstiltak ved behandlingen så langt det å gi slik informasjon ikke svekker sikkerheten, jfr. § 18.2.ledd pkt. b. Under høringsrunden ble det fra enkelte hold uttrykt skepsis til at det også skulle kunne kreves innsyn i sikkerhetstiltak.

Justisdepartementet mente at selv om de fleste registrerte nok ville ha begrenset innsyn i tekniske sikkerhetsdetaljer, ville det kunne være betryggende å vite at visse sikkerhetstiltak er på plass. Det finnes dessuten flere typer sikkerhetstiltak som ikke svekkes selv om det gis innsyn i dem, mente departementet.

Behandlingsansvarlige har etter § 18.3.ledd plikt å gi utfyllende informasjon til den registrerte om forhold som nevnt i første ledd. Den registrerte må be om denne informasjonen. Han eller hun kan ha behov for mer konkret og individualisert informasjon enn det den generelle og kortfattede informasjonen etter første ledd gir. For eksempel kan den registrerte ønske mer konkret informasjon om hvem opplysningene om ham eller henne selv utleveres til.

Etter bestemmelsens fjerde ledd er det gjort unntak fra innsynsretten for opplysninger som utelukkende behandles for historiske, statistiske eller vitenskapelige formål. Dette i samsvar med artikkel 13 nr. 2 i EU- direktivet. Uttrykket «historiske» formål omfatter blant annet behandling i form av arkivering. En kan derfor ikke for eksempel henvende seg til Riksarkivet og kreve innsyn i alle opplysningene om en selv som måtte være lagret der i manuelle personregistre eller elektroniske informasjonssamlinger. Dette unntaket skal ikke være noen fare for krenkelse av personvernet. Det er derfor et vilkår at behandlingen av personopplysningene ikke får direkte betydning for den registrerte. Dette betyr at den registrerte likevel har innsynsrett dersom behandlingen enten får rettsvirkninger eller direkte faktiske virkninger for ham eller henne.¹⁰ Øvrige unntak fra den registrertes rett til innsyn følger av § 23.

INFORMASJONSPLIKT NÅR DET SAMLES INN OPPLYSNINGER FRA DEN REGISTRERTE § 19

Bestemmelsen gjennomfører EU-direktivet artikkel 10. Personregisterloven hadde ingen tilsvarende bestemmelse.

Den behandlingsansvarlige skal etter § 19 informere den registrerte om forhold som nevnt i under bokstav a - e når det innsamles opplysninger fra den registrerte. Informasjonen skal i, motsetning til informasjonen om innsynsretten etter § 18, gis av eget tiltak. Den registrerte trenger derfor ikke be om informasjonen. Bestemmelsen gjelder bare når

¹⁰ jfr. NOU 1997:19 Et bedre personvern side 146.

personopplysningene samles inn fra den registrerte selv. Med «samles inn» menes uttrykkelige muntlige eller skriftlige henvendelser til den registrerte om opplysninger. Også mer indirekte innsamling omfattes, som for eksempel at den registrerte etterlater seg elektroniske spor i systemer for betalingsformidling, elektroniske informasjonstjenester eller gjennom systemer fra elektronisk handel. Hvordan varslingsplikten i disse tilfellene rent praktisk skal gjennomføres vil avhenge av hvordan systemet for innsamling av sporene er innrettet. Hvis innsamlingen av de elektroniske sporene forutsetter at behandlingsansvarlige og den registrerte har hatt forutgående kontakt, kan varslet tas inn i avtalen eller i en informasjonsfolder. Dette er aktuelt når den registrerte må disponere et kort for å få tilgang til tjenester eller rabatter og da etterlater seg elektroniske spor i den forbindelse. Hvis innsamlingen ikke forutsetter slik forutgående kontakt, kan varslingen gjennomføres ved at det opplyses om behandlingen av opplysningene gjennom lett tilgjengelig elektronisk informasjon før kontakten med nettstedet opprettes. Eksempel på dette kan være bruk av informasjonstjenester eller andre tjenester som er allment tilgjengelig på nettet, Uttrykket «samler inn» forutsetter at innhenting av opplysningene bærer i et ønske om å tilegne seg informasjon om den registrerte. Det omfatter derfor ikke elektroniske spor som er nødvendige for å gjennomføre tekniske prosesser og som utelukkende nyttes til dette. Behandlingsansvarlige har videre etter bokstav b plikt til å opplyse om hva som er formålet med å samle inn opplysninger om den registrerte. Formålet setter en begrensning for hva opplysningene skal kunne brukes til. Hvis det blir aktuelt senere å benytte opplysningene til et annet formål innenfor rammen av § 11, må den registrerte varsles på ny om dette formålet for at informasjonsplikten skal være oppfylt. Behandlingsansvarlige skal også uten videre informere om at opplysningene vil bli utlevert til andre, jfr. bokstav c. Dette gjelder for eksempel utlevering av elektroniske spor som den registrerte kommer til å legge igjen hos en behandlingsansvarlig. Informasjonen skal gis før den registrerte eventuelt gir fra seg opplysningene. Formålet med bestemmelsen er blant annet å sørge for at den registrerte har nok informasjon om behandlingen til å avgjøre om han eller hun vil gi fra seg opplysninger når dette er frivillig, jfr. bokstav d. Den behandlingsansvarlige har plikt til å gi den registrerte ytterligere informasjon dersom dette må til for at den registrerte skal kunne bruke sine rettigheter på best mulig måte, jfr. bokstav e. Etter § 19.2. ledd er det gjort unntak fra informasjonsplikten fordi de dreier seg om informasjon som den registrerte kjenner til. Som regel vil det være nok å informere den registrerte én gang. Unntaket vil særlig få betydning for behandlingsansvarlige som jevnlig samler inn opplysninger. Det må stilles strenge beviskrav til at den registrerte har slik kunnskap fra før for at unntaket skal få anvendelse.

INFORMASJONSPLIKT NÅR DET SAMLES INN OPPLYSNINGER FRA ANDRE ENN DEN REGISTRERTE § 20

Bestemmelsen gjennomfører EU-direktivet artikkel 11. Den behandlingsansvarlige har plikt til å varsle den registrerte når det samles inn opplysninger fra andre enn den registrerte selv. Personregisterloven hadde ingen tilsvarende bestemmelse. Innhenting av opplysninger regnes som "behandling", og kan derfor bare finne sted dersom de grunnleggende vilkårene i §§ 8 følgende er oppfylt.

§ 20 sier hva det skal informeres om, jfr. henvisningen til § 19.1.ledd. Varslet skal gis straks opplysningene er innhentet. Det er bare når opplysningene er samlet inn for å gis videre til andre at varsling kan utsettes. Da skal varslet gis når utleveringen skjer.

Varslet skal i utgangspunktet gis individuell, dvs at den skal rette seg mot hver enkelt registrert. Dersom dette ikke er mulig, kan det være aktuelt å varsle kollektivt, for eksempel gjennom annonsering.

Det kreves det en viss aktivitet fra den som mottar opplysningene for at varslingsplikten skal gjelde. Varslingsreglene kommer derfor ikke til anvendelse når noen mottar personopplysninger passivt, for eksempel i form av innberetning fra bobestyrer. Samle inn er med andre ord noe mer enn å motta personopplysninger som ledd for eksempel i ordinær forvaltningsvirksomhet. I grensetilfellene vil det avgjørende være om behovet for reelt personvern tilsier varsling.

Behandlingsansvarlige trenger ikke å varsle dersom innsamlingen av opplysningene er hjemlet i lov, jfr. § 20. 2. ledd pkt. a. Dette gjelder for eksempel plikten til å levere selvangivelse etter ligningsloven 13. juni 1980 nr 24 kapittel 4. Loven vil her gi tilstrekkelig varsel. Selv om det ikke skal varsles i disse tilfellene, har den registrerte etter § 18 krav på å få den informasjonen som er nevnt nevnes i § 20, jfr. § 19.1.ledd, når han ber om det.

Varsel kan unnlates dersom varsling er umulig eller uforholdsmessig vanskelig, jfr. 20.2 ledd pkt. b. Registrertes nytte av å bli varslet må i det enkelte tilfelle avveies mot de ressursene det vil kreve å gjennomføre varslingen. Forvaltningsloven har i § 16.3.ledd pkt. a og b lignende unntak. Praksis i tilknytning til denne bestemmelsen kan gi veiledning om hva som skal til for unntaket skal komme til anvendelse.

Det heller ikke er nødvendig å varsle når den registrerte allerede har den informasjon som varslet skal gi, jfr. § 20.2.ledd pkt. c. Når behandlingsansvarlige jevnlig innhenter opplysninger, vil det som regel være nok å informere én gang, jfr. også § 19 om informasjonsplikt første gang opplysningene innhentes.

Andre unntak fra varslingsplikten følger av § 23.

Hvis det behandlingsansvarlige har unnlatt å varsle etter unntaket i § 20.2. ledd pkt. b, er han pliktig til å varsle hvis han senere henvender seg til den registrerte på grunnlag av opplysningene, jfr. 3. ledd. Dette skal sikre at den registrerte får kjennskap til hvilken behandling av personopplysninger som ligger bak de handlinger som nå gjøres. Ved direkte markedsføring vil for eksempel markedsføreren samle inn opplysninger om en rekke personer for så å velge ut dem som et tilbud best kan rettes mot. Hvis antallet personer det samles inn opplysninger er stort, kan varsling være uforholdsmessig vanskelig og derfor unnlates med hjemmel i § 20.2.ledd pkt. b. Men behandlingsansvarlige må da varsle dem som blir plukket ut og markedsføringen faktisk blir rettet mot.

INFORMASJONSPLIKT VED BRUK AV PERSONPROFILER § 21

Bestemmelsen er ny og har heller ingen uttrykkelig parallell i EU-direktivet. Den gir rett til informasjon ved bruk av personprofiler. En personprofil beskriver atferd, preferanser, evner eller behov hos en person. Personprofilene danner grunnlag for antagelser om ulike behov, som for eksempel at en person er mottakelig for tilbud om elektronisk handel. Profilene kan også nyttes til verving av medlemmer til organisasjoner, til givere til ideelle organisasjoner eller for politisk påvirkning. De kan også gå være grunnlaget for avgjørelser som retter seg mot den registrerte. Risikokartlegging i forsikringsforhold eller ved behandling av lånesøknader kan for eksempel være basert på kundens personprofil. Grunnlaget for personprofilene vil ofte være personopplysninger som er samlet inn ved elektroniske spor som en legger igjen ved betalingsformidling, elektroniske informasjonstjenester og annet.

Bruk av bonuskort gir for eksempel mulighet til å innhente og sette sammen opplysninger om tid og sted for vareinnkjøp, samt hvilke varer og tjenester som erverves. Personprofiler kan også baseres på personopplysninger som er samlet inn på annen måte, for eksempel på opplysninger om inntektskategori, boligstrøk og alder.

Utarbeiding av personprofiler er behandling av personopplysninger som for det første må oppfylle de alminnelige vilkårene for slik behandling etter §§ 8, 9 og 11 i loven.

Etter § 21 plikter en å varsle om at personprofiler er anvendt, hvilke kilder og opplysningstyper som er anvendt og hvem som er behandlingsansvarlig for profilen. Det kreves derimot ikke en gir informasjon om hvilke antagelser som ligger bak den enkelte personprofilen. Bestemmelsen supplerer de øvrige reglene om informasjonsplikt i §§ 18-20. Disse reglene pålegger ikke varsling om at personprofilen er utarbeidet og bare delvis hvordan arbeidet er gjort.

RETT TIL INFORMASJON OM AUTOMATISERTE AVGJØRELSER § 22

Bestemmelsen gjennomfører EU-direktivet artikkel 12 pkt. a 3. strekpunkt. Den gir den registrerte rett til informasjon om helt automatiserte avgjørelser. Bestemmelsen har ingen parallell i personregisterloven, men liknende rett til informasjon fra offentlige behandlingsansvarlige kan bygges på annen lovgivning, f.eks. forvaltningsloven §§ 24 og 25 om partens rett til begrunnelse for enkeltvedtak. I forhold til private behandlingsansvarlige vil bestemmelsen gi innsyn som man ikke har krav på etter gjeldende rett.

Bestemmelsen gjelder bare beslutninger som utelukkende er basert på beslutningsprosessen i et datamaskinsystem, såkalte fullstendig automatiserte avgjørelser (jfr. EU-direktivet artikkel 15). Den gjelder ikke hvis ett eller flere mennesker tar del i beslutningsprosessen, for eksempel ved å tolke resultatet av datamaskinbehandlingen, eller ved å kvalitetskontrollere dette. Den manuelle delen av behandlingen må imidlertid være reell.

Bestemmelsen gjelder enhver avgjørelse som retter seg mot den registrerte og som bygger på personopplysninger. Med "avgjørelse" menes beslutning som har rettslige eller faktiske virkninger for den registrerte. Eksempler på slike avgjørelser er enkeltvedtak i forvaltningen og avgjørelse av lånesøknad eller ønske om å tegne forsikring.

Den registrerte har krav på informasjon om innholdet i de regler i datamaskinprogrammene som ligger til grunn for avgjørelsen. Det vil si hvordan datamaskinen har kommet fram til resultatet. Det betyr hvilke normer som styrer avgjørelsesprosessen, som for eksempel tolkninger av rettsregler, avtaler eller skjønnsmessige vurderinger.

Unntak fra retten til informasjon finner en i § 23 i loven. Behandlingsansvarlige kan for eksempel la være å gi informasjon om programvare som det kan være av konkurransemessig betydning å hemmeligholde, jfr. § 23.1. ledd pkt. f.

UNNTAK FRA RETTEN TIL INFORMASJON § 23

Bestemmelsen gir i likhet med EU-direktivet artikkel 13 felles unntak fra plikten til å gi informasjon om behandlingen. Departementet harmoniserer unntakene fra de ulike reglene om varsel og innsyn.

§ 23.1. ledd pkt. a tilsvarende unntaket i offentlighetsloven § 6 første ledd nr 1. Etter forarbeidene vil tolkningspraksis i tilknytning til denne bestemmelsen være veiledende ved anvendelsen av dette unntaket¹¹. Mens offentlighetsloven § 6 første ledd nr 1 gjelder

¹¹ Ot.prp. nr. 92 for 1989-90 side 121 høyre spalte øverst

allmennhetens innsyn i dokumentet som sådan, har imidlertid § 23.1.ledd pkt. a et snevrere virkefelt. Den gjelder bare informasjon om konkrete personopplysninger og behandlingen av disse. Informasjonsplikten retter seg dessuten bare mot den registrerte. Unntak er § 18.1. ledd som gjelder enhver. Om innsyn eller varsling ville kunne skade rikets sikkerhet, landets forsvar eller forholdet til fremmede makter eller internasjonale organisasjoner vil måtte bygge på en konkret vurdering ut fra hvilket skadepotensiale utlevering av de aktuelle opplysningene til den registrerte vil ha.

§ 23.1.ledd pkt. b gjør dessuten unntak for opplysninger som det er påkrevd å hemmeligholde av hensyn til å forebygge, etterforske, avsløre eller rettslig forfølge straffbare handlinger. Med "etterforskning" menes slik etterforskning som reguleres av straffeprosessloven kapittel 18. Unntaket kan også brukes for å avdekke straffbare forhold som ledd i andre kontrollataters virksomhet, jfr. for eksempel toll- og ligningsvesenet.

§ 23.1.ledd pkt. c tilsvarende forvaltningsloven § 19.1.ledd pkt. c og skal forstås på samme måte. Bestemmelsen gjelder også for private behandlingsansvarlige. Det følger av annet ledd at opplysningene på anmodning kan gjøres kjent overfor en representant for den registrerte med mindre særlige grunner taler mot det.

§ 23.1.ledd pkt. d fastslår at lovbestemt taushetsplikt går foran personopplysningslovens bestemmelser om informasjonsplikt og innsynsrett. For offentlige behandlingsansvarlige vil det særlig være de generelle reglene i forvaltningsloven § 13 som er mest aktuelle.

Unntaket i § 23.1.ledd pkt. e omfatter personopplysninger som utelukkende finnes i interne dokumenter i offentlig eller privat virksomhet. Konsepter og utkast som utarbeides og bearbeides med elektronisk saksbehandlingsutstyr vil være eksempler på slike dokumenter. Unntaket er praktisk begrunnet. Men også hensynet til den interne saksbehandlingen tilsier dette unntaket. Dette er hensyn som også underbygger unntaksreglene i offentlighetsloven § 5.1.ledd og forvaltningsloven § 18.2.ledd 1. punktum. Men dette unntaket gjelder bare dersom opplysningene ikke er utlevert til andre. Er opplysningene gitt til andre forvaltningsorganer eller andre rettssubjekter enn den behandlingsansvarlige, vil de vanlige regler om innsyn gjelde.

Unntaket under bokstav f er et generelt utformet. Det gir adgang til unntak fra informasjonsplikten når åpenbare og grunnleggende private eller offentlige interesser tilsier det. Vilklårene er strenge, jfr. kravet om «åpenbare» og «grunnleggende» interesser.

Offentlighetsloven § 6 har en rekke bestemmelser om unntak ut fra offentlige og private interesser som kan være veiledende også i forhold til unntaket i pkt. f.

Som nevnt under merknaden til § 23.1.ledd pkt. a, vil imidlertid den konkrete vurderingen ofte falle annerledes ut ved anvendelsen av personopplysningsloven enn ved anvendelsen av offentlighetsloven i og med at innsynsretten etter personopplysningsloven for en stor del knytter seg til innsyn i eller varsling om opplysninger om en selv.

Det kan være grunn til å holde tilbake opplysninger som det vil være av konkurransemessig betydning å hemmeligholde. Slike opplysninger vil ofte være underlagt taushetsplikt i offentlige organer, jf forvaltningsloven § 13 første ledd nr 2, og dermed falle inn under unntaksbestemmelsen i bokstav d. Tilsvarende taushetsplikt finnes imidlertid ikke for private rettssubjekter. Departementet vil understreke at konkurransemessige hensyn bare unntaksvis vil gi hjemmel for ikke å gi den registrerte innsyn i opplysninger om den registrerte selv.

Unntaket som er begrunnet i slike hensyn vil først og fremst gjelde opplysninger om selve behandlingsmåten. Skal opplysninger om den registrerte unntas på dette grunnlaget, må den behandlingsansvarlige påvise at utvalget av opplysninger om den registrerte i seg selv er av en slik karakter at det er av konkurransemessig betydning å hemmeligholde dem.

Et annet eksempel på at unntak kan være påkrevd fordi innsyn kan skade åpenbare og grunnleggende private interesser er opplysninger om hvem som er begunstiget i livsforsikringer. Det samme gjelder andre opplysninger i forsikringsforhold som - om andre

enn avtalepartene fikk adgang til dem - ville ødelegge tilliten i avtaleforholdet mellom forsikringsselskapet og forsikringstakeren.

Så vel private som forvaltningsorganer kan videre ha behov for å kunne holde tilbake persontilknyttede opplysninger som f eks samles opp som ledd i den interne forberedelsen av eget forsvar i rettsaker, dersom det kan antas at utlevering av informasjonen vil skade ens stilling som part i rettergangen.

Nok et eksempel på et mulig unntak er der menneskerettighetsorganisasjoner gjennom å måtte utgi opplysninger om den registrerte, vil kunne bringe andre personer (f eks kildene til opplysningene) i fare.

Den som nekter innsyn under henvisning til et av unntakene, må begrunne dette skriftlig med presis henvisning til unntakshjemmelen, jf tredje ledd. Dette vil bidra til å bevisstgjøre de behandlingsansvarlige, samtidig som det vil gi den registrerte dokumentasjon som gjør det lettere å henvende seg til Datatilsynet for å anmode om bistand for å vurdere om opplysningsplikten er overholdt.

HVORDAN INFORMASJONEN SKAL GIS § 24

Skriftlighetskravet innebærer at det må brukes skrifttegn når informasjonen skal gis eller begjæres, men er ikke til hinder for at det nyttes elektroniske dokumenter. Bestemmelsen viderefører og samler utvalgets forslag til § 16 annet ledd annet punktum og § 18 annet ledd annet punktum.

Informasjon kan kreves både hos den behandlingsansvarlige og dennes databehandler. I hvilken utstrekning databehandleren på egen hånd kan ta stilling til begjæringer om innsyn avhenger av avtalen mellom databehandleren og den behandlingsansvarlige, jf § 15. Selv om databehandleren har fullmakt til å avgjøre innsynsbegjæringer, vil det være den behandlingsansvarlige som har hovedansvaret for at lovens innsyns- og varslingsregler blir overholdt, jf merknadene til § 15 og § 2 nr 5.

Adgangen til å kreve en skriftlig og undertegnet innsynsbegjæring skal sikre at det er den registrerte og ingen annen som får tilgang til opplysningene. Begjæringen kan sendes elektronisk. Det må i så fall kunne kreves at den registrerte identifiserer seg på en tilstrekkelig sikker måte, f eks ved bruk av digital signatur.

KAPITTEL IV ANDRE RETTIGHETER FOR DEN REGISTRERTE

RETT TIL Å KREVE MANUELL BEHANDLING § 25

Bestemmelsen gjennomfører direktivet artikkel 15 nr 1 og er ny i forhold til gjeldende rett. Hva slags avgjørelser som bestemmelsen får anvendelse på, er nærmere kommentert i merknadene til § 22 som gir rett til informasjon om tilsvarende avgjørelser. Med «overprøves av en fysisk person» menes at den registrerte kan kreve at avgjørelsen granskes av et menneske som har kompetanse til å endre avgjørelsen. Den behandlingsansvarlige har imidlertid ikke plikt til å treffe en ny avgjørelse med et annet innhold - det er den automatiske behandlingsmåten bestemmelsen skal avhjelpe, ikke nødvendigvis resultatet. Dersom en registrert søker om lån via en bankkiosk, og avgjørelsen av lånesøknaden fullt ut skjer gjennom automatisk databehandling, kan han eller hun kreve at avslag på lånesøknaden undersøkes av en person. Noe positivt utfall kan den registrerte ikke kreve.

Annet ledd oppstiller unntak fra bestemmelsen. Retten til å kreve manuell overprøving gjelder ikke for avgjørelser som er hjemlet i lov. Dette vil gjelde de fleste avgjørelser hvor det utøves offentlig myndighet med adgang til å klage etter forvaltningslovens regler, jfr. fvl. kapittel VI. Eksempel på avgjørelser som vil omfattes av unntaket er vedtak om trygdeutbetalinger. Tilskuddsordninger vil derimot først måtte lovhjemles for å falle inn under unntaket. Retten til å kreve manuell overprøving gjelder heller ikke når avgjørelsen treffes som ledd i oppfyllelsen av en kontrakt. Unntaket knyttet til kontrakt gjelder bare dersom det faktisk er inngått en avtale. Hvis den automatiske avgjørelsen går ut på at den registrerte ikke får noe tilbud, gjelder retten til overprøving. For begge unntakene er det i tillegg et vilkår at den registrertes personverninteresser blir varetatt på en tilstrekkelig måte. Datatilsynet har kompetanse til å avgjøre om personverntiltakene er tilstrekkelige, jf § 46.

RETT TIL Å RESERVERE SEG MOT DIREKTE MARKEDSFØRING § 26

Bestemmelsen viderefører personregisterloven § 8a og § 28 første ledd og gjennomfører direktivet artikkel 14 b. Departementet mente det var mest nærliggende at reglene om reservasjonsregisteret ble gitt i personopplysningsloven med tilhørende forskrifter. Annet ledd gir den registrerte rett til å kreve sitt navn sperret mot bruk til direkte markedsføring uavhengig av hva slags medium markedsføreren benytter. Reservasjonsretten omfatter all adressert reklame (i postkasse, på telefaks og e-post) samt telefonsalg. At også telefonsalg er omfattet er nytt i forhold til personregisterloven.

Med «direkte markedsføring» menes direkte henvendelser til enkeltpersoner for å selge varer, tjenester eller medlemskap. Reservasjonsretten skal etter forarbeidene også omfatte markedsføring i regi av ideelle organisasjoner. Grunnen er dels at en vesentlig del av telefonsalget forestås av ideelle organisasjoner, slik at man ved å unnta dem vil uthule reservasjonsretten, dels at et slikt unntak vil kunne være i strid med Europaparlaments- og rådsdirektiv 97/7/EF om vern av forbrukere med hensyn til avtaler som inngås ved fjernsalg (fjernsalgsdirektivet) art 10.

Sperring kan kreves både i det sentrale reservasjonsregisteret og i markedsførerens eget register, jf annet ledd annet punktum.

Den behandlingsansvarlige har plikt til å oppdatere adresseregisteret i henhold til det sentrale reservasjonsregisteret fire ganger per år, jf tredje ledd.

Mottakere av direkte reklame skal få opplyst hvem som har oppgitt personopplysningene som ligger til grunn for henvendelsen, jf fjerde ledd. I dette ligger krav om obligatorisk kildemerking for adressert reklame, eller - for markedsføring over telefon - plikt til å opplyse hvem som er kilde for personopplysningene. Bestemmelsen lovfester Datatilsynets praksis, som har dette som vilkår i konsesjonene for adresserings- og distribusjonsforetak.

Bestemmelsen går lenger enn personregisterloven § 28 som bare ga rett til å be om kildeangivelse, men som ikke påla at dette automatisk opplyses.

Det følger av femte ledd at reservasjonsretten i det sentrale reservasjonsregisteret ikke gjelder for markedsføring av egne produkter fra behandlingsansvarlige som den registrerte har et løpende kundeforhold til. Ofte vil det i slike sammenhenger være vanskelig og unaturlig å sondre mellom saklig informasjon knyttet til avtaleforholdet og markedsføring av produkter med nær sammenheng til dette. Et løpende kundeforhold vil i mange sammenhenger kunne anses som et samtykke til at foretaket kan sende kunden informasjon og reklame innenfor sitt område, og kunden vil alltid ha mulighet til å reservere seg direkte hos markedsføreren.

Unntaket må derfor anses forenlig med fjernsalgsdirektivet. Hva som skal til for at det dreier seg om et løpende kundeforhold, må vurderes blant annet med bakgrunn i hvilken bransje og

hvilke varer eller tjenester det dreier seg om. Typiske eksempler på løpende kundeforhold er langvarige avtaleforhold som f eks avtale om banklån eller livsforsikring.

RETNING AV MANGELFULLE PERSONOPPLYSNINGER § 27

Bestemmelsen gjennomfører direktivet artikkel 12 b og c, jf også artikkel 6 nr 1 d. Sletting av korrekte, men overflødige personopplysninger reguleres i § 28, mens plikten for den behandlingsansvarlige til å rette mangelfulle personopplysninger av eget tiltak også følger av § 11 første ledd bokstav e.

Første ledd pålegger den behandlingsansvarlige å rette ulike former for mangelfulle personopplysninger. Rettingen skal skje av eget tiltak - det er ikke nødvendig at den registrerte ber om retting. Muntlig eller skriftlig begjæring fra den registrerte kan likevel ha betydning rent faktisk, fordi den behandlingsansvarlige på denne måten blir kjent med at opplysningene er mangelfulle. Plikten til å rette mangelfulle opplysninger gjelder selv om mangelen ikke kan få betydning for den registrerte.

I tillegg til å rette de mangelfulle opplysningene skal den behandlingsansvarlige om mulig sørge for at feilen ikke får betydning for den registrerte, jf første ledd annet punktum, blant annet ved å varsle mottakere som har fått utlevert opplysningene om at opplysningene er mangelfulle og gi korrekte og fullstendige opplysninger. Den som blir varslet vil i sin tur ha plikt til å varsle det eventuelle neste leddet opplysningene er utlevert til i den utstrekning vedkommende har behandlet opplysningene på en måte som faller inn under loven i henhold til § 3. Varsling kreves ikke dersom dette er umulig eller uforholdsmessig vanskelig, jf reservasjonen «om mulig».

Dersom den registrerte ikke er fornøyd med rettingstiltakene, kan han eller hun anmode Datatilsynet om å gi pålegg etter § 46.

Annet ledd oppstiller nærmere regler om retting av uriktige eller ufullstendige personopplysninger. I utgangspunktet er det den behandlingsansvarlige som selv avgjør hvordan retting skal skje. På enkelte områder vil det også være egne lovregler som regulerer dette, jf f eks lov om regnskap 17 juli 1998 § 2-1 tredje ledd som slår fast at registrerte opplysninger som hovedregel ikke skal endres, og at nødvendig korreksjon skal skje med gjensidig henvisning mellom den nye og den opprinnelig registrerte opplysningen. Forskrift 17 mars 1989 nr 277 om legers og helseinstitusjoners journal for pasient slår i § 11 fast at retting ikke må foretas ved sletting eller fjerning av det som er journalført - det kreves ny journalføring eller datert rettelse. Dersom det er behov for å kunne dokumentere at det er behandlet uriktige eller ufullstendige personopplysninger bør retting bare unntaksvis gjennomføres ved at opplysningene slettes. Det kan f eks dreie seg om opplysninger som har dannet grunnlag for vedtak som er truffet av offentlige organer, eller for avtaler som en privat behandlingsansvarlig har inngått med den registrerte. I slike tilfeller tilsier bl a rettsikkerhetshensyn og kulturelle hensyn at retting skjer ved at opplysningene markeres og suppleres med korrekte og fullstendige opplysninger. På denne bakgrunn går departementet inn for å presisere særskilt at retting av uriktige eller ufullstendige personopplysninger som kan ha betydning som dokumentasjon, skal foretas i form av en tydelig markering av de feilaktige opplysningene supplert med korrekt informasjon, jf også punkt 5.5.5 i proposisjonen.

Tredje ledd, gir adgang for Datatilsynet til å bestemme at mangelfulle personopplysninger skal slettes selv om de kan ha betydning som dokumentasjon. Bestemmelsen skyldes at de uriktige eller ufullstendige personopplysningene kan gi et så uheldig og stigmatiserende bilde av den registrerte at markering og supplering åpenbart ikke gir noen tilfredsstillende løsning

for den registrerte. Det kan f.eks. være behandlet uriktige opplysninger om at den registrerte sympatiserer med terroristiske grupperinger eller er bruker av barnepornografi. I slike tilfeller - når tungtveiende personvern hensyn tilsier det - er Datatilsynet gitt kompetanse til å bestemme at de uriktige eller ufullstendige opplysningene skal slettes, dvs. fjernes for godt, eller sperres - dvs. oppbevares, men gjøres utilgjengelige slik Datatilsynet bestemmer. Sperring bør foretrekkes dersom det gir en tilfredsstillende løsning. I samsvar med prinsippet nedfelt i arkivloven § 9 og § 18 vil Datatilsynets vedtak om sletting gå foran arkivlovens kassasjonsbestemmelser, jf. tredje punktum. Dagens praksis med at Riksarkivaren skal høres før det treffes vedtak om sletting, bør nedfelles i lovteksten, jf. annet punktum. Også ved sletting bør det om mulig suppleres med korrekte og fullstendige opplysninger. Dersom dette ikke er mulig, og dokumentet som inneholdt de slettede opplysningene av den grunn gir et åpenbart misvisende bilde, bør hele dokumentet slettes, jf. fjerde ledd. Etter femte ledd kan Kongen gi utfyllende bestemmelser om hvordan retting skal gjennomføres.

FORBUD MOT Å LAGRE UNØDVENDIGE PERSONOPPLYSNINGER § 28

Bestemmelsen, som svarer til utvalgets § 26 og gjennomfører direktivet artikkel 6 nr 1 e, avviker på flere punkter fra utvalgets forslag. Bestemmelsen har ingen parallell i personregisterloven, men sletting av personopplysninger reguleres i Datatilsynets konsesjoner.

Etter første ledd skal ikke behandlingsansvarlige lagre personopplysninger lenger enn det er nødvendig for å gjennomføre formålet med behandlingen. I tråd med lovens generelle anvendelsesområde gjelder bestemmelsen for personopplysninger som enten inngår i et manuelt personregister, eller som behandles elektronisk. Bestemmelsen vil typisk få betydning når en personopplysningsbehandling skal avsluttes, eller når behandlingen skal bygge på nye eller andre opplysninger enn dem som hittil har vært behandlet. Dersom det f.eks. er nødvendig å oppbevare opplysninger av hensyn til etterfølgende kontroll med et vedtak, jf. § 27 annet ledd, vil dette være et formål som kan gjøre det nødvendig å oppbevare opplysningene selv om hovedformålet med innsamlingen av opplysningene er gjennomført. Bestemmelsen sier uttrykkelig hva som skal skje med personopplysningene det ikke lenger er behov for. Hvis ikke opplysningene i medhold av lov skal oppbevares, skal de slettes. Eksempler på lovgivning som krever oppbevaring er hovedreglene i arkivloven §§ 9 og 10, og lov om regnskap 17. juli 1998 § 2-7 som pålegger plikt til å oppbevare visse regnskapsdokumenter - herunder timelister og andre arbeidstidsregistreringer - i 10 år. Et annet eksempel på særregulering finnes i forskrift 17. mars 1989 nr 277 om legers og helseinstitusjoners journal for pasient som i § 15 bestemmer at journaler i blant annet somatiske og psykiatriske sykehus i utgangspunktet skal oppbevares i ubegrenset tid. Annet ledd slår fast at første ledd ikke er til hinder for at de overflødige personopplysninger fortsatt oppbevares av den behandlingsansvarlige for å bli brukt som ledd i historisk, statistisk eller vitenskapelig virksomhet. Det er en forutsetning at samfunnets interesse i at opplysningene fortsatt blir lagret klart overstiger de ulempene som oppbevaringen kan få for den enkelte. Oppbevaringen kan finne sted så lenge disse formålene gjør det nødvendig. Det oppstilles som personverngaranti at opplysningene ikke skal kunne knyttes til de registrerte lenger enn nødvendig. Dersom den behandlingsansvarlige kan oppfylle formålet ved å behandle opplysninger som er anonymisert eller pseudonymisert, plikter han å gjøre dette. Departementet antar dette er særlig praktisk når personopplysninger nyttes til statistisk

virksomhet eller for ulike forskningsformål. Opplysninger som ikke kan knyttes til en bestemt registrert er ikke lenger personopplysning i lovens forstand, og reguleres ikke av loven. Tredje ledd gir den registrerte rett til - såfremt visse vilkår er oppfylt - å kreve opplysninger om seg selv sperret eller slettet selv om de er korrekte. Vilkårene for dette er imidlertid strenge. For det første kan sletting bare kreves dersom oppbevaringen av de aktuelle opplysningene er sterkt belastende for den registrerte.

Departementet har med uttrykket «sterkt» styrket vilkåret for sletting, slik at det skal mer til før sletting kan kreves. Hva som anses som «sterkt belastende» må i utgangspunktet vurderes objektivt - det må spørres om oppbevaringen av denne type opplysninger ville oppleves som sterkt belastende av folk flest. Men også den registrertes egen oppfatning kan tas med i vurderingen. For det annet kan sletting ikke gjennomføres hvis det vil stride mot annen lov, jf tredje ledd bokstav a. Endelig må sletting finnes forsvarlig etter en samlet totalvurdering hvor en rekke interesser og hensyn må tas i betraktning. For eksempel må det vurderes om sletting kan påvirke andres mulighet til å kunne dokumentere rettslige eller faktiske forhold. Dersom sletting av opplysninger om A vil føre til at B mister mulighet til å dokumentere et rettskrav, vil det være et tungtveiende argument mot å tillate sletting, og lett føre til at sletting ikke finnes «forsvarlig» slik loven nytter ordet. Men også mer kollektive interesser må tas med i vurderingen, som for eksempel behovet for kildemateriale til historisk forskning og kulturhistorisk virksomhet.

Fjerde ledd gir Datatilsynet adgang til å beslutte sletting eller sperring. Tilsynet kan beslutte at personopplysninger skal slettes, selv om dette ellers ville vært i strid med arkivlovens bestemmelser om kassasjon. Også Datatilsynets vedtak etter denne bestemmelsen går foran det betingede kassasjonsforbudet i arkivloven §§ 9 og 18, og Riksarkivaren skal høres før det treffes vedtak om sletting.

Dersom det gir en tilfredsstillende løsning bør man som alternativ til sletting vurdere sperring av opplysningene, jf også merknadene til § 27.

KAPITTEL V OVERFØRING AV PERSONOPPLYSNINGER TIL UTLANDET

GRUNNLEGGENDE VILKÅR § 29

Bestemmelsen gir hovedregelen for overføring av personopplysninger til utlandet. Den gjennomfører artikkel 25 i direktivet, og er ny i forhold til gjeldende rett.

I kravet om at vedkommende stat skal sikre en forsvarlig behandling av personopplysningene ligger at overføringen av personopplysninger ikke må medføre noen vesentlig forringelse av det vernet som lovforslaget her skal sikre. Dette gjelder både de materielle kravene som stilles til behandlingen av opplysningene, hvilke rettigheter de registrerte tilstår og andre krav som f eks tilsyn og informasjonssikkerhet. Det bør også legges vekt på om det er mulig å få kontrollert og overprøvd for domstolene om reglene overholdes.

Stater som har gjennomført EU-direktivet om personopplysninger skal anses å oppfylle kravet til forsvarlig behandling i første punktum.

I vurderingen av om en stat sikrer en forsvarlig behandling av personopplysningene må det legges vekt på personvernlovgivningen i vedkommende stat, men også på andre reguleringsformer som f eks bransjenormer, regler for god forretningskikk osv. Det må

videre legges vekt på hva slags opplysninger det er tale om å overføre og formålet med overføringen. Oppregningen av momenter i annet ledd er ikke uttømmende.

Det er i utgangspunktet den behandlingsansvarlige selv som må vurdere om det landet som opplysningene skal overføres til vil sikre en forsvarlig behandling. Datatilsynet vil imidlertid her kunne ha en sentral veiledningsfunksjon, jfr. § 42 tredje ledd nr 6.

Bestemmelsen gjelder overføring til en adressat i utlandet. Det forhold at opplysninger som sendes elektronisk til en adressat i Norge rent faktisk transporteres via et annet land, medfører ikke at det må anses som en overføring til en annen stat i henhold til denne bestemmelsen. Det samme gjelder dersom opplysningene mellomlagres i utlandet uten at den behandlingsansvarlige på forhånd kjenner til dette. Oversending av personopplysninger via e-mail vil etter dette være en overføring dersom mottakeren befinner seg i utlandet.

Når det gjelder tilgjengeliggjøring av opplysninger på internett f eks i form av en hjemmeside, bør det ved vurderingen etter § 29 legges avgjørende vekt på om opplysningene er av en slik art at de kan offentliggjøres i henhold til de alminnelige behandlingsreglene i §§ 8 og 9.

Dersom opplysningene gis en ubegrenset spredning etter disse bestemmelsene, bør de også kunne offentliggjøres globalt via internett.

UNNTAK § 30

Bestemmelsen gjennomfører artikkel 26 i direktivet. Den åpner for at personopplysninger i en del nærmere angitte tilfeller også kan overføres til stater som ikke sikrer et tilstrekkelig beskyttelsesnivå i henhold til § 29. En forutsetning for å kunne overføre personopplysninger til utlandet er at det i det hele tatt er tillatt å behandle opplysningene i henhold til §§ 8 og 9.

Det første unntaket gjelder der den registrerte har samtykket i overføringen, jfr første ledd bokstav a som gjennomfører EU-direktivet artikkel 26 nr 1 a. Samtykket må være informert og uttrykkelig, jfr. § 2 nr. 7. Det betyr at den registrerte som et minimum må opplyses om hvilke opplysninger som overføres, hvilket formål de overføres for og til hvilket land dette skjer. I tillegg skal det gis andre opplysninger som kan ha betydning for den registrertes vurdering av risikoen ved overføringen.

Overføring kan også finne sted dersom Norge i henhold til en folkerettslig overenskomst eller medlemskap i en internasjonal organisasjon har forpliktet seg til å overføre opplysninger, jf bokstav b. Bestemmelsen viderefører de tidligere reglene i personregisterforskriften § 8-1 annet ledd.

Det kan videre gjøres unntak når overføring er nødvendig for å inngå eller oppfylle en avtale mellom den registrerte og den behandlingsansvarlige, jf bokstav c som gjennomfører artikkel 26 nr 1 b i direktivet. Unntaket vil f eks komme til anvendelse når den registrerte ønsker å inngå en kjøpsavtale med en selger i et annet land og i den anledning må gi fra seg navn, adresse osv. Det samme gjelder der et reisebyrå må overføre personopplysninger til et reiseselskap i utlandet for at den registrerte skal kunne gjennomføre en utenlandsreise.

Unntaket tilsvarende § 8 bokstav a, jfr. de merknadene som er gitt til denne bestemmelsen.

Etter bokstav d er det mulig å overføre opplysninger dersom det er nødvendig for å inngå eller oppfylle en kontrakt med en tredjeperson i den registrertes interesse, jf artikkel 26 nr 1 c i direktivet. I motsetning til bokstav c er det ikke noe vilkår at den registrerte selv er part i avtalen. Unntaket vil derfor først og fremst få betydning for avtaler som inngås mellom en behandlingsansvarlig og en tredjeperson og som har en positiv betydning for den registrerte.

Det kan f eks dreie seg om en forsikringsavtale som inngås mellom den behandlingsansvarlige og et utenlandsk forsikringsselskap der den registrerte får stilling som medforsikret, jf forsikringsavtaleloven kapittel 7. Et annet eksempel kan være avtaler mellom en arbeidsgiver og et norsk forsikringsselskap om forsikring av arbeidstakere som arbeider i utlandet.

Bokstav e åpner for å gjøre unntak når det er nødvendig for å beskytte den registrertes vitale interesser, jf artikkel 26 nr 1 e i direktivet. Vilkåret tilsvarer § 8 bokstav c, jf merknadene til denne bestemmelsen. Vilkåret vil f eks være oppfylt dersom den registrerte blir skadd i utlandet slik at vedkommende selv ikke er i stand til å samtykke, og det er nødvendig å overføre helseopplysninger for at en livsviktig operasjon kan gjennomføres.

Bokstav f åpner for å overføre personopplysninger når det er nødvendig for å fastsette, gjøre gjeldende eller forsvare et rettskrav, jf artikkel 26 nr 1 d i direktivet. Unntaket tilsvarer § 9 bokstav e i lovforslaget og skal forstås på samme måte.

Etter bokstav g kan det gjøres unntak når det er nødvendig eller følger av lov for å beskytte en viktig samfunnsinteresse, jf artikkel 26 nr 1 d i direktivet. Unntaket er utformet noe annerledes enn utvalgets forslag til § 30 nr 3, bl a for å bringe det i nærmere samsvar med ordlyden i direktivet. Eksempler på overføringer som vil omfattes av bestemmelsen kan være utveksling av opplysninger mellom skatte- og tollmyndigheter eller trygdemyndigheter i ulike land.

Bokstav h gjør det uttrykkelig klart at det er adgang til å overføre opplysninger fra offentlige registre som i henhold til lov er tilgjengelig for innsyn. Dette gjelder enten generelt eller for personer som kan godtgjøre en berettiget interesse i å hente ut informasjon, jfr. også art 26 nr 1 f i direktivet. Bestemmelsen vil blant annet få betydning for registerinformasjon fra Brønnøysundregistrene. Forutsetning for å kunne overføre opplysninger i henhold til denne bestemmelsen er at de vilkårene som er fastsatt for utlevering i vedkommende registerlov er oppfylt. Etter punkt 58 i direktivets fortale er det videre slik bør ikke en slik overføring omfatte alle opplysninger eller hele kategorier av opplysninger som finnes i vedkommende register. I den grad registeret er tilgjengelig for personer med en berettiget interesse i å hente ut informasjon, skal overføringen bare kunne foretas etter anmodning fra disse personene eller dersom de selv er mottakere av opplysningene.

Etter annet ledd har Datatilsynet adgang til å samtykke i at personopplysninger overføres til utlandet, også der vilkårene i første ledd ikke er oppfylt. Det kan settes som vilkår for et slikt samtykke at den behandlingsansvarlige godtgjør at det gis tilstrekkelige garantier for vern av de registrertes rettigheter. Dette tilfredsstillende kravene som artikkel 26 nr. 2 i direktivet setter. Slikt vern kan for eksempel etableres gjennom kontraktsbestemmelser.

Kongen kan etter bestemmelsens 3. ledd gi nærmere bestemmelser om overføring ved forskrift, blant annet om adgang til å stanse eller begrense overføring av personopplysninger til bestemte stater som ikke tilfredsstillende kravene til tilstrekkelig forsvarlig behandling i henhold til § 29. Dette kan for eksempel være aktuelt for å følge opp felles tiltak som ledd i et fremtidig samarbeid innenfor EØS.

KAPITTEL VI MELDE- OG KONSESJONSPLIKT

MELDEPLIKT § 31

Bestemmelsen, som er ny i forhold til gjeldende rett, og gjennomfører direktivet art 18 nr 1. Første ledd angir utgangspunktet for når behandling av personopplysning skal meldes til Datatilsynet. Regler om hva meldingen skal inneholde, er gitt i § 32. Det er den

behandlingsansvarlige selv som skal sørge for at det blir sendt inn meldinger - enten i brev, på faks eller med e-post.

Det er selve behandlingsmåten som skal meldes til Datatilsynet, jfr. bokstav a - det skal ikke sendes melding hver gang den samme behandlingsmåten gjentas på forskjellige sett personopplysninger. Dersom den behandlingsansvarlige ønsker å behandle opplysninger på en måte som går utover den rammen som er angitt i meldingen, må det imidlertid sendes ny melding, jfr. tredje ledd.

Fristen for når melding skal sendes, er utformet er utformet klart og konkret. Meldingen skal gis senest 30 dager før behandlingen tar til eller personregisteret opprettes, jfr. annet ledd.

Den skal være mottatt i Datatilsynet innen fristen. Den behandlingsansvarlige vil etter omstendighetene kunne være tjent med å sende inn meldingen enda tidligere. Det er da muligheter for å etablere en dialog med Datatilsynet og kunne avklare spørsmålet om eventuell konsesjonsplikt så tidlig som mulig.

Datatilsynet skal etter 2. ledd gi den behandlingsansvarlige kvittering for at Datatilsynet har mottatt meldingen. Denne kvitteringen vil tjene som dokumentasjon på at meldeplikten er oppfylt. Kvitteringen er imidlertid ikke noen godkjenning fra Datatilsynet om at behandlingen som er meldt tilfredsstillende lovens krav.

Den behandlingsansvarlig som ønsker å behandle personopplysninger på en måte som går ut over den rammen det som er meldt i henhold til § 32, må sende ny melding til Datatilsynet, jfr. tredje ledd. Dette vil for eksempel være aktuelt hvis den behandlingsansvarlige ønsker å samle inn andre typer opplysninger enn det som er oppgitt i den opprinnelige meldingen. Det samme gjelder hvis opplysningene skal benyttes for et nytt formål innenfor lovens ramme eller når opplysningene skal utleveres til andre enn dem som i utgangspunktet er oppgitt.

Det skal ny melding sendes etter tre år, jfr tredje ledd annet punktum. Dette skal sikre god kvalitet på meldingsopplysningene ved at disse aldri vil være eldre enn tre år. Ved utløpet av fristen kan Datatilsynet ved behov henvende seg til den behandlingsansvarlige og få en avklaring på om manglende ajourføring skyldes en forglemmelse, at behandlingen er avsluttet eller at virksomheten er opphørt.

I fjerde ledd er Kongen gitt hjemmel til å gi forskrift om at visse behandlingsmåter skal være unntatt fra meldeplikt, underlagt en forenklet meldeplikt eller underlagt konsesjonsplikt.

Unntak fra meldeplikten bør i utgangspunktet bare gjøres der det er på det rene at behandlingen er helt ufarlig ut fra personvern hensyn. Ettersom meldesystemet vil være en essensiell informasjonsbærer for tilsynet, bør det ikke gjøres unntak fra meldeplikten begrunnet i ressurs hensyn. Det åpnes også for å forenkle eller frita fra meldeplikten særskilte behandlingsansvarlige eller grupper av behandlingsansvarlige. Hjemmelen er inntatt for å åpne for en mulig utprøving av en forsøksordning med forenklet samarbeid med behandlingsansvarlige som utpeker særskilte dataansvarlige med et uavhengig ansvar for virksomhetens etterlevelse av personopplysningslovens regler, jf nærmere under punkt 6.5.4.

MELDINGENS INNHOLD § 32

Bestemmelsen gjennomfører direktivet artikkel 19. Første ledd bestemmer hvilke opplysninger meldingen skal inneholde. Bokstav b er ny, og bestemmer at det skal meldes fra om når behandlingen starter. Dette gjør det mulig å kontrollere om 30-dagers fristen i § 31 er overholdt. I bokstav g er det presisert at det er det rettslige grunnlaget for innsamlingen av opplysningene som skal oppgis. Med rettslig grunnlag siktes det til hvilket eller hvilke vilkår i § 8 eller § 9 som er oppfylt slik at opplysningene kan behandles.

Kongen har etter annet ledd adgang til å gi nærmere forskrifter om blant annet hvilke opplysninger meldingene skal inneholde. Det vil blant annet kunne være nødvendig å

supplere og detaljere opplysningene for at meldingene skal kunne fylle den analyseredskapsfunksjonen de er tiltenkt. Dette kan gjennomføres ved å ta i bruk koder og registreringsvalg, for eksempel slik at behandlingens formål kan beskrives som en kombinasjon av «bransje» og «rolle», der «bransje» angir virksomhetstype og «rolle» beskriver i hvilken sammenheng opplysninger om den registrerte behandles - som kunde, pasient e l. Tilsvarende kan gjøres på andre punkter hvor det er nødvendig å utdype innholdet i meldingen med nærmere definerte registreringsvalg.

KONSESJONSPLIKT § 33

Bestemmelsen tilsvarer § 9 i den gamle personregisterloven og gjennomfører direktivet artikkel 20. Det følger av første ledd at det som hovedregel skal være konsesjonsplikt for behandling av sensitive personopplysninger, jfr. § 2 nr. 8. Behandling av slike følsomme opplysninger medfører gjennomgående større risiko for personvernet enn andre typer opplysninger, og definisjonen i § 2 nr. 8 gir en relativt klar avgrensning av hvilke opplysninger det dreier seg om. For at ikke konsesjonsplikten skal få et for stort omfang, og omfatte behandlinger som det ikke er behov for å forhåndskontrollere, må det gjøres flere unntak. Unntak av hensyn til ytringsfriheten følger av § 7. Det er heller ikke nødvendig å søke om konsesjon for å behandle sensitive personopplysninger som uoppfordret kommer inn til den behandlingsansvarlige, jfr. første ledd annet punktum. De kan dessuten gis ytterligere unntak fra hovedregelen om konsesjonsplikt i forskrift, jf femte ledd.

Etter annet ledd kan Datatilsynet utvide konsesjonsplikten dersom tilsynet finner at behandlingen ellers vil krenke tungtveiende personverninteresser. Det kan ikke utelukkes at også behandling av opplysninger som ikke er sensitive i lovens forstand, etter omstendighetene bør konsesjonsbehandles. Datatilsynet vil da, såfremt lovens vilkår er oppfylt, på bakgrunn av meldingen kunne bestemme at den behandlingsansvarlige ikke kan starte eller forsette behandlingen før konsesjon eventuelt er gitt. Avgjørelsen om at konsesjon er nødvendig er så inngripende at den må anses som et enkeltvedtak, slik at forvaltningsloven kap IV - VI får anvendelse. Avgjørelsen kan påklages til Personvernemnda, jf § 42 siste ledd og § 43 første ledd.

Departementet understreket at vilkårene for å bestemme en slik utvidelse av konsesjonsplikt er strenge. Bestemmelsen er kun ment å være en sikkerhetsventil for ekstraordinære tilfeller. Annet ledd annet punktum oppstiller noen momenter som skal være med i vurderingen av om behandlingen ville krenke tungtveiende personverninteresser dersom den ble igangsatt uten konsesjon. Blant annet skal det tas hensyn til formålet med behandlingen. Behandlingsformål som kan få direkte virkning for de registrerte, som f eks kontrollformål, kan tale for konsesjonsplikt. Det samme gjelder tilfeller der det samles inn og sammenstilles en stor mengde opplysninger om enkeltpersoner.

Med personopplysningenes «mengde» menes både hvor mange registrerte det behandles opplysninger om, og hvor mange typer opplysninger som behandles om hver enkelt registrert. Tredje ledd gir den behandlingsansvarlige rett til å få avklart på forhånd om en behandlingsmetode vil kreve konsesjon. Hvis Datatilsynet kommer til at behandlingsmetoden behandlingen er fritatt for konsesjon, er det nok å oppfylle meldeplikten. Men dersom tilsynet anser den konsesjonspliktig, kan behandlingsansvarlige sende inn en konsesjonssøknad på inn et tidlig stadium. Behandlingsmetoden kan dessuten eventuelt justeres i samråd med Datatilsynet for å unngå konsesjonsbehandling. Avgjørelsen om konsesjonsplikt regnes som enkeltvedtak. Det betyr at forvaltningsloven kapittel IV til VI kommer til anvendelse. Departementet understreker at avklaring av om konsesjon er nødvendig, ikke betyr at konsesjon vil bli gitt, eller eventuelt på hvilke vilkår. Datatilsynet må selv vurdere om de

opplysningene den behandlingsansvarlige legger frem, gjør at saken blir tilstrekkelig opplyst til at det kan tas stilling til om konsesjon er påkrevd, jfr. forvaltningsloven § 17 første ledd. Dersom saken ikke kan bli tilstrekkelig opplyst, for eksempel fordi behandlingsformen ennå ikke er planlagt i detalj, må tilsynet nøye seg med alminnelig rådgivning, jf § 42 tredje ledd nr 6. Slike uttalelser er ikke bindende for tilsynet og er ikke enkeltvedtak. Når en behandlingsansvarlig reiser spørsmål om en viss behandling trenger konsesjon, er det derfor viktig at Datatilsynet får klart frem om svaret er et råd eller et enkeltvedtak etter § 33 tredje ledd.

Konsesjonsplikt etter første og annet ledd gjelder for personregistre i offentlige organer som er opprettet ved egen lov, jfr. fjerde ledd. For at et personregister skal være fritatt for konsesjon i medhold av denne bestemmelsen, kreves det at det eksplisitt fremgår av loven at det skal eller kan føres et register. Det er ikke tilstrekkelig at en særlov hjemler en aktivitet som gjør opprettelse av et personregister nødvendig. Selv om et register er fritatt fra konsesjonsplikt i medhold av bestemmelsen her, vil personopplysningsloven supplere den aktuelle særloven hvis ikke noe annet uttrykkelig fremgår av denne, jfr. loven § 5. Etter femte ledd kan Kongen også gi forskrift om at visse behandlingsmåter skal være unntatt fra konsesjonsplikten etter første ledd. I vurderingen av hvilke unntak som bør gjøres, er det naturlig å ta utgangspunkt i unntakene fra konsesjonsplikten som gjaldt i den gamle personregisterloven og forskriften til denne. Departementet antok at det kunne være aktuelt å kombinere unntak fra konsesjonsplikt med en mer detaljert forskriftsregulering av f.eks en bestemt bransje eller homogen type behandlingsansvarlige.

AVGJØRELSEN AV OM KONSESJON SKAL GIS § 34

Bestemmelsen viderefører reglene i personregisterloven. Den angir den interesseavveiningen som må foretas når det skal vurderes om konsesjon skal gis. Som ledd i denne avveiningen må det først klarlegges om personopplysningsbehandlingen vil volde problemer for den enkelte, og om problemene eventuelt kan avhjelpes ved lovens regler for behandlingen. Dersom behandlingen ikke vil volde problemer for den enkelte, vil det som regel ikke være aktuelt å nekte konsesjon. Det er adgang til å sette mer supplerende, detaljerte eller strengere regler dersom lovens materielle regler ikke gir et fullgodt personvern for hvordan behandlingen kan skje. Det kan skje enten i form av konsesjonsvilkår i henhold til § 35, eller i form av forskrifter etter 33 siste ledd dersom det dreier seg om en homogen gruppe behandlingsansvarlige, typisk en bransje. Skulle behandlingen fremdeles vil volde ulemper for den enkelte, må det vurderes om fordelene ved behandlingen oppveier disse ulempene. Ved denne avveiningen vil en rekke ulike typer interesser, økonomiske såvel som ideelle, måtte veies mot hverandre.

VILKÅR I KONSESJON § 35

Bestemmelsen pålegger Datatilsynet å vurdere om det skal settes vilkår i konsesjonen dersom slike vilkår er nødvendige for å begrense ulempene behandlingen ellers ville medføre for den registrerte. Bestemmelsen, som bygger på personregisterloven § 11 og utvalgets § 35, er gitt en mer kortfattet utforming.

Bestemmelsen medfører en plikt til å vurdere å sette vilkår som trengs til å begrense ulempene, men innebærer ikke noen plikt til å fastsette slike vilkår. Om det skal gjøres, vil bero på en avveining av den type som nevnt i § 34. At plikten til å vurdere vilkår er overholdt

selv om det ikke blir satt, må normalt vises gjennom begrunnelsen for konsesjonsvedtaket, jf fvl § 25.

Departementet har ikke sett behov for å videreføre den detaljerte oppregningen av ulike former for vilkår som kan være aktuelle. De fleste av forholdene som skal tas i betraktning i henhold til annet ledd i utvalgets forslag, gjelder forhold som skal være oppfylt ifølge lovforslagets øvrige regler. Behovet for en oppregning av forhold som det kan være særlig aktuelt å sette vilkår om, blir mindre når flere behandlingsregler er inntatt i loven. Eksemplene på vilkår og vurderinger som fremgår av personregisterloven § 11 og utvalgets § 35 vil likevel fremdeles kunne være relevante. Men også nye hensyn og vilkårstyper kan gjøre seg gjeldende gjennom teori og praksis. Yttergrensene for hvor tyngende vilkår som kan settes, følger av alminnelige forvaltningsrettslige regler sammenholdt med lovens formål.

KAPITTEL VII FJERNSYNSOVERVÅKING

Reglene om fjernsynsovervåking er samlet i ett kapittel. § 37 gir en oversikt over hvilke behandlingsregler som kommer til anvendelse for ulike typer fjernsynsovervåking. I §§ 38-41 er det enkelte særregler. Disse supplerer de øvrige reglene i loven for fjernsynsovervåkingens vedkommende. Det følger av reglene i kapittel 8 at Datatilsynet skal føre tilsyn med at reglene følges og blant annet gi pålegg i den utstrekning det er nødvendig.

DEFINISJON § 36

Etter definisjonen må overvåkingen være ”vedvarende eller regelmessig gjentatt” og skje overfor personer. Hjelpemidlet må være ”fjernbetjent eller automatisk virkende” og skje ved hjelp av et fjernsynskamera, fotografiapparat eller lignende apparat. Definisjonen svarer til definisjonen i personregisterloven § 37 a.

Virkeområde § 37

Reglene i §§ 38-41 gjelder for alle former for fjernsynsovervåking, også overvåking som etter definisjonen i § 3 ikke er å anse som elektronisk behandling og som av den grunn ikke omfattes av lovens alminnelige regler, jfr. § 37. 1. ledd. Reglene i §§ 8, 9, 11, 31 og 32 i loven gjelder også for fjernsynsovervåking. Det innebærer blant annet at overvåkingen må være saklig begrunnet i den behandlingsansvarliges virksomhet, jfr. § 11.1.ledd pkt. b. Overvåkingen må dessuten oppfylle vilkårene for behandling av personopplysninger i §§ 8 og 9. I tillegg stilles setter loven andre uttrykkelige krav til overvåkingen. Overvåkingen må enten være basert på samtykke fra den registrerte eller være nødvendig for å ivareta de interessene som er nærmere definert i §§ 8 eller 9. Fjernsynsovervåkingen må meldes til Datatilsynet, jfr. § 31. Det gjelder uansett om overvåkingen resulterer i billedopptak eller ikke. Formålet med fjernsynsovervåkingen skal uttrykkelig oppgis i meldingen. De opptak som er gjort kan ikke brukes til formål som er uforenlige med det opprinnelige formålet, jfr. § 11.1.ledd pkt. b og c og § 32. Billedopptakene ikke kan lagres lenger enn det som er nødvendig ut fra formålet med behandlingen, jfr. § 11.1. ledd pkt. e. Datatilsynet fører en fortegnelse over innmeldte overvåkinger, som er offentlig, jfr. § 42 3. ledd nr. 1. Datatilsynet har rett til å stanse og gi pålegg overfor fjernsynsovervåking som

foregår i strid med loven, jfr. § 46. De kan også ilegge tvangsmulkt dersom pålegg ikke blir fulgt, jfr. § 47. Å ikke overholde pålegg gitt av Datatilsynet er også straffbart etter § 48.1. ledd pkt. d. Behandlingsansvarlig som fjernsynsovervåker i strid med loven kan også bli erstatningsansvarlig etter § 49.

Hvis opptakene som skjer ved fjernsynsovervåking og billedopptak lagres manuelt som del av et personregister eller elektronisk på en måte som gjør det mulig å søke seg frem til enkeltpersoner, er dette behandling av personopplysninger etter definisjonen i § 3. Det betyr at også de øvrige bestemmelsene i loven gjelder, jfr. § 37.2. ledd.

GRUNNKRAV TIL OVERVÅKING § 38

For fjernsynsovervåking gjelder de generelle grunnkrav til behandling av personopplysninger i § 11. I tillegg kommer det kvalifiserte kravet for fjernsynsovervåking som gjelder for eksempel for arbeidsplasser. Personregisterloven hadde en tilsvarende regel i § 37.1.2. pkt.

UTLEVERING AV BILLEDOPPTAK GJORT VED FJERNSYNSOVERVÅKING § 39

Personopplysninger som er samlet inn ved billedopptak gjort ved fjernsynsovervåking, kan i utgangspunktet bare utleveres til den behandlingsansvarlige. Utlevering til andre krever samtykke fra den som er avbildet eller at utleveringsadgangen er fastsatt i lov. Billedopptak kan likevel utleveres til politiet i forbindelse med etterforskning av straffbare handlinger eller ulykker, med mindre lovbestemt taushetsplikt er til hinder for dette. Bestemmelsen viderefører reglene i personregisterloven¹².

VARSEL OM AT OVERVÅKING FINNER STED § 40

De vanlige reglene om varsling i loven passer dårlig for fjernsynsovervåking. Ved fjernsynsovervåking vil det vanligvis ikke være noen kontakt mellom den behandlingsansvarlige og de registrerte. Den behandlingsansvarlige vil dessuten normalt ikke kjenne de registrertes identitet. Dette gjør at en ikke kan gjennomføre individuelt varsel til de registrerte. Bestemmelsen viderefører og varslingsplikten i straffeloven § 390 b. Varslingsplikten gjelder på offentlig sted og i tillegg på områder hvor en begrenset krets av personer jevnlig ferdes. § 390 b rekkevidde er begrenset til offentlig sted og arbeidssted. Bakgrunnen for utvidelsen er at praksis har vist at det også kan være behov for varsling på steder som det ikke uten videre er naturlig å betegne som offentlig sted eller arbeidsplass. Varsling kreves derfor ved overvåking av for eksempel parkeringsplasser i borettslag og foreningslokaler. Varslingsplikten gjelder etter dette på de samme steder der det stilles særlig strenge krav til overvåking, jfr. § 38. Begrepet «offentlig sted» skal forstås på samme måte som i straffeloven § 390 b.

FORSKRIFTER § 41

¹² § 37 pkt. b 1. ledd.

§ 41 åpner for å gi nærmere regler ved forskrift. Det er behov for å gi nærmere regler om for eksempel sikring av fjernsynsopptak, bruk av billedopptak som gjøres ved fjernsynsopptak og sletting av slike opptak.

KAPITTEL VIII TILSYN OG SANKSJONER

DATATILSYNETS ORGANISERING OG OPPGAVER § 42

Bestemmelsen gjennomfører viktige deler av EU-direktivet artikkel 28. Den viderefører ordningen datatilsyn slik vi kjenner det og organiseringen av dette og angir hvilke oppgaver tilsynet skal ha. Datatilsynet skal etter § 42. 1. ledd som utgangspunkt være uavhengig i faglige spørsmål. Men Kongens adgang til å instruere tilsynet og omgjøre dets vedtak. Uavhengighet gjelder håndhevingen av loven i enkelttilfeller. Hvis tilsynet får delegert myndighet til å gi forskrifter gjelder ikke denne uavhengigheten. Departementet vil da ut fra alminnelige forvaltningsmessige prinsipper kunne endre og eventuelt oppheve forskriftene. Datatilsynet skal ledes av en direktør som skal utnevnes av Kongen. Direktøren kan ansettes på åremål.

Datatilsynet oppgaver fremgår av § 42.3. ledd. Etter nr. 1 skal tilsynet føre et offentlig tilgjengelig register over alle de behandlinger som er meldt til eller fått konsesjon, av Datatilsynet. Bestemmelsen viderefører således prinsippet i den gamle personregisterloven for konsesjonspliktige personregistre. Registret skal inneholde de samme opplysninger som det kan kreves innsyn i etter § 18.1. ledd. På samme måte som i forhold til den generelle innsynsadgangen etter § 18, kan det være påkrevd å unnta enkelte opplysninger fra oversikten, jfr. § 23. Det vil være opp til Datatilsynet å bestemme på hvilken måte fortegnelsen skal offentliggjøres, for eksempel om den skal legges ut på Internett. Ettersom oversikten har som formål å være et redskap for enhver som ønsker å orientere seg med tanke på å finne frem til personopplysningsbehandlinger som kan tenkes å berøre vedkommende, er det viktig at den blir lettvinnt å få tak i.

Datatilsynet etter § 42.3. ledd nr. 2 behandle konsesjonssøknader samt motta meldinger og vurdere å gi pålegg der loven hjemler dette, jf bl a § 46. Som en følge av at konsesjonsplikten bygges ned i forhold til personregisterlovens system, vil tilsynets arbeid i større grad flyttes fra konsesjonsbehandling til etterfølgende kontroll på grunnlag av innkomne meldinger eller henvendelser fra publikum. Den reguleringen som det legges opp til, forutsetter derfor en øket vektlegging av de kontrolloppgavene som nevnes i nr 3.

§ 42.3. ledd nr. 3 viderefører reglene i personregisterloven¹³. Det samme gjelder nr.4, men virkeområde er utvidet til å omfatte behandling av personopplysninger mer generelt, jf § 3. Nr 5 er ny i forhold til gjeldende rett, men kodifiserer langt på vei Datatilsynets praksis. Tilsynet skal identifisere farer eller risiko for personvernet i samfunnet og gi råd om hvordan disse kan unngås eller begrenses.

I henhold til nr 6, som viderefører pregl § 3 annet ledd nr 2, skal Datatilsynet gi råd om sikkerhet i forbindelse med behandling av personopplysninger samt veilede om andre spørsmål om personvern. Nytt i forhold til gjeldende rett er at tilsynet skal bistå ved utarbeiding av bransjevise atferdsnormer, jf art 27 nr 2 i direktivet og punkt 6.10 i proposisjonen. En bransje som utarbeider retningslinjer for behandling av personopplysninger innen bransjen, skal kunne be Datatilsynet om råd i forbindelse med dette arbeidet. Normene

¹³ § 3 annet ledd nr 3

gir uttrykk for bransjens syn på hva som er rimelige krav til behandling av personopplysninger og gir mulighet til å lage mer presise regler innenfor de rammene som loven gir. Unnlattelse av å følge normene vil ikke i seg selv utløse noen offentligrettslig reaksjon, men vil - avhengig av hva som fremgår av vedtektene - kunne medføre sanksjoner fra bransjeorganisasjonene.

Nr 7 viderefører pregl § 3 annet ledd nr 4. Det følger av art 28 nr 2 i EU-direktivet at medlemsstatene skal sørge for å innhente Datatilsynets synspunkter under utarbeiding av lover og forskrifter som har direkte betydning for personvernet. Det er viktig at Datatilsynet trekkes inn under høringen i forberedelsen av nytt regelverk som reiser personvernmessige problemstillinger, slik at man kan sikre seg at personvernaspektene blir grundig vurdert.

Datatilsynet skal etter nr. 8 å gi en årsmelding om virksomheten. Dette er i tråd med EU-direktivet artikkel 28 nr. 5 og lovfester gjeldende praksis. Årsmeldingen vil på samme måte som i dag være en viktig informasjonsformidler fra det faglig uavhengige Datatilsynet til både regjering og storting.

Datatilsynets avgjørelser vil i stor utstrekning kan klages inn for Personvernemnda, jfr. 3.ledd. En del av de avgjørelsene som det er vist til i bestemmelsen, vil være enkeltvedtak i henhold til forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav b. Disse vil følgelig kunne påklages i medhold av forvaltningsloven kapittel VI. Dette gjelder for eksempel pålegg om at behandlinger må opphøre i medhold av § 46 eller vedtak om konsesjon i medhold av § 34. For enkelte andre avgjørelser kan det imidlertid være mer usikkert om det dreier seg om enkeltvedtak i forvaltningslovens forstand. Dette gjelder f.eks. der Datatilsynet i medhold av § 46 pålegger en behandlingsansvarlig å gi innsyn etter § 18 eller varsle den registrerte i medhold av § 20. Beslutning om å foreta stedlig kontroll i henhold til § 44 er et eksempel på en avgjørelse som ikke er et enkeltvedtak, men klageadgang vil her følge av forvaltningsloven § 15. Departementet fant det hensiktsmessig med en regel som uttrykkelig fastslår hvilke avgjørelser som skal kunne klages inn for Personvernemnda.

PERSONVERNEMNDAS ORGANISERING OG OPPGAVER § 43

Bestemmelsen er ny i forhold til gjeldende rett. Etter § 43 første ledd kan Personvernemnda avgjøre klager over Datatilsynets enkeltvedtak og andre avgjørelser som kan påklages. Hvilke avgjørelser dette er, går nærmere frem av § 42 siste ledd og merknadene til denne bestemmelsen. Nemnda skal også kunne omgjøre Datatilsynets avgjørelser av eget tiltak, jf forvaltningsloven § 35 som også setter frister for omgjøringen.

Personvernemnda skal på samme måte som Datatilsynet være faglig uavhengig av departementet, jfr. annet og tredje punktum i første ledd.

Personvernemnda skal ha syv medlemmer som oppnevnes for fire år om gangen, med adgang til gjenoppnevning én gang. Lederen og nestlederen skal oppnevnes av Stortinget. De øvrige fem medlemmene skal oppnevnes av Kongen. Nemnda skal sammensettes på en slik måte at nemnda sikres en høy kompetanse og et bredt erfaringsgrunnlag. Lederen og nestlederen bør ha juridisk embetseksamen.

Behandling av klager vil nødvendigvis kunne ta noe tid. I noen typer klagesaker kan det være behov for å avgjøre saken meget raskt. Ikke minst kan dette gjelde klager over vedtak om stedlig kontroll etter § 44. Det kan i slike tilfeller være vanskelig å få innkalt medlemmene på kort varsel, samtidig som det er viktig for den behandlingsansvarlige å få en rask avklaring. Nemnda gis derfor adgang til å bestemme at slike klager skal kunne avgjøres av lederen eller nestlederen sammen med to andre medlemmer, jf tredje ledd.

Personvernemnda er pålagt å gi en årlig orientering til Kongen om sin virksomhet. Denne årsmelding er det naturlig også å legge frem for Stortinget, slik praksis for Datatilsynets årsmeldinger har vært.

Søksmål om gyldigheten av Personnemndas avgjørelser skal rettes mot staten ved Personvernemnda, ikke ved Justisdepartementet, jfr. femte ledd. Dette følger av klagenemndas uavhengige stilling,

Kongen gi mer detaljerte regler om nemndas organisasjon og saksbehandling ved forskrift, jfr. sjette ledd.

TILSYNSMYNDIGHETENS TILGANG TIL OPPLYSNINGER § 44

Bestemmelsen gjennomfører artikkel 28 nr 3 første strekpunkt og viderefører i stor grad reglene vi kjenner fra personregisterloven.

Datatilsynet og Personvernemnda kan etter § 44 første ledd kreve de opplysningene som er nødvendige for at de skal gjennomføre sine oppgaver. Retten til å kreve opplysninger er ikke begrenset av bestemmelser om taushetsplikt, jf tredje ledd.

Annet ledd er endret noe i forhold til tidligere lov og er en følge av at den nye loven regulerer elektronisk behandling av personopplysninger mer generelt og ikke bare personregistre. Det er opp til Datatilsynet å vurdere om det bør foretas en stedlig kontroll, for eksempel med sikte på å kontrollere opplysninger som er gitt i en melding som den behandlingsansvarlige har sendt inn i medhold av § 31.

Reglene om adgangen til stedlig kontroll suppleres av reglene i forvaltningsloven § 15 om fremgangsmåten ved gransking o.l. Bestemmelsen setter krav til måten kontrollen skal gjennomføres på når den utføres andre steder enn offentlige kontorer og andre tjenestesteder. Etter § 15 fjerde ledd kan den som granskningsforretningen angår klage over beslutningen om å fremme forretningen. Slik klage avgjøres av Personvernemnda, jf §§ 42 fjerde ledd og 43 første ledd.

Regler om taushetsplikt begrenser ikke adgangen til å kreve opplysninger etter første ledd eller foreta stedlig kontroll etter annet ledd. De alminnelige taushetspliktsreglene i forvaltningsloven § 13 gjelder også for ansatte i Datatilsynet, nemndsmedlemmer og andre som utfører tjeneste eller arbeid for tilsynsmyndighetene, jf § 45 første ledd første punktum. Av § 45 første ledd annet punktum følger det at taushetsplikten også omfatter opplysninger om sikkerhetstiltak.

Tilsynsmyndighetenes adgang til personopplysninger kan begrenses på grunn av hensynet til rikets sikkerhet. Forskriftshjemmelen gir adgang til å unnta registre i den sivile og militære etterretningstjenesten.

Kongen er gitt adgang til å gi forskrift om dekning av utgiftene ved kontroll. Forfalt bidrag til dekning av utgiftene til kontroll er tvangsgrunnlag for utlegg. Bestemmelsen tilsvare reglene vi hadde i personregisterloven.

TAUSHETSPLIKT FOR TILSYNSMYNDIGHETENE § 45

Bestemmelsen samler reglene om taushetsplikt for tilsynsmyndighetene i én felles bestemmelse og sier uttrykkelig at forvaltningslovens regler om taushetsplikt gjelder for ansatte i Datatilsynet, medlemmer av Personvernemnda og andre som utfører tjeneste for tilsynsmyndighetene. Det følger av annet punktum at taushetsplikten også omfatter opplysninger om sikkerhetstiltak. Det er et klart behov for å hemmeligholde slike

opplysninger, og den alminnelige taushetspliktsbestemmelsen i forvaltningsloven § 13 er ikke omfattende nok til å oppnå dette.

Annet ledd gir tilsynsmyndighetene adgang til å gi utenlandske tilsynsmyndigheter taushetsbelagte opplysninger når dette må til for at de norske tilsynsmyndighetene eller den aktuelle utenlandske tilsynsmyndigheten skal kunne treffe vedtak som ledd i sin tilsynsvirksomhet.

Enkelte høringsinstanser reiste spørsmål om det er behov for mer presise vilkår for når det kan gjøres unntak fra taushetsplikt, for eksempel slik at det bare kan gjøres unntak fra taushetsplikt når Norge er forpliktet til å gi slike opplysninger i henhold til avtale med annen stat. Det er derfor presisert i lovteksten at det bare kan gjøres unntak fra taushetsplikten når dette er nødvendig for å treffe vedtak som ledd i tilsynsvirksomheten, jfr. første punktum. Departementet men fant ikke grunn til å oppstille ytterligere vilkår fordi det allerede ligger en begrensning i at Datatilsynet bare kan gi videre taushetsbelagte opplysninger som tilsynet selv har tilgang til. Departementet understreket imidlertid at Datatilsynet bare har adgang, og ikke plikt til å benytte unntaket fra taushetsplikten, jfr. ordet «kan». Departementet forutsatte at tilsynet konkret måtte vurdere om det er personvernmessig forsvarlig å gjøre bruk av unntaket. Dessuten gjelder reglene om overføring av personopplysninger til utlandet på vanlig måte, slik at personopplysninger som utgangspunkt bare kan overføres dersom opplysningene vil bli behandlet forsvarlig i mottakerlandet, jfr. § 29.

PÅLEGG OM ENDRING ELLER OPPHØR AV ULOVLIGE BEHANDLINGER § 46

Bestemmelsen gjennomfører EU-direktivet artikkel 28 nr. 3 annet strekpunkt. Datatilsynet kan gi etter § 46 gi pålegg om at ulovlig behandling av personopplysninger skal opphøre. Hvis tilsynet finner grunn til det, kan det i stedet fastsette vilkår for at behandlingen skal bli i samsvar med loven. Tidligere kunne Datatilsynet gi pålegg bare til enkelte bestemmelser i loven, for eksempel å gi pålegg om retting og sletting eller supplering av et personregister. Datatilsynet har nå fått generell adgang til å gripe inn med pålegg overfor den som overtrer lovens regler og vil for eksempel kunne gripe inn overfor behandlingsansvarlige som igangsetter fjernsynsovervåking uten saklig grunn, jfr. § 37 og § 11.1.ledd pkt. b. det samme gjelder overfor den som bruker personopplysninger til formål som er uforenlige med det formålet de opprinnelig ble innsamlet for, jfr. § 11.1.ledd pkt. c.

Datatilsynet kan også gi behandlingsansvarlige pålegg om å gi innsyn eller varsel etter reglene i kapittel III. Det samme gjelder overfor offentlige organer hvis ikke konstitusjonelle grunner er til hinder for dette.

Datatilsynet har ikke adgang til å gi pålegg om strengere regulering enn det som følger av loven. Det kan bare settes vilkår som bringer behandlingen i samsvar med lovens øvrige regler. Flere av bestemmelsene i loven er skjønnsmessige utformet. Datatilsynet vil derfor kunne gi pålegg og sette vilkår som presiserer lovtekstens nærmere innhold innenfor rammen av ordlyden i de ulike bestemmelsene. Departementet mente at i valget mellom pålegg om opphør eller fastsetting av vilkår måtte det tas hensyn til at førstnevnte reaksjon ofte vil være mest inngripende.

Departementet fant ikke grunn til nærmere å angi i loven eksempler på momenter som det burde legges vekt på ved vurderingen av om det skal gis pålegg.

TVANGSMULKT § 47

§ 47 gir adgang til å ilegge tvangsmulkt. Personregisterloven hadde ingen tilsvarende bestemmelse. Tvangsmulkt kan for det første ilegges i selve det vedtaket som inneholder det materielle pålegget, såkalt forhåndssatt tvangsmulkt. Men det kan også fastsettes senere, vanligvis når pålegget er overtrådt. Overtredelse av vilkår som er fastsatt i en konsesjon etter § 35 vil ikke utløse tvangsmulkt. Først når det er gitt pålegg om å endre eller stanse en ulovlig behandling med en frist for å følge opp pålegget, er det adgang til å ilegge tvangsmulkt. Det er Datatilsynet som fastsetter mulktens størrelse ut fra alminnelige forvaltningsrettslige prinsipper. Det bør være et rimelig forhold mellom målet som søkes oppnådd og de virkemidlene som en benytter. Hvor stormulkten bør være, må fastsettes ut fra det som er formålet med mulkten; å sikre oppfyllelse av pålegget. Hvor viktig det pålegget som overtres er, hvor betydelig overtredelsen er, hvilke fordeler overtredelsen innebærer for den som gjør seg skyldig i den, hvilke ulemper overtredelsen medfører for den registrerte og for samfunnet for øvrig og hvor sterk økonomi den som overtrer pålegget har vil være momenter som vil kunne ha betydning ved fastsettelsen av mulktens størrelse.

Tvangsmulkt kan ikke begynne å løpe før det har vært mulig for den behandlingsansvarlige å oppfylle pålegget. Etter § 47.2. ledd begynner ikke tvangsmulkten løpe før klagefristen på tre uker er utløpt. Hvis vedtaket blir påklagd, løper tvangsmulkten fra det tidspunktet

Personvernemnda fastsetter etter å ha opprettholdt Datatilsynets vedtak. En klage vil derfor føre til at tvangsmulkten ikke løper.

Datatilsynet kan etter § 47.3 ledd frafalle tvangsmulkt som er påløpt. Vedtak om tvangsmulkt er tvangsgrunnlag for utlegg, jfr. tvangsfullbyrdelsesloven § 7-2 (d). Det innebærer at myndighetene ikke trenger dom for kravet.

STRAFF § 48

Bestemmelsen viderefører reglene i personregisterloven, men skjerper kravene til skyld. Skyldkravet er forsett eller grov uaktsomhet, mens det tidligere var nok med uaktsomhet ("aktløst"). Ulovlig utlevering av billedopptak gjort ved fjernsynsovervåkning er i likhet med tidligere straffbar etter § 48 pkt. e. Datatilsynet kan etter § 44 som ledd i sin tilsynsvirksomhet kreve å få utlevert slike billedopptak. Unnlattelse av å etterkomme et pålegg om dette er gjort straffbar etter § 48 pkt. f.

Straffebudet rammer både ansatte hos den behandlingsansvarlige og andre hjelpere som denne benytter (for eksempel databehandlere). Foretaket kan straffes etter straffeloven §§ 48 a og 48 b. Etter § 48.2. ledd er strafferammen utvidet til fengsel i inntil tre år dersom det foreligger særdeles skjerpene omstendigheter. Personregisterloven hadde ingen tilsvarende bestemmelse. Angivelsen av momenter som skal tas i betraktning er ikke uttømmende. I vurderingen av overtredelsens omfang og ulempen for den registrerte vil det blant annet ha betydning hva slags opplysninger det dreier seg om og om disse er spredt eller gjort tilgjengelig for et stort antall personer. Medvirkning straffes på samme måte, jfr. § 48.3. ledd. § 48.4. ledd gir hjemmel for å gi forskrifter til bestemmelsen.

Straffebestemmelsen suppleres av straffelovens regler om datakriminalitet, jfr. blant annet straffeloven §§ 145.2. ledd, 151 b, 261, 291, 292, 391, 270.1. ledd nr. 2 og 391 a.

ERSTATNING § 49

Reglene i § 49 skiller seg på flere punkter fra gjeldende rett. Erstatningsregelen bygger på et skyldansvar med omvendt bevisbyrde, jfr. § 49. 1. ledd. Det betyr er det er behandlingsansvarlige som må godtgjøre at han eller hun ikke har opptrådt uaktsomt og er

ansvarlig for skader som oppstår som følge av at personopplysninger behandles i strid med lovens regler eller vedtak som er fattet i medhold av loven. Etter de alminnelige regler om kontraktsmedhjelperansvar hefter behandlingsansvarlige også for de feil og forsømmelser databehandlerens gjør. Også andre enn registrerte som måtte bli påført tap som følge av at personopplysninger behandles i strid med loven kan kreve erstatning etter bestemmelsen. Dette er i tråd med artikkel 23 i EU-direktivet. § 49.2. ledd viderefører bestemmelsen i personregisterloven om objektivt erstatningsansvar for kredittopplysningsforetak som har meddelt videre opplysninger som viser seg uriktige eller åpenbart misvisende. Erstatningsansvaret gjelder det økonomiske tapet som den enkelte er påført som følge av den ulovlige behandlingen, jfr. § 49.3.ledd. Behandlingsansvarlige kan også pålegges å erstatte skadelidte ikke-økonomisk skade (oppreisning) derom dette er rimelig. Ved vurderingen vil det blant annet være naturlig å legge vekt på krenkelsens grovhet, utvist skyld, den behandlingsansvarliges økonomi og hvilke andre sanksjoner som rettes mot den behandlingsansvarlige. Det må også kunne legges vekt på i hvilken utstrekning krenkingen har ført til en berikelse for den behandlingsansvarlige. Når personopplysninger benyttes for næringsformål vil krenkelsen som den skadelidte påføres ofte tilsvare den berikelsen som den behandlingsansvarlige oppnår.

Kapittel IX Ikraftsetting. Overgangsregler. Endringer i andre lover

IKRAFTSETTING § 50

Loven trådte i kraft 1. januar 2001, jfr. kgl. res. 30.06.2000 nr. 641. Det ble gitt forskrifter til loven ved kgl. res. av 15.12.2000 nr. 1265 Forskrift til personopplysningsloven (personopplysningsforskriften). Forskriftene trådte i kraft samtidig med loven den 01.01.2001

OVERGANGSREGLER § 51

Loven gjelder fullt ut for behandling av personopplysninger som er satt i gang etter ikrafttredelsen. For behandling som er påbegynt før ikrafttredelsen gjelder overgangsregler. Det var viktig at loven fikk effekt så snart som mulig. På den annen side hadde de behandlingsansvarlige behov for en viss tid til og sette seg inn i og innrette seg de nye reglene. Særlig gjaldt dette siden loven på en rekke punkter skilte seg sterkt fra personregisterlovens regler. Et klart og entydig skjæringspunkt mellom anvendelsen av nytt og gammelt regelverk var ønskelig sett fra både de behandlingsansvarlige, de registrerte og tilsynsmyndigheten side. Det er også vanskelig å ha en mellomperiode hvor både nye og gamle regler gjelder.

For de behandlingene som er påbegynt ved ikrafttredelsen og som ikke er konsesjonspliktige etter personregisterloven, må det sendes inn melding til Datatilsynet eller søkes om konsesjon innen ett år fra ikrafttredelsen, jfr. § 51 nr. 1.1. punktum. For behandlinger som skjer i henhold til konsesjoner som Datatilsynet har gitt etter personregisterloven § 9, gjelder det en frist på to år fra ikrafttredelsen for å sende melding eller søknad om konsesjon, jfr. § 51 nr. 1 2. punktum. Inntil behandlingsansvarlig har sendt melding til eller fått konsesjon av Datatilsynet gjelder de gamle reglene, enten det er personregisterloven med tilhørende forskrifter eller konsesjonsvilkår fastsatt av Datatilsynet, jfr. § 51 nr. 1. 3. punktum. Dette

gjelder uansett om disse strider mot den nye loven eller ikke. Behandlingen vil altså i sin helhet kunne fortsette etter eksisterende regelverk.

Loven slik den lyder pr. 10.12.2003:

LOV 2000-04-14 nr 31: Lov om behandling av personopplysninger (personopplysningsloven).

Kapittel I. Lovens formål og virkeområde

§ 1. Lovens formål

Formålet med denne loven er å beskytte den enkelte mot at personvernet blir krenket gjennom behandling av personopplysninger.

Loven skal bidra til at personopplysninger blir behandlet i samsvar med grunnleggende personvern hensyn, herunder behovet for personlig integritet, privatlivets fred og tilstrekkelig kvalitet på personopplysninger.

§ 2. Definisjoner

I denne loven forstås med:

- 1) personopplysning: opplysninger og vurderinger som kan knyttes til en enkeltperson,
- 2) behandling av personopplysninger: enhver bruk av personopplysninger, som f.eks. innsamling, registrering, sammenstilling, lagring og utlevering eller en kombinasjon av slike bruksmåter,
- 3) personregister: registre, fortegnelser m.v. der personopplysninger er lagret systematisk slik at opplysninger om den enkelte kan finnes igjen,
- 4) behandlingsansvarlig: den som bestemmer formålet med behandlingen av personopplysninger og hvilke hjelpemidler som skal brukes,
- 5) databehandler: den som behandler personopplysninger på vegne av den behandlingsansvarlige,
- 6) registrert: den som en personopplysning kan knyttes til,
- 7) samtykke: en frivillig, uttrykkelig og informert erklæring fra den registrerte om at han eller hun godtar behandling av opplysninger om seg selv,
- 8) sensitive personopplysninger: opplysninger om
 - a) rasemessig eller etnisk bakgrunn, eller politisk, filosofisk eller religiøs oppfatning,
 - b) at en person har vært mistenkt, siktet, tiltalt eller dømt for en straffbar handling,
 - c) helseforhold,
 - d) seksuelle forhold,
 - e) medlemskap i fagforeninger.

§ 3. Saklig virkeområde

Loven gjelder for

- a) behandling av personopplysninger som helt eller delvis skjer med elektroniske hjelpemidler, og
- b) annen behandling av personopplysninger når disse inngår eller skal inngå i et personregister.

Loven gjelder ikke behandling av personopplysninger som den enkelte foretar for rent personlige eller andre private formål.

Kongen kan gi forskrift om at loven eller deler av den ikke skal gjelde for bestemte institusjoner og sakområder.

Kongen kan gi forskrift om behandling av personopplysninger i særskilte virksomheter eller bransjer. For behandling av personopplysninger som ledd i kredittopplysningsvirksomhet kan det i forskrift gis bestemmelser bl.a. om hvilke typer opplysninger som kan behandles, hvilke kilder personopplysninger kan hentes fra, hvem kredittopplysninger kan utleveres til og hvordan utleveringen kan skje, sletting av kredittanmerkninger og taushetsplikt for de ansatte i kredittopplysningsbyrået. Det kan også gis regler om at loven eller enkelte bestemmelser gitt i eller i medhold av den skal gjelde for behandling av kredittopplysninger om andre enn enkeltpersoner.

§ 4. Geografisk virkeområde

Loven gjelder for behandlingsansvarlige som er etablert i Norge. Kongen kan i forskrift bestemme at loven helt eller delvis skal gjelde for Svalbard og Jan Mayen, og fastsette særlige regler om behandling av personopplysninger for disse områdene.

Loven gjelder også for behandlingsansvarlige som er etablert i stater utenfor EØS-området dersom den behandlingsansvarlige benytter hjelpemidler i Norge. Dette gjelder likevel ikke dersom hjelpemidlene bare brukes til å overføre personopplysninger via Norge.

Behandlingsansvarlige som nevnt i annet ledd skal ha en representant som er etablert i Norge. Bestemmelsene som gjelder for den behandlingsansvarlige gjelder også for representanten.

§ 5. Forholdet til andre lover

Bestemmelsene i loven gjelder for behandling av personopplysninger om ikke annet følger av en særskilt lov som regulerer behandlingsmåten.

§ 6. Forholdet til lovbestemt innsynsrett etter andre lover

Loven her begrenser ikke innsynsrett etter offentlighetsloven, forvaltningsloven eller annen lovbestemt rett til innsyn i personopplysninger.

Dersom annen lovbestemt rett til innsyn gir tilgang til flere opplysninger enn loven her, skal den behandlingsansvarlige av eget tiltak veilede om retten til å be om slikt innsyn.

§ 7. Forholdet til ytringsfriheten

For behandling av personopplysninger utelukkende for kunstneriske, litterære eller journalistiske, herunder opinionsdannende, formål gjelder bare bestemmelsene i §§ 13-15, § 26, §§ 36-41, jf. kapittel VIII.

Kapittel II. Alminnelige regler for behandling av personopplysninger

§ 8. *Vilkår for å behandle personopplysninger*

Personopplysninger (jf. § 2 nr. 1) kan bare behandles dersom den registrerte har samtykket, eller det er fastsatt i lov at det er adgang til slik behandling, eller behandlingen er nødvendig for

- a) å oppfylle en avtale med den registrerte, eller for å utføre gjøremål etter den registrertes ønske før en slik avtale inngås,
- b) at den behandlingsansvarlige skal kunne oppfylle en rettslig forpliktelse,
- c) å vareta den registrertes vitale interesser,
- d) å utføre en oppgave av allmenn interesse,
- e) å utøve offentlig myndighet, eller
- f) at den behandlingsansvarlige eller tredjepersoner som opplysningene utleveres til kan vareta en berettiget interesse, og hensynet til den registrertes personvern ikke overstiger denne interessen.

§ 9. *Behandling av sensitive personopplysninger*

Sensitive personopplysninger (jf. § 2 nr. 8) kan bare behandles dersom behandlingen oppfyller et av vilkårene i § 8 og

- a) den registrerte samtykker i behandlingen,
- b) det er fastsatt i lov at det er adgang til slik behandling,
- c) behandlingen er nødvendig for å beskytte en persons vitale interesser, og den registrerte ikke er i stand til å samtykke,
- d) det utelukkende behandles opplysninger som den registrerte selv frivillig har gjort alminnelig kjent,
- e) behandlingen er nødvendig for å fastsette, gjøre gjeldende eller forsvare et rettskrav,
- f) behandlingen er nødvendig for at den behandlingsansvarlige kan gjennomføre sine arbeidsrettslige plikter eller rettigheter,
- g) behandlingen er nødvendig for forebyggende sykdomsbehandling, medisinsk diagnose, sykepleie eller pasientbehandling eller for forvaltning av helsetjenester, og opplysningene behandles av helsepersonell med taushetsplikt, eller
- h) behandlingen er nødvendig for historiske, statistiske eller vitenskapelige formål, og samfunnets interesse i at behandlingen finner sted klart overstiger ulempene den kan medføre for den enkelte.

Ideelle sammenslutninger og stiftelser kan behandle sensitive personopplysninger innenfor rammen av sin virksomhet selv om behandlingen ikke oppfyller et av vilkårene i første ledd bokstav a - h. Behandlingen kan bare omfatte opplysninger om medlemmer eller

personer som på grunn av sammenslutningens eller stiftelsens formål frivillig er i regelmessig kontakt med den, og bare opplysninger som innsamles gjennom denne kontakten. Personopplysningene kan ikke utleveres uten at den registrerte samtykker.

Datatilsynet kan bestemme at sensitive personopplysninger kan behandles også i andre tilfeller dersom viktige samfunnsinteresser tilsier det og det settes i verk tiltak for å sikre den registrertes interesser.

§ 10. Register over straffedommer

Et fullstendig register over straffedommer kan bare føres under kontroll av en offentlig myndighet.

§ 11. Grunnkrav til behandling av personopplysninger

Den behandlingsansvarlige skal sørge for at personopplysningene som behandles

- a) bare behandles når dette er tillatt etter § 8 og § 9,
- b) bare nyttes til uttrykkelig angitte formål som er saklig begrunnet i den behandlingsansvarliges virksomhet,
- c) ikke brukes senere til formål som er uforenlig med det opprinnelige formålet med innsamlingen, uten at den registrerte samtykker,
- d) er tilstrekkelige og relevante for formålet med behandlingen, og
- e) er korrekte og oppdatert, og ikke lagres lenger enn det som nødvendig ut fra formålet med behandlingen, jf. § 27 og § 28.

Senere behandling av personopplysningene for historiske, statistiske eller vitenskapelige formål anses ikke uforenlig med de opprinnelige formålene med innsamlingen av opplysningene, jf. første ledd bokstav c, dersom samfunnets interesse i at behandlingen finner sted, klart overstiger ulempene den kan medføre for den enkelte.

§ 12. Bruk av fødselsnummer m.v.

Fødselsnummer og andre entydige identifikasjonsmidler kan bare nyttes i behandlingen når det er saklig behov for sikker identifisering og metoden er nødvendig for å oppnå slik identifisering.

Datatilsynet kan pålegge en behandlingsansvarlig å bruke identifikasjonsmidler som nevnt i første ledd for å sikre at personopplysningene har tilstrekkelig kvalitet.

Kongen kan gi forskrift med nærmere regler om bruk av fødselsnummer og andre entydige identifikasjonsmidler.

§ 13. Informasjonssikkerhet

Den behandlingsansvarlige og databehandleren skal gjennom planlagte og systematiske tiltak sørge for tilfredsstillende informasjonssikkerhet med hensyn til konfidensialitet, integritet og tilgjengelighet ved behandling av personopplysninger.

For å oppnå tilfredsstillende informasjonssikkerhet skal den behandlingsansvarlige og databehandleren dokumentere informasjonssystemet og sikkerhetstiltakene. Dokumentasjonen skal være tilgjengelig for medarbeiderne hos den behandlingsansvarlige og hos databehandleren. Dokumentasjonen skal også være tilgjengelig for Datatilsynet og Personvernemnda.

En behandlingsansvarlig som lar andre få tilgang til personopplysninger, f.eks. en databehandler eller andre som utfører oppdrag i tilknytning til informasjonssystemet, skal påse at disse oppfyller kravene i første og annet ledd.

Kongen kan gi forskrift om informasjonssikkerhet ved behandling av personopplysninger, herunder nærmere regler om organisatoriske og tekniske sikkerhetstiltak.

§ 14. Internkontroll

Den behandlingsansvarlige skal etablere og holde vedlike planlagte og systematiske tiltak som er nødvendige for å oppfylle kravene i eller i medhold av denne loven, herunder sikre personopplysningenes kvalitet.

Den behandlingsansvarlige skal dokumentere tiltakene. Dokumentasjonen skal være tilgjengelig for medarbeiderne hos den behandlingsansvarlige og hos databehandleren. Dokumentasjonen skal også være tilgjengelig for Datatilsynet og Personvernemnda.

Kongen kan gi forskrift med nærmere regler om internkontroll.

§ 15. Databehandlerens rådgighet over personopplysninger

En databehandler kan ikke behandle personopplysninger på annen måte enn det som er skriftlig avtalt med den behandlingsansvarlige. Opplysningene kan heller ikke uten slik avtale overlates til noen andre for lagring eller bearbeidelse.

I avtalen med den behandlingsansvarlige skal det også gå frem at databehandleren plikter å gjennomføre slike sikringstiltak som følger av § 13.

§ 16. Frist for å svare på henvendelser om informasjon m.v.

Den behandlingsansvarlige skal svare på henvendelser om innsyn eller andre rettigheter etter § 18, § 22, § 25, § 26, § 27 og § 28 uten ugrunnet opphold og senest innen 30 dager fra den dagen henvendelsen kom inn.

Dersom særlige forhold gjør det umulig å svare på henvendelsen innen 30 dager, kan gjennomføringen utsettes inntil det er mulig å gi svar. Den behandlingsansvarlige skal i så fall gi et foreløpig svar med opplysninger om grunnen til forsinkelsen og sannsynlig tidspunkt for når svar kan gis.

§ 17. Betaling

Den behandlingsansvarlige kan ikke kreve vederlag for å gi informasjon etter kapittel III eller for å etterkomme krav fra den registrerte etter kapittel IV.

Kapittel III. Informasjon om behandling av personopplysninger

§ 18. Rett til innsyn

Enhver som ber om det, skal få vite hva slags behandling av personopplysninger en behandlingsansvarlig foretar, og kan kreve å få følgende informasjon om en bestemt type behandling:

- a) navn og adresse på den behandlingsansvarlige og dennes eventuelle representant,
- b) hvem som har det daglige ansvaret for å oppfylle den behandlingsansvarliges plikter,
- c) formålet med behandlingen,
- d) beskrivelser av hvilke typer personopplysninger som behandles,
- e) hvor opplysningene er hentet fra, og
- f) om personopplysningene vil bli utlevert, og eventuelt hvem som er mottaker.

Dersom den som ber om innsyn er registrert, skal den behandlingsansvarlige opplyse om

- a) hvilke opplysninger om den registrerte som behandles, og
- b) sikkerhetstiltakene ved behandlingen så langt innsyn ikke svekker sikkerheten.

Den registrerte kan kreve at den behandlingsansvarlige utdyper informasjonen i første ledd bokstav a - f i den grad dette er nødvendig for at den registrerte skal kunne vareta egne interesser.

Retten til informasjon etter annet og tredje ledd gjelder ikke dersom personopplysningene behandles utelukkende for historiske, statistiske eller vitenskapelige formål og behandlingen ikke får noen direkte betydning for den registrerte.

§ 19. Informasjonsplikt når det samles inn opplysninger fra den registrerte

Når det samles inn personopplysninger fra den registrerte selv, skal den behandlingsansvarlige av eget tiltak først informere den registrerte om

- a) navn og adresse på den behandlingsansvarlige og dennes eventuelle representant,
- b) formålet med behandlingen,
- c) opplysningene vil bli utlevert, og eventuelt hvem som er mottaker,
- d) det er frivillig å gi fra seg opplysningene, og
- e) annet som gjør den registrerte i stand til å bruke sine rettigheter etter loven her på best mulig måte, som f.eks. informasjon om retten til å kreve innsyn, jf. § 18, og retten til å kreve retting, jf. § 27 og § 28.

Varsling er ikke påkrevd dersom det er på det rene at den registrerte allerede kjenner til informasjonen i første ledd.

§ 20. Informasjonsplikt når det samles inn opplysninger fra andre enn den registrerte

En behandlingsansvarlig som samler inn personopplysninger fra andre enn den registrerte selv, skal av eget tiltak informere den registrerte om hvilke opplysninger som samles inn og gi informasjon som nevnt i § 19 første ledd så snart opplysningene er innhentet. Dersom

formålet med innsamling av opplysningene er å gi dem videre til andre, kan den behandlingsansvarlige vente med å varsle den registrerte til utleveringen skjer.

Den registrerte har ikke krav på varsel etter første ledd dersom

- a) innsamlingen eller formidlingen av opplysningene er uttrykkelig fastsatt i lov,
- b) varsling er umulig eller uforholdsmessig vanskelig, eller
- c) det er på det rene at den registrerte allerede kjenner til informasjonen varslet skal inneholde.

Når varsling unnlates med hjemmel i bokstav b, skal informasjonen likevel gis senest når det gjøres en henvendelse til den registrerte på grunnlag av opplysningene.

§ 21. Informasjonsplikt ved bruk av personprofiler

Når noen henvender seg til eller treffer avgjørelser som retter seg mot den registrerte på grunnlag av personprofiler som er ment å beskrive atferd, preferanser, evner eller behov, f eks som ledd i markedsføringsvirksomhet, skal den behandlingsansvarlige informere den registrerte om

- a) hvem som er behandlingsansvarlig,
- b) hvilke opplysningstyper som er anvendt, og
- c) hvor opplysningene er hentet fra.

§ 22. Rett til informasjon om automatiserte avgjørelser

Hvis en avgjørelse har rettslig eller annen vesentlig betydning for den registrerte og fullt ut er basert på automatisk behandling av personopplysninger, kan den registrerte som avgjørelsen retter seg mot, kreve at den behandlingsansvarlige gjør rede for regelinnholdet i datamaskinprogrammene som ligger til grunn for avgjørelsen.

§ 23. Unntak fra retten til informasjon

Retten til innsyn etter § 18 og § 22 og plikten til å gi informasjon etter § 19, § 20 og § 21 omfatter ikke opplysninger som

- a) om de ble kjent, ville kunne skade rikets sikkerhet, landets forsvar eller forholdet til fremmede makter eller internasjonale organisasjoner,
- b) det er påkrevd å hemmeligholde av hensyn til forebygging, etterforskning, avsløring og rettslig forfølgning av straffbare handlinger,
- c) det må anses utilrådelig at den registrerte får kjennskap til, av hensyn til vedkommendes helse eller forholdet til personer som står vedkommende nær,
- d) det i medhold av lov gjelder taushetsplikt for,
- e) utelukkende finnes i tekst som er utarbeidet for den interne saksforberedelse og som heller ikke er utlevert til andre,
- f) det vil være i strid med åpenbare og grunnleggende private eller offentlige interesser å informere om, herunder hensynet til den registrerte selv.

Opplysninger etter første ledd bokstav c kan på anmodning likevel gjøres kjent for en representant for den registrerte når ikke særlige grunner taler mot det.

Den som nekter å gi innsyn i medhold av første ledd må begrunne dette skriftlig med presis henvisning til unntakshjemmelen.

Kongen kan gi forskrift om andre unntak fra innsynsretten og informasjonsplikten og om vilkår for bruk av innsynsretten.

§ 24. *Hvordan informasjonen skal gis*

Informasjonen kan kreves skriftlig hos den behandlingsansvarlige eller hos dennes databehandler som nevnt i § 15. Før det gis innsyn i opplysninger om en registrert, kan den behandlingsansvarlige kreve at den registrerte leverer en skriftlig og undertegnet begjæring.

Kapittel IV. Andre rettigheter for den registrerte

§ 25. *Rett til å kreve manuell behandling*

Den som en fullt automatisert avgjørelse som nevnt i § 22 retter seg mot eller som saken ellers direkte gjelder, kan kreve at avgjørelsen overprøves av en fysisk person.

Retten etter første ledd gjelder ikke dersom den registrertes personverninteresser varetas på tilstrekkelig måte og avgjørelsen er hjemlet i lov eller knytter seg til oppfyllelse av kontrakt.

§ 26. *Rett til å reservere seg mot direkte markedsføring*

Kongen kan gi forskrift om et sentralt reservasjonsregister med nærmere regler for registeret.

Den registrerte kan kreve sitt navn sperret mot bruk til direkte markedsføring uavhengig av medium. Sperring kan kreves både i det sentrale reservasjonsregisteret og i markedsførerens adresseregister.

Behandlingsansvarlige som markedsfører direkte, skal oppdatere sitt adresseregister i henhold til det sentrale reservasjonsregisteret før første gangs utsendelse og minst fire ganger hvert år.

Den som mottar direkte reklame, skal få opplyst hvem som har gitt personopplysningene som ligger til grunn for henvendelsen.

Retten til å kreve sperring i det sentrale reservasjonsregisteret gjelder ikke for markedsføring av egne produkter fra behandlingsansvarlige som den registrerte har et løpende kundeforhold til.

§ 27. *Retting av mangelfulle personopplysninger*

Dersom det er behandlet personopplysninger som er uriktige, ufullstendige eller som det ikke er adgang til å behandle, skal den behandlingsansvarlige av eget tiltak eller på begjæring av den registrerte rette de mangelfulle opplysningene. Den behandlingsansvarlige skal om

mulig sørge for at feilen ikke får betydning for den registrerte, f.eks. ved å varsle mottakere av utleverte opplysninger.

Retting av uriktige eller ufullstendige personopplysninger som kan ha betydning som dokumentasjon, skal skje ved at opplysningene tydelig markeres og suppleres med korrekte opplysninger.

Dersom tungtveiende personvern hensyn tilsier det, kan Datatilsynet uten hinder av annet ledd bestemme at retting skal skje ved at de mangelfulle personopplysningene slettes eller sperres. Hvis opplysningene ikke kan kasseres i medhold av arkivloven, skal Riksarkivaren høres før det treffes vedtak om sletting. Vedtaket går foran reglene i arkivloven 4. desember 1992 nr. 126 § 9 og § 18.

Sletting bør suppleres med registrering av korrekte og fullstendige opplysninger. Dersom dette ikke er mulig, og dokumentet som inneholdt de slettede opplysningene av den grunn gir et åpenbart misvisende bilde, skal hele dokumentet slettes.

Kongen kan gi forskrift med utfyllende bestemmelser om hvordan retting skal gjennomføres.

§ 28. Forbud mot å lagre unødvendige personopplysninger

Den behandlingsansvarlige skal ikke lagre personopplysninger lenger enn det som er nødvendig for å gjennomføre formålet med behandlingen. Hvis ikke personopplysningene deretter skal oppbevares i henhold til arkivloven eller annen lovgivning, skal de slettes.

Den behandlingsansvarlige kan uten hinder av første ledd lagre personopplysninger for historiske, statistiske eller vitenskapelige formål, dersom samfunnets interesse i at opplysningene lagres klart overstiger de ulempene den kan medføre for den enkelte. Den behandlingsansvarlige skal i så fall sørge for at opplysningene ikke oppbevares på måter som gjør det mulig å identifisere den registrerte lenger enn nødvendig.

Den registrerte kan kreve at opplysninger som er sterkt belastende for ham eller henne skal sperres eller slettes dersom dette

- a) ikke strider mot annen lov, og
- b) er forsvarlig ut fra en samlet vurdering av bl.a. andres behov for dokumentasjon, hensynet til den registrerte, kulturhistoriske hensyn og de ressurser gjennomføringen av kravet forutsetter.

Datatilsynet kan - etter at Riksarkivaren er hørt - treffe vedtak om at retten til sletting etter tredje ledd går foran reglene i arkivloven 4. desember 1992 nr. 126 § 9 og § 18.

Hvis dokumentet som inneholdt de slettede opplysningene gir et åpenbart misvisende bilde etter slettingen, skal hele dokumentet slettes.

Kapittel V. Overføring av personopplysninger til utlandet

§ 29. Grunnleggende vilkår

Personopplysninger kan bare overføres til stater som sikrer en forsvarlig behandling av opplysningene. Stater som har gjennomført direktiv 95/46/EF om beskyttelse av fysiske personer i forbindelse med behandling av personopplysninger og om fri utveksling av slike opplysninger, oppfyller kravet til forsvarlig behandling.

I vurderingen av om behandlingen sikres på forsvarlig måte, skal det bl.a. legges vekt på opplysningenes art, den planlagte behandlingens formål og varighet samt de rettsregler, regler for god forretningsskikk og sikkerhetstiltak som gjelder i vedkommende stat. Det skal også legges vekt på om staten har tiltrådt Europarådets konvensjon 28. januar 1981 nr. 108 om personvern i forbindelse med elektronisk behandling av personopplysninger.

§ 30. Unntak

Personopplysninger kan også overføres til stater som ikke sikrer en forsvarlig behandling av opplysningene dersom

- a) den registrerte har samtykket i overføringen,
- b) det foreligger plikt til å overføre opplysningene etter folkerettslig avtale eller som følge av medlemskap i internasjonal organisasjon,
- c) overføringen er nødvendig for å oppfylle en avtale med den registrerte, eller for å utføre gjøremål etter den registrertes ønske før en slik avtale inngås,
- d) overføringen er nødvendig for å inngå eller oppfylle en avtale med en tredjeperson i den registrertes interesse,
- e) overføringen er nødvendig for å vareta den registrertes vitale interesser,
- f) overføringen er nødvendig for å fastsette, gjøre gjeldende eller forsvare et rettskrav,
- g) overføringen er nødvendig eller følger av lov for å beskytte en viktig samfunnsinteresse, eller
- h) det er fastsatt i lov at det er adgang til å kreve opplysninger fra et offentlig register.

Datatilsynet kan tillate overføring selv om vilkårene i første ledd ikke er oppfylt dersom den behandlingsansvarlige gir tilstrekkelige garantier for vern av den registrertes rettigheter. Datatilsynet kan sette vilkår for overføringen.

Kongen kan gi forskrift om overføring av personopplysninger til utlandet, herunder om å stanse eller begrense overføring til bestemte stater som ikke tilfredsstillt kravene i § 29.

Kapittel VI. Melde- og konsesjonsplikt

§ 31. Meldeplikt

Den behandlingsansvarlige skal gi melding til Datatilsynet før

- a) behandling av personopplysninger med elektroniske hjelpemidler,
- b) opprettelse av manuelt personregister som inneholder sensitive personopplysninger.

Meldingen skal gis senest 30 dager før behandlingen tar til. Datatilsynet skal gi den behandlingsansvarlige kvittering for at melding er mottatt.

Ny melding må gis før behandling som går ut over den rammen for behandling som er angitt i medhold av § 32. Selv om det ikke har skjedd endringer, skal det gis ny melding tre år etter at forrige melding ble gitt.

Kongen kan gi forskrift om at visse behandlingsmåter eller behandlingsansvarlige er unntatt fra meldeplikt, underlagt forenklet meldeplikt eller underlagt konsesjonsplikt. For behandlinger som unntas fra meldeplikt kan det gis forskrift for å begrense ulemper som behandlingen ellers kan medføre for den registrerte.

§ 32. Meldingens innhold

Meldingen skal opplyse om

- a) navn og adresse på den behandlingsansvarlige og på dennes eventuelle representant og databehandler,
- b) når behandlingen starter,
- c) hvem som har det daglige ansvaret for å oppfylle den behandlingsansvarliges plikter,
- d) formålet med behandlingen,
- e) oversikt over hvilke typer personopplysninger som skal behandles,
- f) hvor personopplysningene hentes fra,
- g) det rettslige grunnlaget for innsamlingen av opplysningene,
- h) hvem personopplysningene vil bli utlevert til, herunder eventuelle mottakere i andre stater, og
- i) hvilke sikkerhetstiltak som er knyttet til behandlingen.

Kongen kan gi forskrift om hvilke opplysninger meldingene skal inneholde og om gjennomføringen av meldeplikten.

§ 33. Konsesjonsplikt

Det kreves konsesjon fra Datatilsynet for å behandle sensitive personopplysninger. Dette gjelder likevel ikke for behandling av sensitive personopplysninger som er avgitt uoppfordret.

Datatilsynet kan bestemme at også behandling av annet enn sensitive personopplysninger krever konsesjon, dersom behandlingen ellers åpenbart vil krenke tungtveiende personverninteresser. I vurderingen av om konsesjon er nødvendig, skal Datatilsynet bl.a. ta hensyn til personopplysningenes art, mengde og formålet med behandlingen.

Den behandlingsansvarlige kan kreve at Datatilsynet avgjør om en behandling vil kreve konsesjon.

Konsesjonsplikt etter første og annet ledd gjelder ikke for behandling av personopplysninger i organ for stat eller kommune når behandlingen har hjemmel i egen lov.

Kongen kan gi forskrift om at visse behandlingsmåter ikke trenger konsesjon etter første ledd. For behandlingsmåter som unntas fra konsesjon kan det gis forskrift for å begrense ulemper som behandlingen ellers kan medføre for den registrerte.

§ 34. Avgjørelsen av om konsesjon skal gis

Ved avgjørelsen av om konsesjon skal gis, skal det klarlegges om behandlingen av personopplysninger kan volde ulemper for den enkelte som ikke avhjelpes gjennom bestemmelsene i kapitlene II-V og vilkår etter § 35. I så fall må det vurderes om ulempene blir oppveid av hensyn som taler for behandlingen.

§ 35. Vilkår i konsesjon

I konsesjonen skal det vurderes å sette vilkår for behandlingen når slike vilkår er nødvendige for å begrense ulempene behandlingen ellers ville medføre for den registrerte.

Kapittel VII. Fjernsynsovervåking

§ 36. Definisjon

Med fjernsynsovervåking menes vedvarende eller regelmessig gjentatt personovervåking ved hjelp av fjernbetjent eller automatisk virkende fjernsynskamera fotografiapparat eller lignende apparat.

§ 37. Virkeområde

Reglene i §§ 38-41 gjelder for all fjernsynsovervåking. Det samme gjelder § 8, § 9, § 11, § 31 og § 32. Fjernsynsovervåking som har som formål å avdekke opplysninger som nevnt i § 2 nr. 8 bokstav b, er likevel tillatt, selv om vilkårene i § 9 første ledd ikke er oppfylt.

Når billedopptak fra fjernsynsovervåking lagres på en måte som gjør det mulig å finne igjen opplysninger om en bestemt person, jf. § 3 første ledd, gjelder også lovens øvrige bestemmelser. Konsesjonsplikten etter § 33 gjelder likevel ikke for slik fjernsynsovervåking som har som formål å avdekke opplysninger som nevnt i § 2 nr. 8 bokstav b.

§ 38. Grunnkrav til overvåking

Fjernsynsovervåking av sted hvor en begrenset krets av personer ferdes jevnlig, er bare tillatt dersom det ut fra virksomheten er et særskilt behov for overvåkingen.

§ 39. Utlevering av billedopptak gjort ved fjernsynsovervåking

Personopplysninger som er innsamlet ved billedopptak gjort ved fjernsynsovervåking, kan bare utleveres til andre enn den behandlingsansvarlige dersom den som er avbildet samtykker eller utleveringsadgangen følger av lov. Billedopptak kan likevel utleveres til politiet ved etterforskning av straffbare handlinger eller ulykker hvis ikke lovbestemt taushetsplikt er til hinder.

§ 40. Varsel om at overvåking finner sted

Ved fjernsynsovervåking på offentlig sted eller sted hvor en begrenset krets av personer ferdes jevnlig, skal det ved skilting eller på annen måte gjøres tydelig oppmerksom på at stedet blir overvåket og hvem som er behandlingsansvarlig.

§ 41. Forskrifter

Kongen kan gi forskrifter med nærmere bestemmelser om fjernsynsovervåking og billedopptak i forbindelse med slik overvåking, herunder om sikring, bruk og sletting av billedopptak gjort ved fjernsynsovervåking og om innsynsrett for den som er overvåket i de deler av billedopptakene hvor han eller hun er avbildet. Det kan også gis forskrift om at billedopptak kan utleveres utover det som følger av § 39.

Kapittel VIII. Tilsyn og sanksjoner

§ 42. *Datatilsynets organisering og oppgaver*

Datatilsynet er et uavhengig forvaltningsorgan administrativt underordnet Kongen og departementet. Kongen og departementet kan ikke gi instruks om eller omgjøre Datatilsynets utøving av myndighet i enkeltilfeller etter loven.

Datatilsynet ledes av en direktør som utnevnes av Kongen. Kongen kan bestemme at direktøren ansettes på åremål.

Datatilsynet skal

- 1) føre en systematisk og offentlig fortegnelse over alle behandlinger som er innmeldt etter § 31 eller gitt konsesjon etter § 33, med opplysninger som nevnt i § 18 første ledd jf. § 23,
- 2) behandle søknader om konsesjoner, motta meldinger og vurdere om det skal gis pålegg der loven gir hjemmel for dette,
- 3) kontrollere at lover og forskrifter som gjelder for behandling av personopplysninger blir fulgt, og at feil eller mangler blir rettet,
- 4) holde seg orientert om og informere om den generelle nasjonale og internasjonale utviklingen i behandlingen av personopplysninger og om de problemer som knytter seg til slik behandling,
- 5) identifisere farer for personvernet, og gi råd om hvordan de kan unngås eller begrenses,
- 6) gi råd og veiledning i spørsmål om personvern og sikring av personopplysninger til dem som planlegger å behandle personopplysninger eller utvikle systemer for slik behandling, herunder bistå i utarbeidelsen av bransjevise atferdsnormer,
- 7) etter henvendelse eller av eget tiltak gi uttalelse i spørsmål om behandling av personopplysninger, og
- 8) gi Kongen årsmelding om sin virksomhet.

Avgjørelser som Datatilsynet fatter i medhold av § 9, § 12, § 27, § 28, § 30, § 33, § 34, § 35, § 44, § 46 og § 47 kan påklages til Personvernemnda. Avgjørelser som fattes i medhold av § 27 eller § 28 kan påklages videre til Kongen dersom avgjørelsen gjelder personopplysninger som behandles for historiske formål.

§ 43. *Personvernemndas organisering og oppgaver*

Personvernemnda avgjør klager over Datatilsynets avgjørelser, jf. § 42 fjerde ledd. Nemnda er et uavhengig forvaltningsorgan administrativt underordnet Kongen og departementet. § 42 første ledd annet punktum gjelder tilsvarende.

Personvernemnda har syv medlemmer som oppnevnes for fire år med adgang til gjenoppnevning for ytterligere fire år. Lederen og nestlederen oppnevnes av Stortinget. De øvrige fem medlemmene oppnevnes av Kongen.

Personvernemnda kan bestemme at lederen eller nestlederen sammen med to andre nemndsmedlemmer kan behandle klager over avgjørelser som må avgjøres uten opphold.

Personvernemnda orienterer årlig Kongen om behandling av klagesakene.

Søksmål om gyldigheten av Personvernemndas avgjørelser rettes mot staten ved Personvernemnda.

Kongen kan gi nærmere regler om Personvernemndas organisering og saksbehandling.

§ 44. Tilsynsmyndighetens tilgang til opplysninger

Datatilsynet og Personvernemnda kan kreve de opplysningene som trengs for at de kan gjennomføre sine oppgaver.

Datatilsynet kan som ledd i sin kontroll med at lovens regler etterleves, kreve adgang til steder hvor det finnes personregistre, overvåkingsutstyr og billedopptak som nevnt i § 37, personopplysninger som behandles elektronisk og hjelpemidler for slik behandling. Tilsynet kan gjennomføre de prøver eller kontroller som det finner nødvendig og kreve bistand fra personalet på stedet i den grad dette må til for å få utført prøvene eller kontrollene.

Retten til å kreve opplysninger eller tilgang til lokaler og hjelpemidler i henhold til første og annet ledd gjelder uten hinder av taushetsplikt.

Kongen kan gi forskrift om unntak fra første til tredje ledd av hensyn til rikets sikkerhet. Kongen kan også gi forskrift om dekning av utgiftene ved kontroll. Skyldige bidrag til dekning av utgiftene er tvangsgrunnlag for utlegg.

§ 45. Taushetsplikt for tilsynsmyndighetene

For ansatte i Datatilsynet, medlemmer av Personvernemnda og andre som utfører tjeneste for tilsynsmyndighetene gjelder bestemmelsene om taushetsplikt i forvaltningsloven §§ 13 flg. Taushetsplikten omfatter også opplysninger om sikkerhetstiltak, jf. § 13.

Datatilsynet og Personvernemnda kan uten hinder av taushetsplikten etter første ledd gi opplysninger til utenlandske tilsynsmyndigheter når det er nødvendig for å kunne treffe vedtak som ledd i tilsynsvirksomheten.

§ 46. Pålegg om endring eller opphør av ulovlige handlinger

Datatilsynet kan gi pålegg om at behandling av personopplysninger i strid med bestemmelser i eller i medhold av denne loven skal opphøre eller stille vilkår som må oppfylles for at behandlingen skal være i samsvar med loven.

§ 47. Tvangsmulkt

Ved pålegg etter § 12, § 27, § 28 og § 46 kan Datatilsynet fastsette en tvangsmulkt som løper for hver dag som går etter utløpet av den fristen som er satt for oppfylging av pålegget, inntil pålegget er oppfylt.

Tvangsmulkten løper ikke før klagefristen er ute. Hvis vedtaket påklages, løper ikke tvangsmulkt før Personvernemnda har bestemt det.

Datatilsynet kan frafalle påløpt tvangsmulkt.

§ 48. *Straff*

Med bøter eller fengsel inntil ett år eller begge deler straffes den som forsettlig eller grovt uaktsomt

- a) unnlater å sende melding etter § 31,
- b) behandler personopplysninger uten nødvendig konsesjon etter § 33,
- c) overtrer vilkår fastsatt etter § 35 eller § 46,
- d) unnlater å etterkomme pålegg fra Datatilsynet etter § 12, § 27, § 28 eller § 46,
- e) behandler personopplysninger i strid med § 13, § 15, § 26 eller § 39, eller
- f) unnlater å gi opplysninger etter § 19, § 20, § 21, § 40 eller § 44.

Ved særdeles skjerpene omstendigheter kan fengsel inntil tre år idømmes. Ved avgjørelsen av om det foreligger særdeles skjerpene omstendigheter skal det blant annet legges vekt på faren for stor skade eller ulempe for den registrerte, den tilsiktede vinningen ved overtredelsen, overtredelsens varighet og omfang, utvist skyld, og om den behandlingsansvarlige tidligere er straffet for å ha overtrådt tilsvarende bestemmelser.

Medvirkning straffes på samme måte.

I forskrift som gis i medhold av loven, kan det fastsettes at den som forsettlig eller grovt uaktsomt overtrer forskriften skal straffes med bøter eller fengsel inntil ett år eller begge deler.

§ 49. *Erstatning*

Den behandlingsansvarlige skal erstatte skade som er oppstått som følge av at personopplysninger er behandlet i strid med bestemmelser i eller i medhold av loven, med mindre det godtgjøres at skaden ikke skyldes feil eller forsømmelse på den behandlingsansvarliges side.

Behandlingsansvarlige som formidler kredittopplysninger og som har meddelt opplysninger som viser seg uriktige eller åpenbart misvisende, skal erstatte skade som er oppstått som følge av den feilaktige meddelelsen, uten hensyn til om skaden skyldes feil eller forsømmelse på den behandlingsansvarliges side.

Erstatningen skal svare til det økonomiske tapet som den skadelidte er påført som følge av den ulovlige behandlingen. Den behandlingsansvarlige kan også pålegges å betale slik erstatning for skade av ikke-økonomisk art (oppreisning) som synes rimelig.

Kapittel IX. Ikraftsetting. Overgangsregler. Endringer i andre lover

§ 50. *Ikraftsetting*

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan bestemme at de enkelte bestemmelsene i loven skal tre i kraft til forskjellig tid.

Loven trådte i kraft 1 jan 2001 iflg. res. 30 juni 2000 nr. 641.

§ 51. *Overgangsregler*

1. For behandling av personopplysninger som er påbegynt før loven trer i kraft og som er melde- eller konsesjonspliktig etter bestemmelsene i kapittel VI, skal det sendes melding i henhold til § 31 eller søkes om konsesjon fra Datatilsynet i henhold til § 33 innen ett år fra ikrafttreddelsen. Dersom behandlingen foretas i henhold til konsesjon i medhold av personregisterloven § 9, er fristen for å sende melding eller søke om konsesjon to år fra ikrafttreddelsen. Inntil melding er sendt eller Datatilsynet har gitt konsesjon, kan personopplysningene behandles i henhold til reglene i personregisterloven.
2. Et samtykke som en registrert har gitt før loven trer i kraft skal fremdeles gjelde, hvis det tilfredsstillende vilkårene i § 2 nr. 7.
3. Klager som Datatilsynet mottar etter at loven trer i kraft, behandles av Personvernemnda.
4. Kongen kan ved forskrift gi nærmere overgangsregler.

§ 52. *Endringer i andre lover*

I andre lover gjøres følgende endringer: - - -

En behandlingsansvarlig som samler inn personopplysninger fra andre enn den registrerte selv, skal av eget tiltak informere den registrerte om hvilke opplysninger som samles inn og gi informasjon som nevnt i § 19 første ledd så snart opplysningene er innhentet. Dersom formålet med innsamling av opplysningene er å gi dem videre til andre, kan den behandlingsansvarlige vente med å varsle den registrerte til utleveringen skjer.

Den registrerte har ikke krav på varsel etter første ledd dersom

- a) innsamlingen av opplysningene er fastsatt i lov,
- b) varsling er umulig eller uforholdsmessig vanskelig, eller
- c) det er på det rene at den registrerte allerede kjenner til informasjonen varslet skal inneholde.

Når varsling unnlates med hjemmel i bokstav b, skal informasjonen likevel gis senest når det gjøres en henvendelse til den registrerte på grunnlag av opplysningene.

§ 21 Informasjonsplikt ved bruk av personprofiler

Når noen henvender seg til den registrerte på grunnlag av personprofiler som er ment å beskrive atferd, preferanser, evner eller behov, f eks som ledd i markedsføringsvirksomhet, skal den behandlingsansvarlige informere den registrerte om

- a) hvem som er behandlingsansvarlig,
- b) hvilke opplysningstyper som er anvendt, og
- c) hvor opplysningene er hentet fra.

§ 22 Rett til informasjon om automatiserte avgjørelser

Hvis en avgjørelse har rettslig eller annen vesentlig betydning for den registrerte og fullt ut er basert på automatisk behandling av personopplysninger, kan den registrerte som avgjørelsen retter seg mot, kreve at den behandlingsansvarlige gjør rede for regelinnholdet i datamaskinprogrammene som ligger til grunn for avgjørelsen.

§ 23 Unntak fra retten til informasjon

Retten til innsyn etter §§ 18 og 22 og plikten til å gi informasjon etter §§ 19, 20 og 21 omfatter ikke opplysninger som

- a) om de ble kjent, ville kunne skade rikets sikkerhet, landets forsvar eller forholdet til fremmede makter eller internasjonale organisasjoner,
- b) det er påkrevd å hemmeligholde av hensyn til forebygging, etterforskning, avsløring og rettslig forfølgning av straffbare handlinger,

c) det må anses utilrådelig at den registrerte får kjennskap til, av hensyn til vedkommendes helse eller forholdet til personer som står vedkommende nær,

d) det i medhold av lov gjelder taushetsplikt for,

e) utelukkende finnes i tekst som er utarbeidet for den interne saksforberedelse og som heller ikke er utlevert til andre,

f) det vil være i strid med åpenbare og grunnleggende private eller offentlige interesser å informere om, herunder hensynet til den registrerte selv.

Opplysninger etter første ledd bokstav c kan på anmodning likevel gjøres kjent for en representant for den registrerte når ikke særlige grunner taler mot det.

Den som nekter å gi innsyn i medhold av første ledd må begrunne dette skriftlig med presis henvisning til unntakshjemmelen.

Kongen kan gi forskrift om andre unntak fra innsynsretten og informasjonsplikten og om vilkår for bruk av innsynsretten.

§ 24 Hvordan informasjonen skal gis

Informasjonen kan kreves skriftlig hos den behandlingsansvarlige eller hos dennes databehandler som nevnt i § 15. Før det gis innsyn i opplysninger om en registrert, kan den behandlingsansvarlige kreve at den registrerte leverer en skriftlig og undertegnet begjæring.

Kapittel IV Andre rettigheter for den registrerte

§ 25 Rett til å kreve manuell behandling

Den som en fullt automatisert avgjørelse som nevnt i § 22 retter seg mot eller som saken ellers direkte gjelder, kan kreve at avgjørelsen overprøves av en fysisk person.

Retten etter første ledd gjelder ikke dersom den registrertes personverninteresser varetas på tilstrekkelig måte og avgjørelsen er hjemlet i lov eller knytter seg til oppfyllelse av kontrakt.

§ 26 Rett til å reservere seg mot direkte markedsføring

Kongen kan gi forskrift om et sentralt reservasjonsregister med nærmere regler for registeret.

Den registrerte kan kreve sitt navn sperret mot bruk til direkte markedsføring uavhengig av medium. Sperring kan kreves både i det sentrale reservasjonsregisteret og i markedsførers adresseregister.

Behandlingsansvarlige som markedsfører direkte, skal oppdatere sitt adresseregister i henhold til det sentrale reservasjonsregisteret før første gangs utsendelse og minst fire ganger hvert år.

Den som mottar direkte reklame, skal få opplyst hvem som har gitt personopplysningene som ligger til grunn for henvendelsen.

Retten til å kreve sperring i det sentrale reservasjonsregisteret gjelder ikke for markedsføring av egne produkter fra behandlingsansvarlige som den registrerte har et løpende kundeforhold til.

§ 27 Retting av mangelfulle personopplysninger

Dersom det er behandlet personopplysninger som er uriktige, ufullstendige eller som det ikke er adgang til å behandle, skal den behandlingsansvarlige av eget tiltak eller på begjæring av den registrerte rette de mangelfulle opplysningene. Den behandlingsansvarlige skal om mulig sørge for at feilen ikke får betydning for den registrerte, f. eks ved å varsle mottakere av utleverte opplysninger.

Retting av uriktige eller ufullstendige personopplysninger som kan ha betydning som dokumentasjon, skal skje ved at opplysningene tydelig markeres og suppleres med korrekte opplysninger.

Dersom tungtveiende personvern hensyn tilsier det, kan Datatilsynet uten hinder av annet ledd bestemme at retting skal skje ved at de mangelfulle personopplysningene slettes eller sperres. Hvis opplysningene ikke kan kasseres i medhold av arkivloven, skal Riksarkivaren høres før det treffes vedtak om sletting. Vedtaket går foran reglene i arkivloven 4 desember 1992 nr 126 §§ 9 og 18.

Sletting bør suppleres med registrering av korrekte og fullstendige opplysninger. Dersom dette ikke er mulig, og dokumentet som inneholdt de slettede opplysningene av den grunn gir et åpenbart misvisende bilde, skal hele dokumentet slettes.

Kongen kan gi forskrift med utfyllende bestemmelser om hvordan retting skal gjennomføres.

§ 28 Forbud mot å lagre unødvendige personopplysninger

Den behandlingsansvarlige skal ikke lagre personopplysninger lenger enn det som er nødvendig for å gjennomføre formålet med behandlingen. Hvis ikke personopplysningene deretter skal oppbevares i henhold til arkivloven eller annen lovgivning, skal de slettes.

Den behandlingsansvarlige kan uten hinder av første ledd lagre personopplysninger for historiske, statistiske eller vitenskapelige formål, dersom samfunnets interesse i at opplysningene lagres klart overstiger de ulempene den kan medføre for den enkelte. Den behandlingsansvarlige skal i så fall sørge for at opplysningene ikke oppbevares på måter som gjør det mulig å identifisere den registrerte lenger enn nødvendig.

Den registrerte kan kreve at opplysninger som er sterkt belastende for ham eller henne skal sperres eller slettes dersom dette

a) ikke strider mot annen lov, og

b) er forsvarlig ut fra en samlet vurdering av bl a andres behov for dokumentasjon, hensynet til den registrerte, kulturhistoriske hensyn og de ressurser gjennomføringen av kravet forutsetter.

Datatilsynet kan - etter at Riksarkivaren er hørt - treffe vedtak om at retten til sletting etter tredje ledd går foran reglene i arkivloven 4 desember 1992 nr 126 §§ 9 og 18.

Hvis dokumentet som inneholdt de slettede opplysningene gir et åpenbart misvisende bilde etter slettingen, skal hele dokumentet slettes.

Kapittel V Overføring av personopplysninger til utlandet

§ 29 Grunnleggende vilkår

Personopplysninger kan bare overføres til stater som sikrer en forsvarlig behandling av opplysningene. Stater som har gjennomført direktiv 95/46/EF om beskyttelse av fysiske personer i forbindelse med behandling av personopplysninger og om fri utveksling av slike opplysninger, oppfyller kravet til forsvarlig behandling.

I vurderingen av om behandlingen sikres på forsvarlig måte, skal det bli lagt vekt på opplysningenes art, den planlagte behandlingens formål og varighet samt de rettsregler, regler for god forretningsskikk og sikkerhetstiltak som gjelder i vedkommende stat. Det skal også legges vekt på om staten har tiltrådt Europarådets konvensjon 28 januar 1981 nr 108 om personvern i forbindelse med elektronisk behandling av personopplysninger.

§ 30 Unntak

Personopplysninger kan også overføres til stater som ikke sikrer en forsvarlig behandling av opplysningene dersom

- a) den registrerte har samtykket i overføringen,
- b) det foreligger plikt til å overføre opplysningene etter folkerettslig avtale eller som følge av medlemskap i internasjonal organisasjon,
- c) overføringen er nødvendig for å oppfylle en avtale med den registrerte, eller for å utføre gjøremål etter den registrertes ønske før en slik avtale inngås,
- d) overføringen er nødvendig for å inngå eller oppfylle en avtale med en tredjeperson i den registrertes interesse,
- e) overføringen er nødvendig for å vareta den registrertes vitale interesser,
- f) overføringen er nødvendig for å fastsette, gjøre gjeldende eller forsvare et rettskrav,
- g) overføringen er nødvendig eller følger av lov for å beskytte en viktig samfunnsinteresse, eller
- h) det er fastsatt i lov at det er adgang til å kreve opplysninger fra et offentlig register.

Datatilsynet kan tillate overføring selv om vilkårene i første ledd ikke er oppfylt dersom den behandlingsansvarlige gir tilstrekkelige garantier for vern av den registrertes rettigheter. Datatilsynet kan sette vilkår for overføringen.

Kongen kan gi forskrift om overføring av personopplysninger til utlandet, herunder om å stanse eller begrense overføring til bestemte stater som ikke tilfredsstillter kravene i § 29.

Kapittel VI Melde- og konsesjonsplikt

§ 31 Meldeplikt

Den behandlingsansvarlige skal gi melding til Datatilsynet før

- a) behandling av personopplysninger med elektroniske hjelpemidler,
- b) opprettelse av manuelt personregister som inneholder sensitive personopplysninger.

Meldingen skal gis senest 30 dager før behandlingen tar til. Datatilsynet skal gi den behandlingsansvarlige kvittering for at melding er mottatt.

Ny melding må gis før behandling som går ut over den rammen for behandling som er angitt i medhold av § 32. Selv om det ikke har skjedd endringer, skal det gis ny melding tre år etter at forrige melding ble gitt.

Kongen kan gi forskrift om at visse behandlingsmåter eller behandlingsansvarlige er unntatt fra meldeplikt, underlagt forenklet meldeplikt eller underlagt konsesjonsplikt. For behandlinger som unntas fra meldeplikt kan det gis forskrift for å begrense ulemper som behandlingen ellers kan medføre for den registrerte.

§ 32 Meldingens innhold

Meldingen skal opplyse om

- a) navn og adresse på den behandlingsansvarlige og på dennes eventuelle representant og databehandler,
- b) når behandlingen starter,
- c) hvem som har det daglige ansvaret for å oppfylle den behandlingsansvarliges plikter,
- d) formålet med behandlingen,
- e) oversikt over hvilke typer personopplysninger som skal behandles,
- f) hvor personopplysningene hentes fra,
- g) det rettslige grunnlaget for innsamlingen av opplysningene,
- h) hvem personopplysningene vil bli utlevert til, herunder eventuelle mottakere i andre stater, og
- i) hvilke sikkerhetstiltak som er knyttet til behandlingen.

Kongen kan gi forskrift om hvilke opplysninger meldingene skal inneholde og om gjennomføringen av meldeplikten.

§ 33 Konesesjonsplikt

Det kreves konsesjon fra Datatilsynet for å behandle sensitive personopplysninger. Dette gjelder likevel ikke for behandling av sensitive personopplysninger som er avgitt uoppfordret.

Datatilsynet kan bestemme at også behandling av annet enn sensitive personopplysninger krever konsesjon, dersom behandlingen ellers åpenbart vil krenke tungtveiende personverninteresser. I vurderingen av om konsesjon er nødvendig, skal Datatilsynet bli tatt hensyn til personopplysningenes art, mengde og formålet med behandlingen.

Den behandlingsansvarlige kan kreve at Datatilsynet avgjør om en behandling vil kreve konsesjon.

Konesesjonsplikt etter første og annet ledd gjelder ikke for behandling av personregistre i organ for stat eller kommune som er opprettet ved egen lov.

Kongen kan gi forskrift om at visse behandlingsmåter ikke trenger konsesjon etter første ledd. For behandlingsmåter som unntas fra konsesjon kan det gis forskrift for å begrense ulemper som behandlingen ellers kan medføre for den registrerte.

§ 34 Avgjørelsen av om konsesjon skal gis

Ved avgjørelsen av om konsesjon skal gis, skal det klarlegges om behandlingen av personopplysninger kan volde ulemper for den enkelte som ikke avhjelpes gjennom bestemmelsene i kapitlene II-V og vilkår etter § 35. I så fall må det vurderes om ulempene blir oppveid av hensyn som taler for behandlingen.

§ 35 Vilkår i konsesjon

I konsesjonen skal det vurderes å sette vilkår for behandlingen når slike vilkår er nødvendige for å begrense ulempene behandlingen ellers ville medføre for den registrerte.

Kapittel VII Fjernsynsovervåking

§ 36 Definisjon

Med fjernsynsovervåking menes vedvarende eller regelmessig gjentatt personovervåking ved hjelp av fjernbetjent eller automatisk virkende fjernsynskamera, fotografiapparat eller lignende apparat.

§ 37 Virkeområde

Reglene i §§ 38 - 41 gjelder for all fjernsynsovervåking. Det samme gjelder §§ 8, 9, 11, 31 og 32.

Når billedopptak fra fjernsynsovervåking lagres på en måte som gjør det mulig å finne igjen opplysninger om en bestemt person, jf § 3 første ledd, gjelder også lovens øvrige bestemmelser.

§ 38 Grunnkrav til overvåking

Fjernsynsovervåking av sted hvor en begrenset krets av personer ferdes jevnlig, er bare tillatt dersom det ut fra virksomheten er et særskilt behov for overvåkingen.

§ 39 Utlevering av billedopptak gjort ved fjernsynsovervåking

Personopplysninger som er innsamlet ved billedopptak gjort ved fjernsynsovervåking, kan bare utleveres til andre enn den behandlingsansvarlige dersom den som er avbildet samtykker eller utleveringsadgangen følger av lov. Billedopptak kan likevel utleveres til politiet ved etterforskning av straffbare handlinger eller ulykker hvis ikke lovbestemt taushetsplikt er til hinder.

§ 40 Varsel om at overvåking finner sted

Ved fjernsynsovervåking på offentlig sted eller sted hvor en begrenset krets av personer ferdes jevnlig, skal det ved skilting eller på annen måte gjøres tydelig oppmerksom på at stedet blir overvåket og hvem som er behandlingsansvarlig.

§ 41 Forskrifter

Kongen kan gi forskrifter med nærmere bestemmelser om fjernsynsovervåking og billedopptak i forbindelse med slik overvåking, herunder om sikring, bruk og sletting av billedopptak gjort ved fjernsynsovervåking og om innsynsrett for den som er overvåket i de deler av billedopptakene hvor han eller hun er avbildet. Det kan også gis forskrift om at billedopptak kan utleveres utover det som følger av § 39.

Kapittel VIII Tilsyn og sanksjoner

§ 42 Datatilsynets organisering og oppgaver

Datatilsynet er et uavhengig forvaltningsorgan administrativt underordnet Kongen og departementet. Kongen og departementet kan ikke gi instruks om eller omgjøre Datatilsynets utøvelse av myndighet i enkeltilfeller etter loven.

Datatilsynet ledes av en direktør som utnevnes av Kongen. Kongen kan bestemme at direktøren ansettes på åremål.

Datatilsynet skal

- 1) føre en systematisk og offentlig fortegnelse over alle behandlinger som er innmeldt etter § 31 eller gitt konsesjon etter § 33, med opplysninger som nevnt i § 18 første ledd jf § 23,
- 2) behandle søknader om konsesjoner, motta meldinger og vurdere om det skal gis pålegg der loven gir hjemmel for dette,

- 3) kontrollere at lover og forskrifter som gjelder for behandling av personopplysninger blir fulgt, og at feil eller mangler blir rettet,
- 4) holde seg orientert om og informere om den generelle nasjonale og internasjonale utviklingen i behandlingen av personopplysninger og om de problemer som knytter seg til slik behandling,
- 5) identifisere farer for personvernet, og gi råd om hvordan de kan unngås eller begrenses,
- 6) gi råd og veiledning i spørsmål om personvern og sikring av personopplysninger til dem som planlegger å behandle personopplysninger eller utvikle systemer for slik behandling, herunder bistå i utarbeidelsen av bransjevise atferdsnormer,
- 7) etter henvendelse eller av eget tiltak gi uttalelse i spørsmål om behandling av personopplysninger, og
- 8) gi Kongen årsmelding om sin virksomhet.

Avgjørelser som Datatilsynet fatter i medhold av §§ 9, 12, 27, 28, 30, 33, 34, 35, 44, 46 og 47 kan påklages til Personvernemnda.

§ 43 Personvernemndas organisering og oppgaver

Personvernemnda avgjør klager over Datatilsynets avgjørelser, jf § 42 fjerde ledd. Nemnda er et uavhengig forvaltningsorgan administrativt underordnet Kongen og departementet. § 42 første ledd annet punktum gjelder tilsvarende.

Personvernemnda har syv medlemmer som oppnevnes for fire år med adgang til gjenoppnevning for ytterligere fire år. Lederen og nestlederen oppnevnes av Stortinget. De øvrige fem medlemmene oppnevnes av Kongen.

Personvernemnda kan bestemme at lederen eller nestlederen sammen med to andre nemndsmedlemmer kan behandle klager over avgjørelser som må avgjøres uten opphold.

Personvernemnda orienterer årlig Kongen om behandling av klagesakene.

Søksmål om gyldigheten av Personvernemndas avgjørelser rettes mot staten ved Personvernemnda.

Kongen kan gi nærmere regler om Personvernemndas organisering og saksbehandling.

§ 44 Tilsynsmyndighetens tilgang til opplysninger

Datatilsynet og Personvernemnda kan kreve de opplysningene som trengs for at de kan gjennomføre sine oppgaver.

Datatilsynet kan som ledd i sin kontroll med at lovens regler etterleves, kreve adgang til steder hvor det finnes personregistre, overvåkingsutstyr og billedopptak som nevnt i § 37, personopplysninger som behandles elektronisk og hjelpemidler for slik behandling. Tilsynet

kan gjennomføre de prøver eller kontroller som det finner nødvendig og kreve bistand fra personalet på stedet i den grad dette må til for å få utført prøvene eller kontrollene.

Retten til å kreve opplysninger eller tilgang til lokaler og hjelpemidler i henhold til første og annet ledd gjelder uten hinder av taushetsplikt.

Kongen kan gi forskrift om unntak fra første til tredje ledd av hensyn til rikets sikkerhet. Kongen kan også gi forskrift om dekning av utgiftene ved kontroll. Skyldige bidrag til dekning av utgiftene er tvangsgrunnlag for utlegg.

§ 45 Taushetsplikt for tilsynsmyndighetene

For ansatte i Datatilsynet, medlemmer av Personvernemnda og andre som utfører tjeneste for tilsynsmyndighetene gjelder bestemmelsene om taushetsplikt i forvaltningsloven §§ 13 flg. Taushetsplikten omfatter også opplysninger om sikkerhetstiltak, jf § 13.

Datatilsynet og Personvernemnda kan uten hinder av taushetsplikten etter første ledd gi opplysninger til utenlandske tilsynsmyndigheter når det er nødvendig for å kunne treffe vedtak som ledd i tilsynsvirksomheten.

§ 46 Pålegg om endring eller opphør av ulovlige behandlinger

Datatilsynet kan gi pålegg om at behandling av personopplysninger i strid med bestemmelser i eller i medhold av denne loven skal opphøre eller stille vilkår som må oppfylles for at behandlingen skal være i samsvar med loven.

§ 47 Tvangsmulkt

Ved pålegg etter §§ 12, 27, 28 og 46 kan Datatilsynet fastsette en tvangsmulkt som løper for hver dag som går etter utløpet av den fristen som er satt for oppfylning av pålegget, inntil pålegget er oppfylt.

Tvangsmulkten løper ikke før klagefristen er ute. Hvis vedtaket påklages, løper ikke tvangsmulkt før Personvernemnda har bestemt det.

Datatilsynet kan frafalle påløpt tvangsmulkt.

§ 48 Straff

Med bøter eller fengsel inntil ett år eller begge deler straffes den som forsettlig eller grovt uaktsomt

- a) unnlater å sende melding etter § 31,
- b) behandler personopplysninger uten nødvendig konsesjon etter § 33,
- c) overtrer vilkår fastsatt etter §§ 35 eller 46,
- d) unnlater å etterkomme pålegg fra Datatilsynet etter §§ 12, 27, 28 eller 46,

e) behandler personopplysninger i strid med §§ 13, 15, 26 eller § 39, eller

f) unnlater å gi opplysninger etter §§ 19, 20, 21, 40 eller 44.

Ved særdeles skjerpene omstendigheter kan fengsel inntil tre år idømmes. Ved avgjørelsen av om det foreligger særdeles skjerpene omstendigheter skal det blant annet legges vekt på faren for stor skade eller ulempe for den registrerte, den tilsiktede vinningen ved overtredelsen, overtredelsens varighet og omfang, utvist skyld, og om den behandlingsansvarlige tidligere er straffet for å ha overtrådt tilsvarende bestemmelser.

Medvirkning straffes på samme måte.

I forskrift som gis i medhold av loven, kan det fastsettes at den som forsettlig eller grovt uaktsomt overtrer forskriften skal straffes med bøter eller fengsel inntil ett år eller begge deler.

§ 49 Erstatning

Den behandlingsansvarlige skal erstatte skade som er oppstått som følge av at personopplysninger er behandlet i strid med bestemmelser i eller i medhold av loven, med mindre det godtgjøres at skaden ikke skyldes feil eller forsømmelse på den behandlingsansvarliges side.

Behandlingsansvarlige som formidler kredittopplysninger og som har meddelt opplysninger som viser seg uriktige eller åpenbart misvisende, skal erstatte skade som er oppstått som følge av den feilaktige meddelelsen, uten hensyn til om skaden skyldes feil eller forsømmelse på den behandlingsansvarliges side.

Erstatningen skal svare til det økonomiske tapet som den skadelidte er påført som følge av den ulovlige behandlingen. Den behandlingsansvarlige kan også pålegges å betale slik erstatning for skade av ikke-økonomisk art (oppreisning) som synes rimelig.

Kapittel IX Ikraftsetting. Overgangsregler. Endringer i andre lover.

§ 50 Ikraftsetting

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan bestemme at de enkelte bestemmelsene i loven skal tre i kraft til forskjellig tid.

§ 51 Overgangsregler

1. For behandling av personopplysninger som er påbegynt før loven trer i kraft og som er melde- eller konsesjonspliktig etter bestemmelsene i kapittel VI, skal det sendes melding i henhold til § 31 eller søkes om konsesjon fra Datatilsynet i henhold til § 33 innen ett år fra ikrafttreddelsen. Dersom behandlingen foretas i henhold til konsesjon i medhold av personregisterloven § 9, er fristen for å sende melding eller søke om konsesjon to år fra ikrafttreddelsen. Inntil melding er sendt eller Datatilsynet har gitt konsesjon, kan personopplysningene behandles i henhold til reglene i personregisterloven.

2. Et samtykke som en registrert har gitt før loven trer i kraft skal fremdeles gjelde, hvis det tilfredsstillende vilkårene i § 2 nr 7.
3. Klager som Datatilsynet mottar etter at loven trer i kraft, behandles av Personvernemnda.
4. Kongen kan ved forskrift gi nærmere overgangsregler.

§ 52 Endringer i andre lover

I andre lover gjøres følgende endringer:

1. Lov 22 mai 1902 nr 10 Almindelig Borgerlig Straffelov endres slik:

§ 390 b oppheves.

2. Lov 9 juni 1978 nr 48 om personregistre m.m oppheves.

3. I lov 22 mai 1981 nr 25 om rettergangsmåten i straffesaker skal § 202 a første ledd lyde:

Når det foreligger skjellig grunn til mistanke om en eller flere straffbare handlinger som etter loven kan medføre høyere straff enn fengsel i 6 måneder, kan politiet iverksette skjult fjernsynsovervåking på offentlig sted som nevnt i personopplysningsloven § 40 når slik overvåking vil være av vesentlig betydning for etterforskningen. § 196 gjelder tilsvarende.

4. I lov 13 mai 1988 nr 26 om inkassovirksomhet skal § 22 annet ledd lyde:

Første ledd hindrer ikke at opplysninger overlates til eller lovlig brukes i kredittopplysningsvirksomhet som drives i samsvar med personopplysningsloven.

5. Lov 4 desember 1992 nr 126 om arkiv endres slik:

§ 9 bokstav c tredje punktum skal lyde:

Personregister eller delar av personregister kan likevel slettast etter føresegnene i personopplysningslova.

§ 9 bokstav d annet punktum skal lyde:

Føresegner om sletting gjevne i medhald av § 27 tredje og femte leden og § 28 fjerde leden i personopplysningslova gjeld likevel uinnskrenka.

§ 18 annet punktum skal lyde:

Reglane i personopplysningslova om retting og sletting av opplysningar vil likevel gjelda fullt ut.

6. I lov 19 juni 1997 nr 62 om familievernkontorer skal § 11 tredje ledd lyde:

Behandling av klientjournal er ikke konsesjonspliktig etter personopplysningsloven § 33.

7. Lov 26 juni 1998 nr 47 om fritids- og småbåter endres slik:

§ 13 annet punktum skal lyde:

Sammenstilling kan ellers bare skje når dette følger av annen lov eller av vedtak etter personopplysningsloven.

§ 14 skal lyde:

§ 14 Innsynsrett

Innsynsrett etter personopplysningsloven § 18 jf § 23 gjelder for småbåtregisteret.

§ 16 skal lyde:

§ 16 Registreringsmyndighetens ansvar

Registreringsmyndigheten nevnt i § 3 skal sørge for at bestemmelser gitt i eller i medhold av §§ 10 til 15 i loven her og personopplysningsloven blir fulgt.

8. Lov om Schengen informasjonssystem (SIS) endres slik:

§ 3 annet ledd tredje og fjerde punktum skal lyde:

Dokumentasjonen skal også være tilgjengelig for Datatilsynet og Personvernemnda. De ansatte i Datatilsynet, medlemmer av Personvernemnda eller andre som utfører tjeneste for tilsynsmyndigheten, skal hindre at uvedkommende får tilgang til opplysninger om sikkerhetstiltakene.

§ 4 annet ledd skal lyde:

Den registeransvarlige skal dokumentere tiltakene. Dokumentasjonen skal gjøres tilgjengelig for medarbeiderne hos den registeransvarlige og dennes databehandler. Dokumentasjonen skal også være tilgjengelig for Datatilsynet og Personvernemnda.

§ 22 første ledd første punktum skal lyde:

Datatilsynet og Personvernemnda kan kreve de opplysningene som trengs for å gjennomføre sine oppgaver.

§ 23 annet skal lyde:

Datatilsynets vedtak etter første ledd kan påklages til Personvernemnda.

Høgskolen i Buskerud
Postboks 235
3603 Kongsberg
Telefon: 32 86 95 00
Telefaks: 32 86 98 83
www.hibu.no

